SANTERI ALKIO MAALAIS POLITIIKKAA

Toim. Kyösti Pulliainen – Viljo Laitinen

KIRJAYHTYMÄ

SANTERI ALKIO – MAALAISPOLITIIKKAA

Toimittaneet:
Kyösti Pulliainen Viljo Laitinen

KIRJAYHTYMÄ • HELSINKI

ISBN 951-26-1086-8
Oy Länsi-Suomi, Rauma 1975

Sisällys

Toimittajien alkusanat 7

JÄRJENKADOTUKSENTIE

– Elämäkö – rihkamasta? MP 13–18 15
– Pulmallinen kysymys YV 40–45 19
– Kun ihmisneron tuotteiden ostajat ja myyjät kertyvät kaupunkiin YV 97–100 23
– Kun Suomesta maahenki katosi YV 46–59 25
– Umpikujassa YV 161–164 34

KAPITALISMIN JA SOSIALIDEMOKRATIAN VÄLISSÄ

– Kapitalismin ja sosialidemokratian välissä MP 94–115 39
– Miksi ei pienviljelijä voi kuulua sosialidemokraattiseen puolueeseen YV 78–84 56
– Mikä maalaisköyhälistöä odottaa sosialidemokratian lipun alla? YV 85–92 60
– Maalaisliitto MP 51–63 66
– Mitkä edut liittävät maataviljelevää väestöä yhteen? MP 75–85 75
– Vain rahan vuoksi MP 195–198 84
– Maalaisliittolaista talous- ja yhteiskuntaoppia 86

KESKUKSIIN KOOTUT IHMISJOUKOT TAKAISIN MAASEUDULLE

– Suomen kansa taistelemassa olemassaolonsa puolesta YV 5–29 107
– Vanhoja ja uusia elämänarvoja YV 185–203 123

– Paikkakunnallisen pikkuteollisuuden asemasta ja sen avustamiskeinoista Etelä-Pohjanmaalla YV 329–337 136
– Puhdetyöt YV 348–363 142
– Maalaisliittolaisesta näkökulmasta 152

MP = Maalaispolitiikkaa I
YV = Yhteiskunnallista ja valtiollista

Toimittajien alkusanat

Santeri Alkio syntyi Laihialla 17. 6. 1862. Hän oli kirjailija, sanomalehtimies ja poliitikko. Hän oli sekä nuorisoseuraliikkeen että maalaisliittopuolueen alullepanijoita, ohjelmanlaatijoita ja pitkäaikainen johtomies. Alkio oli kansanedustajana vuosina 1907–08, 1910–12, 1914–22, toimi monissa eri valiokunnissa ja oli sosiaaliministerinä vuosina 1919–20. Alkio oli maalaisliittopuolueen suuntaa antava ja koossapitävä voima, ja sen vaikutusvaltaisena johtomiehenä hän suuresti edisti tasavaltaisuuden voitollepääsyä hallitusmuototaistelussa. Alkio kuoli 24. 7. 1930.

Santeri Alkio toimi liki neljännesvuosisadan kauppiaana ja toisen neljännesvuosisadan perustamansa "Ilkka"-lehden päätoimittajana. Hän harrasti jo kauppiasaikanaan sekä kirjojen kirjoittamista että kirjojen myyntiä ja välitystä muun muassa kouluille ja kirjastoille. Perustamansa nuorisoseuraliikkeen äänenkannattajan "Pyrkijän" päätoimittajan tehtäviä Alkio hoiti sivutoimisesti vuosina 1890–1917 ja loi tämän lehden palstoilla nuorisoseuraliikkeen aatteelliset suuntaviivat.

Alkion kirjoittamista romaaneista ja kertomuksista ovat tunnetuimpia "Puukkojunkkarit" (1894) ja sen jatko "Murtavia voimia" (1896), joissa Alkio esittelee ihmisten jokapäiväisessä elämässä ja tavoissa tapahtunutta murrosta, jonka katovuodet ja Etelä-Pohjanmaalle levinnyt herännäisyys yhdessä saivat aikaan 1860-luvulla: kääntymistä työhön, järjestykseen ja säädyllisiin elämäntapoihin. Romaaneissaan "Jaakko Jaakonpoika" (1913), "Uusi aika" (1914) ja "Patriarkka" (1916) Alkio kuvaa maahenkeä, maan omistamisen ja viljelemisen onnea ja siitä saatavaa tyydytystä ja esittää

kauniita ja rohkaisevia kuvia maataviljelevän talonpoikaisväestön tulevaisuudesta. Romaanilla "Uusi aika" on profetiallinen ja tänäkin ajankohtana herättävä vaikutus.

Alkion kaikissa kirjoituksissa on pyrkimys kansanvalistukseen ja itsekasvatuksen edistämiseen. Monissa on myös raittiuskysymys keskeisenä esillä. Näin on erityisesti hänen nuorisolle ja nuorisoliikkeen suuntaamiseksi osoittamissaan kirjoituksissa.

Santeri Alkion yhteiskunnalliset ja taloudelliset aatteet ovat syntyneet ja muotoutuneet suomalaisesta maaperästä ja suomalaisista elinehdoista — olkoon että niilläkin on ulkomaisia esikuvia. Näistä aatteista muotoutuivat maalaisliiton eräät johtavat periaatteet. Maalaisliittopuolueen ohjelman johtavia periaatteita koskeva osa oli kokonaan Alkion kirjoittama ja on sellaisena tiivis yhteenveto Alkion eräistä yhteiskunnallisista ajatuksista. Näissä Alkio kritisoi kapitalistista ja sosialistista sekä talousjärjestelmää että kulttuurimuotoa. Hänen kolmannen tiensä peruslinjoihin kuului maaseudun elinehtojen valvominen, luokkataistelun lieventäminen erityisesti sivistysviljelyksen avulla ja kotimaisen työn ja tuotannon tukeminen ja varjeleminen.

Alkio esitti yhteiskunnallisia ja taloudellisia ajatuksiaan sanomalehtikirjoituksissa, joista eräistä hän otti ylipainoksia jo siihen aikaan.Näitä ovat mm. "Maalaisliittolaista talous- ja yhteiskuntaoppia" ja "Maalaisliittolaisesta näkökulmasta", jotka on uudelleen painettu tässä kokoelmassa.Alkio toimitti myös kokoelmia kirjoituksistaan. Yhteiskunnallisten ja taloudellisten ajatusten kannalta keskeisiä ovat kokoelmat "Maalaispolitiikkaa I" (1919) ja "Yhteiskunnallista ja valtiollista" (Kootut Teokset XII, 1919). Näistä kahdesta on tämän kokoelman tekstit valittu. Nämä ovat siis tekstejä, jotka Alkio itse on nähnyt aiheelliseksi julkaista säilyvämmässä muodossa kuin päivälehdessä.

Tärkein syy tämän Santeri Alkion taloudellisten ja yhteiskunnallisten kirjoitusten kokoelman toimittamiseeen on Santeri Alkion ajatusten profeetallinen ajankohtaisuus. Nämä tekstit on kirjoitettu kuusi ja seitsemän vuosikymmentä sitten. Monet Alkion pelot ja ennustukset ovat toteutuneet ja toteutumassa äärimpään mahdolliseen mittaan. Alkion monien kirjoitusten keskeisinä aiheina olivat kaupungistamisen ja keskittämisen aiheuttamat taloudelliset, yhteiskunnalliset ja inhimilliset vauriot — niin kasvavissa kaupungeissa kuin autioitetulla maaseudulla.

Alkio ei tyytynyt porvareiden ja sosialistien tarjoamaan propagandaan keskittämisen välttämättömyydestä, pienviljelyn ja pientuotannon taloudellisesta kannattamattomuudesta ja talonpoikaisen elintason ja elämäntavan tuhoutumisen väistämättömyydestä yhteiskunnan liikunnan lakien uhrina. Alkio tunsi talonpoikaisen taloudenpidon ja talonpoikaisen tuotantotavan voiman ja kestävyyden. Alkio tiesi, ettei sellainen elämäntapa tuhoudu itsestään minkään abstraktien lakien johdosta. Kun se tuhoutuu, se tuhoutuu tietoisen poliittisen toiminnan tuloksena. Alkio selosti terävästi ja selkeästi nämä poliittiset väkivaltamekanismit ja rakenteet, joiden puitteissa ihmiset ajettiin "porvarillisen ansaitsemishalun itsetiedottomaan pakkovaltaan" ja tämän mukaiseen luokkataisteluun vieraaseen ympäristöön vieraiden asioiden puolesta vieraita asioita vastaan.

Alkio ei pysähtynyt tuhon ja sen syiden analyysiin. Hän myös esitti keinot ihmisyyden kehitystarvetta vastaavien yhteiskunnallisten ja taloudellisten edellytysten luomiseksi. Alkion käsitys tarpeiden rajallisuudesta, niiden rajoittamisen välttämättömyydestä ja säästäväisestä elintavasta oli luonnollinen ja perustui talonpoikaiseen traditioon. Käytännöllisinä ratkaisuina olivat hajasijoitus, teollisuuden ja maatalouden yhdistyminen pienteollisuutta kehittämällä, käsityön ja aivotyön liittäminen toisiinsa monipuolisella ja yleisellä koulutuksella ja kasvatuksella, osuustoiminta talonpoikaiseen tapaan, ja kaikkea tätä ajamaan maaseutuväen poliittinen puolue — maalaisliitto.

Tämän kokoelman teksteissä puhuu radikaali Alkio, mies joka terävin analyysein ja rajuin sanoin taistelee köyhän asialla. Näissä analyyseissa alkiolainen maaseutuhenkinen ajattelu erotetaan selkeästi sekä kapitalistisesta että sosialistisesta kaupunkihenkisestä ajattelusta. (Alkion sanat "sosialistinen" ja "sosialidemokratia" tarkoittavat nykyistä vasem-

mistoa.) Oikeiston ja vasemmiston tavassa ajatella ja hoitaa taloutta ja yhteiskunnallisia asioita Alkio näki välinpitämättömän suhtautumisen maaseutuun ja köyhiin, ja monia muitakin yhtäläisyyksiä, jopa elämän perusteissa: "Sosialidemokratia on kapitalistisen suurtuotannon puhtaasta "materiasta" tehty sylilapsi. Se on perinyt siittäjänsä periaatteet elämänlaeista ja julistanut vain perimyssodan omaisuuteen ja valtaan nähden."

Alkion kirjoituksissa on klassillisen taloustieteen ote:Alkio ei erottele taloudellisia asioita omaksi erilliseksi ilmiöryhmäksi, vaan näkee taloudellisen tapahtumisen osana yhteiskunnallista kokonaisuutta. Talous ei liiku omien eristettyjen lakiensa mukaan eikä vedä muuta yhteiskuntaa vääjäämättömästi perässään, vaan poliittisella toiminnalla voidaan ja pitää vaikuttaa talouden ja yhteiskunnan kulkuun.

Alkion taloustieteellinen perusaksiooma on, että rahalla mitattavat liiketaloudelliset kannattavuuskriteerit eivät sovi maatalouteen eivätkä muuhunkaan perustuotantoon. Niin kapitalismissa kuin sosialismissa käytettävien liiketaloudellisten tehokkuussääntöjen soveltaminen perustuotantoon ja talonpoikaiseen elämäntapaan johtaa käsitteellisiin mielettömyyksiin ja käytännössä maaseudun elämän tuhoutumiseen.

Alkio ei rakentanut mitään yhtenäistä ja keskitettyä talonpoikaista talousteoriaa, vaikka tällaisen teorian aineksia ja peruspiirteitä on hänen teksteissään runsaasti. Syyn tähän Alkio sanoo selvästi: "Jos yhteiskuntataloudellinen kysymys voitaisiin ratkaista oppikirjojen avulla tai matemaattillisilla laskelmilla, niin pianhan me ihmiset loisimme paratiisin maan päälle."

Alkion mielestä yhteiskuntataloudellinen kysymys oli ratkaistava ihmisten yhteistyöllä, ei millään teorialla eikä kaavalla, ei pelkästään teoreetikkojen ajatuksiin nojaten. Alkion talousteoria on konkreettisiin ja ajankohtaisiin asioihin sovellettua teoriaa. Näissä käytännöllisissä pohdinnoissa on kuitenkin selvä teoreettinen peruslinja ja päämäärä, jonka Alkio näki sen ajan talousteorioista puuttuvan: "Ja jospa vallitsevat suunnat sosialismi ja porvarillisuus edes olisivat tietoisia päämäärästään. Mutta sitä ne eivät ole. Kumpainenkin rakentaa yhä varovammin onnellisten sattumien varaan. Eletään kuin viimeistä päivää. Kumpaisenkin suunnan taloustiede haparoitsee täydellisesti umpikujassa."

Edellytyksenä umpikujasta pääsemiseen Alkio näki lähtemisen omista lähtökohdista: "Niinpä on Suomen kansankin ratkaistava taloudellinen kysymyksensä, mikäli mahdollista, omien elinehtojensa mukaisesti. Siinä suhteessa on parhainta antaa oman järkensä työskennellä ja tämän valossa arvostella ulkomaisia talousteoretikoita, ennenkuin niitä ehdottomasti uskotaan." Tätä Alkion neuvoa ei ole noudatettu. Vielä nyt täällä siteerataan, uskotaan ja sovelletaan ulkomaisten talousteoreetikkojen satunnaisiakin muistiinpanoja ja reunahuomautuksia täysin riippumatta siitä, miten ne ja niiden sovellutukset sopivat suomalaisiin oloihin ja elinehtoihin. Ja samalla ollaan tyystin ja tykkänään tietämättömiä oman maan talous- ja yhteiskunta-ajattelijoiden keskeisimmistä ajatusrakennelmista, lähtökohdista ja periaatteista.

Kyösti Pulliainen *Viljo Laitinen*

JÄRJENKADOTUKSENTIE

Elämäkö — rihkamasta?

Elämänarvot vaihtuvat. Millä tänään on korkea hinta, se saattaa jo huomenna laskea. Työ, jota tänään ostetaan halvalla, ei ole huomenna enää kaupan. Tavara, jota kaikki halusivat eilen, voi tänään olla jo vanhentunut.

Kuinka lie? Mahtaneeko myöskin kulta kadottaa joskus arvonsa? Ja kuinka käynee hienonhienon salongin? Tulleekohan konttorityö aina olemaan kallisarvoisempaa kuin peltotyö? Ja — pitäneekö ajattelemisenkin pysyä aina palkkatyönä?

Näyttää siltä, kuin olisi vakaantumassa se käsitys, että ne elämänarvot, jotka perustuvat aikamme suurten liike- ja kauppakeskusmuotojen ikuisen pysyväisyyden uskomiseen, eivät olisi enää varsinaisen muuttelevaisuudenlain alaisia. Siis suurkaupunki ja suurteollisuus alallaan saavutuksia, joiden arvo olisi lopullinen.

Ellei nyt kuitenkaan joku mullistus muuttaisi tätä asiaintilaa? Ei maanjäristys, ei yhteiskunnallinen vallankumous, ei — vaan mullistus ihmisten ajatusmaailmassa. Sellainen mullistus, vallankumous, joka panisi ihmiset himoitsemaan elämää sen sijaan, että he nyt himoitsevat kultaa ja kunniaa.

Ja kuolevat.

Jos ihmiskunta kerran oikein heräisi! Jos yhteiskuntasielussa kirkastuisi se totuus, että suurkaupunki ja suurteollisuus nykyisissä muodoissaan ovat juuri se kadotus, joka nielee laveata tietä kulkevan, kullan- ja kunnianhimon yllyttämän, loppumattoman ihmisvirran!

Sanotaan, että Lontoo tappaa väestönsä jo kolmannessa polvessa sukupuuttoon. Toiset jättiläispesät seuraavat jälessä.

Kehitys lupaa ihmiskunnalle matemaattisesti laskettavan ajan kuluessa aikakauden, jolloin maalta mennyt luja suvunalkaja kuluneena sortuu suurkaupungissa jo ensi polvessa.

Maksaako vaivan "minun" pyrkiä siihen vain sen lohdutuksen varassa, että julma kohtalo ei saavu tuomiolle "minun"aikana? Vaan sallii "minun" nauttia siitä kuohuvasta uusien keksintöjen, tieteen ja taiteen rikkaudesta, joka tulee palkkioksi sille, joka — anteeksi! — oman ilonsa, nautintonsa vuoksi uhraa lastensa lapset kolmannessa, tahi neljännessä polvessa!

Ei tätä tehdä vapaasti. Kaikki ylhäisyydet, alimpaan kerjäläiseen saakka, liikkuvat tällä kadotuksen lavealla tiellä pakkovallan alla. He näyttävät vain vapailta. He uskottelevat olevansa vapaita. Mutta tosi on, että pakkovallan kiinnekirja määrää tarkoin heidän jok'ainoan askeleensa, minkä astuvat. Vielä enempi! Se määrää jok'ainoan ajatuksen, jonka he saavat ajatella.

Muutenhan ei heidän kulkunsa voisikaan olla niin sokeata eteenpäin marssia kadotuksen tiellä.

Vallanpitäjä, jonka pienimpiäkin määräyksiä kaikki orjina kumartavat, se on raha-aatelisto.

Sen edessä kumartavat kuninkaallinen majesteetti ja kansanvaltainen parlamentti — yhtä syvään kumpanenkin. — Kummako sitten, että yksilöt lankeevat!

Raha-aateliston parlamentti, pörssi, se se määrää miten kansoja on hallittava ja senkin, miten kansojen on hallituksiinsa suhtauduttava. Pörssi päättää sodasta ja rauhasta.

Tämä uudenajan feodaliaatelisto tarvitsee uudenajan jättiläisliikekeskukset linnoikseen, joihin voi vetää hallituspiiriinsä suuremmat joukot palvelevia vasalleja, voidakseen ulottaa verotuksensa yhä lukuisampiin tuottajiin ja kuluttajiin. Se varustaa linnansa parhaalla, mitä aikakauden työ, tiede ja taide voi tuottaa. Raha-aatelisto imartelee neroa, tallaa jalkoihinsa tyhmyyttä. Sokeille laittaa tanssiaisia ja näkeville kuonokoppia. Saadakseen sekotetuksi terveen järjen, kokoo tämä raha-aatelisto uhrinsa suuriin liikekeskuksiinsa, linnoihinsa. Siellä raittiin ilman puute koetetaan korvata — lainsäädäntöyrityksillä, valon puute kaasulla ja raittiin veden puute viinalla ja

oluella. Siten valmistuu järjenkadotuksentie, jossa elämä muuttuu markkinoiksi, missä kukin tarjokas joutuu nurinkurisen elämänpakon ahdistamana kauppaamaan työtänsä niin kalliista kuin mahdollista.

Ajan tarpeita palveleva tiede peittää saavutuksensa patenttien panssarisuojuksiin — kalliisti verottaakseen niin köyhää kuin rikastakin kuluttajaa.

Työvoima, sekin katselee elämää kaasuvalossa. Kummako sitten, jos se havaitsee tarpeelliseksi ainoastaan omistusoikeuden-vallankumouksen, mutta jättää elämänarvot vanhoille perustuksilleen.

Taide, tämä ihmissuvun jumalallisen elämän varsinaisin välimuoto — on alentunut omin ehdoin uuden ajan feodalisen raha-aateliston hovinarriksi.

Tämä uudenajan maailmanvalta määrää, mitä kirjailijan tulee kirjoittaa, mitä taiteilijan esittää, kuinka papin tulee saarnata, kuninkaan hallita ja parlamentin säätää lakia. Kaikki muut vallat masentuvat tämän "armon" otsarypystä ja tanssivat yhdestä ainoasta hymähdyksestä.

Näin pitää tehdä. Ei ainoastaan siksi, että se on maailmaa hallitsevan tahdon päällepanema pakko, vaan myöskin siksi, että se on vallitsevan mielipiteen maku.

Ja järjenkadotuksentie käy yhä tallatummaksi, laveammaksi ja helppokulkuisemmaksi. . .

Sillä välin valmistaa harvaan asuttu maaseutu tervettä elinvoimaista raaka-ainesta. Aivan samoin kuin ennen tervaa, lankkuja, potaskaa. Nyt pitää valmistaa ihmisvärkkejä, rekryyttejä baabelipalvelukseen. Leivän voi mikä kaupunki tahansa saada "ulkomailta", mutta fyysillistä elämää ylläpitävä väestölisäys täytyy saada kotimaan tuotteilla tyydytetyksi — kaikkialla.

Kukoistava 20:nnen vuosisadan yhteiskuntaelämä esittää meille ihmeteltävän kuvan: ihmiselämää ylläpitävä leivänkasvattajamies uupuu tiedon- ja leivänpuutteeseen, mutta hänen suurkaupungille lahjoittaman terveen poikansa poika kuolee ruumiillisen työttömyyden ja herkullisen ravinnon aiheuttamain hermovikojen uhrina, — taikka tehdasorjana ilman ja valon puutteessa.

Leivänkasvattajamiehellä on elinvoimaa. Hänellä on ilmaa ja valoa. Mutta ajan raha-aateliston linnaelämän ylläpidon vuoksi on keinottelu iskenyt imuputkensa hänen maahansa, metsäänsä, navettaansa, kalaveteensä. Ja niin joutuu hän antamaan elämänsä — saadakseen korvaukseksi rihkamaa.

Tuhatlukuisina kohoovat yhä uusien liikepalatsien tornit maailman kaupungeissa julistaen sanomaa raha-aatelin paisuvasta vallasta. Ne kiehtoen kutsuvat ja sisäänsä sulkevat kuluttavan elämän lukemattomat uhrit. Ja suurkaupungin huumaava melu soi lakkaamatonta kuolinvirttä . . .

Tämäkö olisi valistuksen viimeinen saavutus? Joko tämä olisi se viimeinen jyrkänne, mihin yhteiskunnallisen kehityksen lavea tie päättyy? Jossa valo katoaa, järki sammuu ja sokea, avuton ihmissuku syöksee lopulliseen kadotukseen?

Ei!

Sillä elämä kutsuu ihmistä takaisin tältäkin kadotuksen tieltä, samoin kuin lukemattomilta edellisiltä. Historia osoittaa jok'ainoassa käänteessä, miten linnojen ja kivimuurien hallitukset ovat aina vaatineet haltuunsa, imettävikseen terveimmän ihmiselämän rehevimpiin sydänveriin kiinnitetyt imuputket. Hallitsiko linnassa kuningas palkatun rosvoritariston kammottavien kalpojen avulla, mässäsikö siellä feodaliajan maa-aatelisto orjalakiensa, koiriensa ja pyöveleittensä mielivallalla, taikka punoiko luostarimuurien sisässä papisto munkkilaumoineen konnanjuoniaan vapaan ihmiselämän vangitsemiseksi, tai hekumoitseeko siellä 20:nnen vuosisadan keinotteleva rahajuudas myödäkseen kullasta — ei enää yhtä uhria vain, vaan koko ihmissuvun — aina ovat kivimuurissa ja linnassa tarkoitusperät samat: elää ihmissuvun kustannuksella. Ja aina vie elämä niiden kautta samaan päämäärään: ihmissuvun kadotukseen.

Mutta Jumalan ääni kuuluu yli suurkaupungin huumaavan melun, kutsuen elämään ja vapauteen. Pois kaupungista maale, kivimuurien ahdistavasta ilmapiiristä avaraan luontoon, kamarista pellolle, hotellista riihelle, teeskentelyn pakkokahleista iloiseen vapauteen, leipätaistelusta rauhalliseen veljespöytään, pimeydestä valoon, ihmissuvun kadotuksenteiltä varmalle elämäntielle . . .

Elämänarvot vaihtuvat. Millä tänään on korkea hinta, se saattaa jo huomenna laskea.

Kullan ja kunniankin arvo voi muuttua!

Ja silloin johtaa ihmissuvun kulkutie uudelleen elämään: pois kivimuureihin sijoitettujen hallitusmahtien orjuudesta vapauteen niityillä, pelloilla ja puutarhoissa . . .

(1909)

Pulmallinen kysymys

Jos yhteiskuntataloudellinen kysymys voitaisiin ratkaista oppikirjojen avulla tai matemaatillisilla laskelmilla, niin pianhan me ihmiset loisimme paratiisin maan päälle. Kysymys on kuitenkin paljon vaikeampi, kuin useimmat yhteiskunnalliset arkkitehdit luulevatkaan. Vaikeudet synnyttää nähtävästi ensikädessä se tosiasia, että

jokainen yksityinen ihminen on kysymyksen ratkaisuun vaikuttava tekijä.

Yhteensovituksessa esiinnymme jokainen, kukin tavallaan, sibyllan portaana, yllätyksenä, jota ei yhteiskunta-arkkitehti suunnittelevia laskuja tehdessään ole arvannut ottaa huomioon. Tällä kysymyksellä on paljon yhteistä ikiliikkujan kanssa. Kun saa yhden niveleen liikkumista koskevan kysymyksen ratkaistuksi, synnyttää jo itse tämä ratkaisu esteen toisaalla.

Se on ihmisten yksilöllisyys ja persoonallisten halujen luontainen voima, joka murtaa filosofisesti suunniteltujen yhteiskuntajärjestelmien "rautaisen lain". Se on sama voima, joka nostaa aina uusia filosoofeja ja pakottaa heidät kumoamaan

edeltäjäinsä laatimat yhteiskunnalliset arkkitehtuurisuunnitelmat ja luomaan uusia myöhemmin elämästä saavutetun kokemuksen pohjalla.

Ja yhteiskunta, se muodostuu enempi *luonnontuotteena* — jonka edistystä käytännön ihminen luonnon välikappaleena avustaa — kuin filosofisten järjestelmien ohjaamana. Jos joku järjestelmä on niin voimakas, että se jaksaa jonakuna aikana ajaa ihmiset valmistamiinsa karsinoihin, saavuttaa senkin ylätys: ihmiset alkavat purra ja potkia, särkevät karsinaitansa ja juoksevat kuin villit vapautuakseen keinotekoisista aitauksista.

Loistavana esiintyy ihmisen luontoperäinen, villi vapaudenkaipuu monesti juuri noiden karsinta-aitojen särkemisessä. Olkoon puhe uskonnosta, siveysopista, talous-, tahi yhteiskuntaopista, kaikkialla ihmisen vapaudenkaipuu ilmenee vanhaa särkevänä, uutta luovana voimana.

Nykyään tunnemme ympärillämme selvästi näiden ilmiöiden vaikutuksen. Kukaan ei pääse niiden ohi koskematta, kaikkien täytyy niiden ääniä kuunnella.

Ei ole vielä monta vuotta kulunut siitä, kun omassa keskuudessamme yhteiskuntataloudellinen kysymys oli vielä kokonaan heräämätön. Elettiin siinä uskossa, että se *taloudellinen* maailmankatsomus, se *yhteiskunnallinen* järjestelmä, jonka sisään oli kiinni kasvettu, jota parhaillaan elettiin, oli ijankaikkinen, muuttumaton. Palkka-, työ- ja kauppavälisopimuskysymyksiä arvosteltiin yksinomaan vallitsevan järjestelmän mukaan. Työpalkka- ja kauppakysymykset olivat vain ostajan ja myöjän välisiä, kahdenkeskisiä asioita, joihin kolmannella henkilöllä ei ollut mitään siveellisoikeudellista syytä kajota. Tavallista suurempaa palkkaa ottavaa käsityöläistä, samoin kuin suurta voittoa pyytävää kauppiasta moitittiin kyllä kiskuriksi, mutta asialla ei ollut yhteiskunnallista luonnetta. Ihmiset katselivat kuitenkin mieltymyksellä rikastuvaa ihmistä — joskin siihen oli kateuden tunne yhtyneenä, — eivätkä pitäneet yleensä siitä niin tarkkaa lukua, oliko rikkaus koottu enemmän tahi vähemmän epärehellisillä keinoilla, kunhan nyt ei ollut suorastaan varkautta käyttänyt. Rikkaus oli ihanne, jota tavottamaan kaikki eroituksetta pyrkivät. Keinojen valinta oli ainakin yhtä vapaa kuin nykyisessä puolueelämässä. Kauppiaan kauppavalhe oli sukkeluus, joka veti ihmisiä hänen kanssaan asioihin ja joka palkittiin luottamuksella.

Nyt on asema yhtäkkiä muuttunut.

Kansalaiset järjestävät yhteistoiminnan pohjalla kuluttajain osuuskuntia, eivätkä tahdo maksaa enää mitään puotisukkeluuksista, jotka juuri äsken olivat niin korkeassa arvossa. Epäselvällä tavalla saavutetun rikkauden edessä ei enää *kunnioituksesta* kumarreta. Työläiselle ei köyhyys ole enää ehdoton häpeä; köyhälistö kokoontuu uuden maailmankatsomuksen yllyttämänä proletaarilippujen ympärille voimakkaasti, pää pystyssä laulaen köyhyytensä kunniata!

Tavara, hengetön pääoma ei ole enää ehdoton jumala; se on *vielä* toisille jumala, mutta toisille on se perkele.

Kas siinä on mullistava ristiriita!

Tämä ristiriita synnyttää suunnattomasti uusia kysymyksiä. Esimerkiksi vanhat ansaitsemiskäsitteet ovat syvien rivien yleisessä mielipiteessä nopeasti muuttuneet. Pieni palkka ei ole enää köyhän työmiehen *luonnollinen* osa, se on vallinneen tuotantojärjestelmän *jako-osuus.* Virkamiehen ja muun parempiosaisen suuri palkka ei ole enää jumalan siunaus, vaan se on vallitsevan järjestelmän sallima *etuoikeutettu jako-osuus.* Pikkumaanviljelijän raskas päivätyö ja köyhyys ei ole selvenevässä käsityksessä enää syntiinlankeemuksen tuottaman kirouksen hedelmä, vaan yksinkertaisesti tämän ammattiluokan itsepuolustukseen kykenemättömyyden hedelmä. Hänen itsepuolustuskykynsä heikkous ei ole enää yksinään hänen oman persoonallisen vanhoillisuutensa, vaan maan virkamiesluontoisen hallintojärjestelmän hedelmä, jonka mukaan maan tuottavaisuudesta ja viljelyksen kannattavaisuudesta on vallinnut hallitsevissa piireissä vanhantestamentin aikuiset käsitteet.

Vihdoin tilaton maatyömies, tuo miekkonen, jolla ei ole muuta osaa *viljelemäänsä luontoon* kuin se päiväpalkka, jonka satunnaisesta työpäivästä ansaitsee, ja vihdoin ruumisarkun tila. Maanviljelijä, jolle ei maa ikänä kasva maatessa, *jonka leivänansiomahdollisuus riippuu siitä, tarvitseeko*

hänen työtään joku. Hän ei voi enää turvallisesti ajatella talvieloa saavansa isännän aitasta, ei lehmän laidunta, ei polttopuuta kuten ennen — kiitoskaupoilla. Hän, jolla patriarkaalisina aikoina oli niin tärkeä paikkansa, hän on pikkuviljelysseuduissa joutunut hylkytuotteeksi, jonka leivänsaantiansio riippuu siitä, tarvitaanko häntä. Jos ei tarvita, tahi jos hän sairastuu on edessä yhteiskunnallinen armoleipä.

Hän kääntää hätääntyneen katseensa ensin isäntään, joka ennen oli hänen leipäaittansa avainten välitön hoitaja. Mutta heidän välilleen on tullut *kapitalistinen arvon mittari,* jota he eivät kumpainenkaan ymmärrä.

Pulassaan valtaa heidät katkeruus ja niin joutuvat he koettelemaan ihmisten kesken tavallisinta pelastusyritystä: käyvät riitelemään keskenään.

Ensimmäinen seuraus on, että he koettavat tulla ilman toistaan toimeen. He etsivät uusia ystäviä. Pikkumaanviljelijä koittaa koneita, maatyöläinen etsii yleisiä töitä. Mutta elämä ei ala tuntua luonnolliselta, siinä on niin paljon selittämätöntä, — varsinkin *epävarma tulevaisuus.* Ja koneitten ja tilapääansioiden uutuudenviehätykset haihtuvat pitkinä talvina, jolloin elämä alkaa tuntua niin *väsyttävältä.*

Molemmista.

Kun ihminen väsyy ilman tiettyä syytä, silloin on asia kääntyä lääkärin puoleen.

Kun Suomessa leivänkasvattajamiehet väsyvät ilman tarkoin tunnettua syytä, silloin on koko Suomella edessään pulmallinen kysymys.

(1906)

Kun ihmisneron tuotteiden ostajat ja myyjät kertyvät kaupunkiin

Valtiollisen vaalitaistelun aika on nyt ohitse. Julkinen sana joutaa taasen hetkiseksi — ainakin meidän puolestamme — rauhan töihin.

Tärkeimpiä rauhan töitä tällaisina kuohunta-aikoina on varmaankin jokaisen kansanliikkeen keskuudessa vakaannuttaa tarkoitusperiensä peruskäsitteitä. Maalaiskansan vapautusliike on meillä siinä asemassa, että sen täytyy todistaa olemassaolonsa oikeus ja tärkeys — itse maalaiskansallekin! Vaan eihän siinä ole mitään kummaa. Yksin ketoaura, puimakone, viskuri ja niittokone — nekin ovat saaneet *todistaa* ensin olemassaolonsa välttämättömyyden, ennenkuin niihin on luotettu. Ja joka ainoa jalanleveys sivistystyön aloilla on saatu valloitetuksi ainoastaan hitaalla ja varmalla todistamisella. Ei mikään uusi aate pääse leviämään leikkien — ellei se ole pian kuoleva päiväperhonen, joka loistavilla väreillään lumoaa. Vakavain aatteiden pitää kestää vastustus, kumota tieltään ennakkoluulot ja rakentaa niiden tilalle uutta.

Sanomme heti: tässä emme nyt tahdo käydä selittelemään etupäässä valtiollisen puoluejaon perusteita. Kysymys on ennen kaikkea vanhentuneitten mielipiteitten tuulettamisesta. Jos tästä joudutaan valtiollisen puolue-elämänkin aloille, — kernaasti meidän puolestamme. Mutta koska maalaiskansan vapautusliike sisältää pääasiassa sellaista, jolla on *siveellisesti ja taloudellisesti uudistava merkitys koko kansalliseen elämäämme,* siksi puhumme asiasta kuin vapaasta kansanvalistusliikkeestä konsanaan.

Väitämme siis ensiksi, että kaupunkihenki, se vetovoima, joka vetää ihmisiä kaupunkiin, on 19. vuosisadan kasvatti. Kaupan ja teollisuuden loistava nousu laski ihmiselämän kaikki pyrkimykset valtansa alle. Tiede ja taide *alistuivat* palvelemaan kaupunkihenkeä. Sivistyskäsite muodostui etsimään viihtymystä nyt porvarillisen rahaylimystön suurkaupunkilaisessa ilmapiirissä, kun 18. vuosisadan maa-aatelisto oli köyhtynyt! Tiede jätti humaaniset tanhuansa ja kääntyi,

ajan makua noudattaen, palvelemaan nousevan porvariston huimaavan kauas tähtääviä tarpeita. Taide ei osannut muuta, kuin — pysyäkseen hengissä tänä materialistisena aikana — myödä itsensä enimmän tarjoovalle. Tarjooja oli tieteen ja keksintöjen avulla rikastuva tehtailija ja liikemies. He kaikin kertyivät kaupunkiin — niin ihmisneron tuotteiden ostajat kuin myöjätkin. Siitä täytyi syntyä loistavaa elämää! Kaupunki oli tullut edellisten vuosisatojen aatelishovin sijaan ihmiselämän polttopisteeksi. Kyvyt nousivat uusien keksintöjen ja kaupan avulla pinnalle, hallitsemaan. Miljoonat jättivät unohdetun, ikävän maaseudun etsiäkseen kaupungissa — onneansa. Onni oli aina yhdistettynä hyviin tuloihin. Kun keksijä ei voinut keksiä konetta eikä järjestelmää, millä kaikki, jotka lähtivät liikkeelle, olisivat rikastuneet, unohdettiin suuren vallankumouksen perusihanne: veljeyden oppi. Sen sijaan julistettiin vapaakilpailu siksi ihanteeksi, jonka lipun alla keinottelua saatettiin aivan mielin määrin harjoittaa. Mikä jalo aate: kykenemätön, lahjaton, oppimaton työläinen *sai luvan* aloittaa vapaan kilpailun neronlahjoilla varustetun keinottelijan kanssa!

Maaseutu kaikkialla tyhjeni neroista. Tiedemies ei voinut luoda itseensä harrastusta palvella maaseudun elämäntarvetta, koska maa tuotannon lähteenä ei voinut tyydyttää liikeelämän tärkeintä vaatimusta: rikastuttaa nopeasti. Taiteilijalle tuli maaseutuelämä vain aiheiden lähteeksi; taide-elämän tyyssijaksi se ei sopinut liiallisen luonnollisuutensa ja teeskentelemättömän yksinkertaisuutensa vuoksi. Koulu, korkeampi sivistyskoulu, sekin pakeni maaseutua käytännöllisistä syistä: koska korkeammissa sivistyskouluissa lapsiaan kouluttavat vanhemmat asuivat kaupungissa.

Niin unohti 19. vuosisadan loistava kehitys maaseudun. Itseään ihaillen tuon vuosisadan "porvari" jo julistikin maaseudulle häviötä. Se todellakin alkoi pilvenpiirtäjäkivimuurissaan arvella, että maaseudun talonpoika saattaisi kuolla nälkään, ellei olisi häntä, joka pilvenpiirtäjässään kaupungissa asuen välitti elin- ja ylellisyystavarain kauppaa!

Kauppamiehestä oli siis, omasta mielestään, tullut ihmiskunnan elättäjä.

Aivan samoin kuin aikoinaan aatelismiehet ja ruhtinaat olivat luulleet kansojen elävän heidän armostaan.

Maaseudun leivänkasvattajamies, jolle tiede, taide ja koko sivistyssuunta oli 19. vuosisadan hallitsevan kauppamiehen kanssa lausunut häviöönjoutumisen ennustuksen, jäi unohdettuna elämään henkisesti niistä muruista, jotka varisivat näiden 19. vuosisadan valtiasten ylellisyyspöydiltä.

(1908)

Kun Suomesta maahenki katosi

Maan tuli nälkä

Maahenki katosi kansasta, kokonaisista miespolvista aivan samoin kuin yksityisistäkin.

Ja miten se katoaa yksityisistä?

Se katoaa siten, että sijaan tunkeutuu joku *toinen* henki, joka ei ole maahenki.

Yhdelle pojalle alkaa sisään tupata kauppahenki, toiselle virkamieshenki, kolmannelle pappishenki, neljännelle amerikkahenki y.m. ja kaikkien näiden edestä maahenki pakenee.

Uusia henkiä ei sada taivaasta, eikä kasva maasta, niitä synnyttää eräs mahtava henki, joka liikkuu keneltäkään lupaa kysymättä, kenenkään hyvästä välittämättä kuin sokea itsevaltias: se on ajanhenki.

Se se on, joka määrää myöskin sen, minkä hengen hän karkoittaa meistä ja minkä hengen meihin ajaa.

Mutta ajanhenki ei synny eikä liiku ilman historiallisia, ja sanokaamme myöskin: ilman taloudellisia syitä.

Täällä Suomessa oli maahenki taloudellisen pakon luoma ja ylläpitämä vielä varsin lyhyt aika sitten koko suomalaiselle

väestölle. Sitä ei virkamiesura suurin houkutellut, sillä ruotsinkielinen koulu pani siihen melkein ylitse pääsemättömät esteet. Eivät houkutelleet liikealatkaan sillä luotto-olojen kehittymättömyys piti kaupan kaupungeissa vanhain porvarisukujen erikoisoikeutena. Amerikka oli vain satujen maa, josta oli joku himmeä tarina kuultu, mutta kukaan ei ollut sitä nähnyt.

Rakennettiin sitten Pietarin—Riihimäen, Helsingin—Hämeenlinnan rautatiet. Jo ne synnyttivät maassa uuden ajan vavahduttavia ilmiöitä. Kautta maan virtaili niihin työmiehiä ansaitsemaan kulttuuriajan maahan tunkeutumisen tuottamasta työansiosta.

Syntyi kansakoululaitos, opettajaseminaari, suomalaisia oppikouluja, ja tie tiedonlähteille avautui suomalaiselle nuorisolle.

Uusi elinkeinoasetus avasi aivan uudet väylät yritteliäisyydelle ja pani monessa pyrkivässä nuoressa päässä kiehumaan ajatuksen *pääoman kokoamisesta.*

Maahenki, joka siihen asti oli ollut suomalaisen kansan syntyperäinen valtias siksi, että kaikkien täytyi yrittää saada leipänsä maasta, alkoi saada kilpailijakseen ajanhengen kutsumat yritteliäisyyden henget.

Se alkoi Etelä-Pohjanmaallakin noin 30—35 vuotta takaperin, oikeastaan köyhän vuoden jälkeen. Samalla kuin vapaammat tuulahdukset alkoivat puhallella, esiintyi taloudellinen kysymys tuhansille aivan uudessa valossa. Sallimususkon sijaan hiipi arkana itseluottamuksen usko. Taloudellisen asemansa tahtoi kukin saada turvatuksi vastaisten katovuosien varalta. Kauan kestäneitten katovuosien jälkeen oli luottamus maahan alkanut horjua, maahenki menettää valtansa. Sijaan tarjoutuivatkin edellä mainitut uudet elinkeinopyrkimykset.

Samalla kuin ihmiset alkoivat etsiä uusia ansaitsemisen aloja, rupesi myöskin *tarpeitten* määrä kasvamaan. Viinanpoltto-oikeuden vie kaupungin porvari ja valtio. Viinaan on totuttu ja sitä pitää nyt rahalla ostaa. Yrittävä keinottelu rakentaa oluttehtaan kasvattamaan pettuleivän pilaamaa talonpojan makua — ja kerää hänen tarverahansa taskuihinsa. Ulkomaan kauppa alkaa vilkastua, ei toki vienti-,

vaan tuontikauppa, — tarvitaan karttuunia, "munniharppuja", trikoota, rommia, kahvia ja sokeria . . .

Menot kasvavat. Kuten luonnollista, syyttää vanhoillinen, totinen, aina kotonansa elänyt isäntä sitä lammasta, jonka pää aidanraosta löydetään: kasvavaa valistusta. Eikä hän olekaan niin väärässä. Se on todellakin kasvava "valistus", joka saa aikaan nämä uudet ilmiöt, — mutta se on toki vain valistuksen *"esipää"*. (Kaikki ne, jotka ovat eläneet kotipolton aikana, tietävät mitä on "esipää" viinassa: se on huonoa hylkytavaraa, joka tulee esiin ensimmäisenä pannusta.)

Menot kasvavat. Täytyy ponnistaa voimiaan voidakseen niitä tyydyttää. On esi-isäin säästöjä, kulutetaan ne. Polttoviljelys tuottaa vielä 80-luvulla erinomaisia tuloksia Etelä-Pohjanmaalla. Poltetaan siis. Kintereillä seuraa ketoaura — ja kaura. Kuuluisa sananparsi kaurasta: "Jos kaura saisi rintapellossa kasvaa, se verkaan isäntänsä pukisi", on jokaisen suussa uskonkappaleena. Vanhat lihavat maat tyhjennetään mehusta, joka siirretään kauroina ulkomaille. Sijaan tuodaan ylellisyystavaraa.

Yhtäkkiä lakkaa kaura kasvamasta, tulee lyhyttä, harvaa ja vähäjyväistä. Maa on luultavasti laihtunut.

Mitäs nyt?

Luonnollisesti olkilyhde rattaille aurinkoisena päivänä, isäntä menee takamaille ja *polttaa* laihtuneen kauramaan. Ja taas kasvaa! Kunnes edessä on savi, — tällä kertaa musta savi, aivan kuin olisi passeerivuota levitetty peittämään maaraukan häpyä. Sitte se päästetään kuitenkin heinälle, — heinähän aina *pitää* maan kasvaa.

Mutta ei se kasvakaan!

Ja äsken rikastumisen toiveissa maataan polttanut maanviljelijä kynsii korvallistaan. Mikä "piru" on maahan tullut, vai onko tässä Jumalan rangaistus? Ja kun ei hän ole tyhmä, hän on vain kokematon ja oppimaton mies, alkaa hän aavistaa,

että maan on nälkä.

Olipa kerran eräs talollinen, joka piti elämäntyönään opettaa hevosia tulemaan toimeen ruuatta. Ja ne oppivat. Mutta aina kun joku oli ehtinyt valmiiksi "ulosoppia" — se kuoli. Eikä mies ottanut tajutakseen perussyytä tähän kummalliseen ilmiöön: kun niin hyvästi oppivat, ja sitten kuitenkin kuolevat! Vasta kun 28:s hevonen oli kuoleman kautta lakannut häntä palvelemasta, teki hän sen suuren keksinnön, että elukka kuoli nälkään.

Pikkumaanviljelijän täytyy tässä maassa ostaa tietonsa sangen kalliilla kokemuksella. Älykkäimmät kuitenkin alkoivat jo aikaisemmin, ennenkuin kaikki oli lopussa, aavistaa, että maan nälkiintyminen voi tuottaa isännälle aivan arveluttavia seurauksia.; alkoi pelottaa, että hänen täytyy ennen pitkää ruveta syömään suuhunsa ryöstöviljelyksellä koottuja säästövaroja. Ja sitten kun ne ovat syödyt, sitten on nälkä sekä maan että isännän.

Maa tarvitsee siis ruokaa. Mutta mistä sitä ottaa? Pikku talon navetassa ammui ja ynisi 4—6 "lypsävää", s. o. kuivettunutta kotikasvuista "kyytiää", joitten sonta runsaasti pitkillä oljilla kyllästettynä riitti tuskin ohra- ja ruismaille.

Mies, joka oli varustettu tavallisella älyllä, rupesi lantavaroja kartuttamaan keinotekoisesti ja oppi pian hyvin yksinkertaisella tavalla, luontaista vaistoaan noudattaen, ratkaisemaan maan nälkäkysymyksen. Ja samalla oman nälkäkysymyksensä.

Mutta *epäröivä mies* jäi päivittelemään ja viritti valitusvirtensä maanviljelyksen kannattamattomuudesta kaiken kansan, ennen kaikkea omien lastensa kuultavaksi. Virren sävel istui lasten korvaan ja sen ajatus uskonkappaleeksi heidän sydämiinsä.

Ja siellä se nyt on.

Etelä-Pohjanmaallakin rupesivat metsät maksamaan. Löytyi uusi, ennen aavistamaton tulonlähde. Isien säästömetsät saivat ruveta tekemään vaivalloista matkaansa ulkomaille. Myöjät pistivät niistä hiukan komeusrahoja taskuihinsa, välittäjät korjasivat *pääomat.*

Maatalouselämän ensimmäisenä todellisena vaurastumiseen viittaavana ilmiönä esiintyi meijeriliike, jonka kautta maanviljelyksen tuotanto meidän oloissa kypsyneimpään "raaka-ainesten hienontamiseen" kehittyneenä astui ensimmäisen varman askeleen eteenpäin. Onnistuakseen edellyttää tämä uudistus parannettua karjanhoitoa ja parannettua heinänviljelystä.

Mutta karjanhoito olikin paljon mutkallisempi asia kuin että jokainen maanpolton ja kauratuotannon äskeinen innostunut ihailija olisi kyennyt sitä heti havaittuaan toteuttamaan. Esteenä oli monella maanviljelijällä kaksi voimakasta tekijää: emäntä ja lujan tahdon puute. Ne yhdessä tekivät, *tekevät* sen, että kun isäntä on muutamia kertoja innotellut ja töksähtänyt uudistuspuuhissaan emännän lujaa vanhoillisuutta vastaan, painaa hän hiljaa siivet laukkuunsa ja sanoo:

"Ei se kannata."

Eikä se kannattanutkaan. Sillä koko puuha perustui pelkkiin otaksumisiin; mitään ennakkolaskuja ei osattu tehdä. Menot kasvoivat. Tuonti ulkomailta oli yhä vilkastumassa. Porvaristo kasvoi ja kukoisti kuin kukkanen hyötyisässä maassa. Kauppapuotien ikkunat koreilivat lukemattomilla uusilla, houkuttelevilla tavaroilla ja niitä täytyi ostaa, kun mieli teki. Kauppaelämä veti puoleensa aivan kuin Kalifornia, ei ainoastaan ostajiksi, vaan myyjiksikin. Innostus kasvoi siihen määrään, että liekö liioteltu jos sanomme, että äsken kuluneilla vuosikymmenillä ainakin 50% nuorista pariskunnista, joiden vanhemmat olivat talollisia, on joskus elämässään ajatellut "ruveta porvariksi". Siihen heitä kiihotti hätäilevien ja väsyvien isien tuskittelu ja oma lyhytnäköinen elämänkokemuksensa. Toiset veljet ja siskot alkoivat ohjata elämänsä purtta Amerikkaa kohti, vielä toiset koulutielle, tullakseen virkamiehiksi, toisten astuessa vaatimattomasti ansiotyöläisten joukkoon.

Vanhaksi käyvät isät ja äidit, jotka eivät enää voineet ajatella mitään uusia eteenottamisia, riippuvat toivottomina, väsyneinä ainoassa heille mahdollisessa leipäpuussa: rappeutuvassa pikku maatilassa.

Mutta maanviljelyksen oli mahdoton kuolla, se sairasti

vain nälkätautia sillä aikaa kun sen rintalapsi, liike-elämä, tienoillamme eli huumaavaa nuorenmiehen elämäänsä. Terveenä säilyi maahenki sentään monissa pikkutilallisissa, joilla oli riittävästi itsenäisyyttä valaa tämä henki oman luonteensa mukaiseksi.

Tavallisimmin saavutettu yksilöjen kokemus oli kuitenkin sellainen, että muilla toimilla ansaitsee helpommin leipänsä kuin pienellä maanviljelyksellä, jota sitä paitsi rasittaa velkataakka. Se oli tämä näkymä silmän edessä, joka lopulta yrittävääkin alkoi lamata. Kun maanviljelyksen tuotantoehtojen parantaminen näytti uupuvalle pikkutilalliselle melkein yhtä kaukaiselta unelmalta kuin taivaan ilo, eikä mitään liikettä hänen asiansa ajamiseksi ollut olemassa koko maassa, väsyi hänen muutenkin uusiin alotteisiin tottumaton sielunsa ja hän vaipui *tylsistyttävän välinpitämättömyyden tilaan.*

Sillä välin lensivät maanviljelykselle selkänsä kääntäneet yrittäjät perhossiivin kukasta kukkaan, imien hunajapisaroita, joita kuihtuvan maan povesta puristi väsyvä leivänkasvattajamies.

Maahenki lähti hänestä, liiteli, häipyi ja hävisi suurimmasta osasta pikkutilallisia. Vain siellä täällä se edelleen viihtyi yksilöissä, jotka olivat joko tarpeeksi vanhoillisia kyetäkseen vastustamaan ajanhenkeä tahi tarkkanäköisempiä kuin muut omistaakseen jo

tulevan ajan hengen.

Sillä tulevan ajan henki on taas maahenki!

Maahengen heräämisen ehtoja

Kansantaloudessa vallitsevat aivan samat lait kuin yksityistaloudessakin. Jos jonkun kansan kulutus on suurempi kuin tuotanto, menee sen talous rappiotilaa kohti. Velkaisessa talossa, jossa toinen pitää yllä loistavaa komeutta toisen hikoillessa saadakseen varoja yhteisen kulutuksen maksamiseen, tiedetään, että lopullisesta perikadosta ei pelasta mikään muu kuin:

joko on lakattava tuhlaamasta, tahi saatavat tulot lisääntymään.

Jos esim. emäntä ei lakkaa tuhlaamasta, lamauttaa se hyvin pian isännän harrastuksen tulojen lisäämiseen. Sillä hänellä on aina edessään se tosiasia, että tuhlaajan menot kasvavat nopeassa vauhdissa, — paljon nopeammassa kuin hänen kykynsä niitä korvata.

Ajatellessamme pikku maanviljelyksen asemaa maassamme ja varsinkin Etelä-Pohjanmaalla nykyisellä hetkellä, näyttää todellakin siltä, että kansallinen kulutus on meillä kasvanut niin korkealle, että siitä johtuva vaikutus on omiansa kukistamaan varsinkin leivänkasvattajamiehen innostusta taloudellisen maahengen elvyttämiseksi. Yhtä myötään, "elämänvaatimuksien kasvamisen" nimellä, etsivät kaikki muut kansalaisluokat, mikä milläkin tavalla, palkankorotuksia ja lisätuloja, — pikkumaanviljelijän ollessa pakotettu yhä edelleen vetämään sormikoukkua luonnon kanssa, joka on varsinkin vanhoillaan olevan maanviljelijän palkankorotusvaatimukselle sangen kitsas. Käsityöläisestä virkamieheen ja kauppiaaseen saakka olemme me valmiit nuhtelemaan leivänkasvattajamiestä maahengen puutteesta ja syyttämään hänen taitamattomuuttaan pienistä sadoista. Varsinkin viime aikoina on tullut tavaksi erityisesti puhua maanviljelyksen tuotantomahdollisuuksista, kuinka suuriksi ne voisi saada, *jos vain maanviljelijä . . .*

Niin, jos vain maanviljelijä . . . Mutta kuinka moni ottaa huomioonsa sitä seikkaa, että täällä Suomessa melkein kaikki muut tekijät työskentelevät, ellei aina välittömästi, kuitenkin välillisesti *kulutuksen palveluksessa,* jolloin he usein ovat joko välillisesti tahi välittömästi maanviljelyksen tuotannosta eläviä. Maanviljelyksen kannattavaisuus ei näin ollen saisi olla heille vain sellainen kysymys, jonka järjestäminen saatetaan lykätä yksin maanviljelijälle, vaan *omakohtainen* leipäkysymys, jonka ratkaisemiseksi tahdotaan tehdä ja uhrata jotain. Meillä ei toistaiseksi ole tiedossamme mitään niin varmaa keinoa kansantaloudellisen asemamme parantamiseen kuin käydä lujalla kädellä kiinni maanviljelykseen, joka meillä *on kaikkien elinkeinojemme äiti.* Mutta voimakasta sysäystä tä-

hän ei voida vaatia väsähtäneeltä leivänkasvattajamieheltä yksinään, vaan kaikkien ammattiluokkien on poikkeuksetta riennettävä holhoamaan ja hoivaamaan kärsinyttä äitiä, maahenkeä, nyt kun se alkaa sortumustilastaan herätä. Leivänkasvattajamies on kohotettava Suomen kansallisessa talouselämässä ensiluokan arvoon. Ja jos ei hän siinä suhteessa silloin taitojensa ja kykyjensä puolesta voi vastata ajan vaatimuksia, tulee olla kansallisena kunnia-asiana kaikille niille, jotka välillisesti elävät muista helppovaivaisemmista elinkeinoista, olla järjellä ja sydämellä apuna maanviljelyskykyjen kasvattamisessa ja heidän elinehtojensa helpottamisessa. Suurella harrastuksella me huolehdimme tieteellisten ja taiteellisten kykyjen kasvattamisesta, — kuinka paljon suurempi syy olisi meillä huolehtia maan taloudellisen elämän tukipylväitten lujittamisesta ja vahvistamisesta.

Tässä suhteessa on yhtenä tärkeänä tehtävänä saada maanviljelys uudelleen *ihanne-elinkeinoksi,* jota ihmiset kaipaisivat.

Ehtona siihen on, että maanviljelys vapautetaan kaikista erikoisrasituksista ja tehdään siten saman arvoiseksi muiden elinkeinojen kanssa; että virkamiespalkat tasotellaan suhteelliksi maan tuotantokykyyn nähden, ettei virkamiesurat houkuttele työvoimia maanviljelyksestä suurempien tulojen ja helpomman työn toivossa; että liikemiehistön maailmankatsomus uudistetaan sellaiseksi, että liikemiehen on toiminnassaan ennen kaikkea noudatettava maan kansantaloudellisten tarpeitten vaatimuksia. Tähän uudistukseen ei äkkiä päästä, sillä se edellyttää terveempien maailmankatsomuksien valtaanpääsemistä *uuden* miespolven kasvatuksen kautta. Tämä pitää paikkansa yhtä hyvin muihin ammattiluokkiin kuin maanviljelijöihinkin nähden.

Miten saada maanviljelyksestä korkein sato? Ken osaisi siihen selvän, mutkattoman vastauksen antaa, hän olisikin leipäkysymyksen ratkaissut. Kysy "neuvojalta", agronoomilta, hän antaa sinulle yleisiä määräyksiä, joita toteuttaessa 90 sadasta epäonnistuu. Ja silloin vanhoillinen maanviljelijä nauraa neuvojan tyhmyydelle ja valittaa edelleen lapsipuolen kohtaloaan, jota ei kukaan voi auttaa. Mutta hän tulee harvoin ajatelleeksi sitä seikkaa, että agronoomi on hänen maahansa nähden samassa asemassa kuin lääkäri sairaaseen: hänen tulisi saada perinpohjin tutustua jokaisen neuvoa kysyvän maanviljelijä *jokaiseen* maatilkkuun, vieläpä koko talousjärjestelmään, ennenkuin hän voisi sanoa mitään *varmaa.* Nyt voi vielä olla niinkin, että agronoomi oli kokematon, taitamaton kirjanoppinut vain, kenties maatalousfariseus, joka harjotti neuvoja-ammattiaan ulkokullatusta sydämestä. Siis leipäpappi.

Alkää naurako. Myös tällä alalla on neuvojain laita samoin kuin sielunhoidon alalla. Harvahan meistä enää tyytyy jättämään sielunhoitoankaan ummessa silmin toisen huostaan. Kaikkein pulmallisimpia selvitettäviä sittenkin on maanviljelijälle kysymys: miten saan maani niin tuottavaksi, miten talouteni niin järjestetyksi, *että se kannattaa?* Ja sen vuoksi: niin kauan kuin maanviljelijä ei voi tietojen puutteessa itse ollenkaan sovelluttaa agronoomineuvoja, pysyy tuo kysymys ratkaisematta. Ainoa, johon mies voi tässäkin asiassa varmimmin luottaa, on hän itse.

Jos miehellä on vähän tietoja autuuden asiasta, ajaa tietämättömyys hänet papin luo. Moni joutuu siten kulkemaan taivasta kohti toisen taluttamana. Entä jos taluttaja olisikin sokea?

Jos miehellä on heikot tiedot niistä asioista, jotka muodostavat sen valtiollisen puolueen ohjelman johon hän itse itsensä lukee, joutuu hän silmät tuijottavina kumartelemaan puolueensa johtajain mielipiteille, silti useinkaan ymmärtämättä niistä sanaakaan. Ento jos nuo mielipiteet olisivat sittenkin väärät? Rehellinen, tietojen puutteessa oleva kansalainen voisi silloin joutua tukemaan huonoa, rikollistakin asiata.

Kysymyksen ollessa niin tärkeästä asiasta kuin *ammattini,* josta perheeni elää, jonka kannattavaisuudesta riippuu koko sen ihmisjoukon hyvinvointi, joiden elämisestä olen edesvastuussa, silloin ei ole mikään omatakeinen, omaa voimaa kasvattava ponnistus liiaksi uudenaikainen, eikä liikanainen. Tämän vuoksi on maanviljelijän pojassa, jonka sielua uudemman ajan tuulet jo muutenkin pesevät, kasvatettava luja tietoisuus siitä, että hänen tulee koko voimallaan syventyä am-

mattitietojen salaisuuksiin, tuoda ne päivän valoon ja saattaa hedelmiä kantavaksi.

Se on nuoren pikkuviljelijän tehtävä. Mutta muiden ammattiluokkain on tuettava näitä yrityksiä, järjestettävä elämänvaatimuksensa ja harrastuksensa sopusointuun vähäväkisten maanviljelysharrastusten kanssa. Kotimaisen leivän kasvattamisen kannattavaksi tekeminen, maanviljelystaidon kehittäminen ja maahengen herättäminen tulee olla kansamme lähimmän tulevaisuuden ydinkysymys. Sillä taloudellisen kysymyksen kehityksen kautta muuttuessa yhteiskunnalliseksi Suomella toistaiseksi ei ole mitään muuta pohjaa, jolle voisimme suunnitella lujaa horjumatonta kansallistaloudellista uudistusta, kuin pikkumaanviljelys.

(1906)

Umpikujassa

Että yhteiskunta elää nykyään umpikujassa, siitä tuskin valistuneissa piireissä voi enää olla muuta kuin yksi mieli. Ja ken vielä saattaa sitä epäillä, hänen ei tarvitse mitään muuta kuin luoda katsaus niihin *elämänehtoihin* mitkä nykyaika tarjoo nuorille ihmisille, jotka etsivät elämäntehtävää. Kaikkialla ovat tiet pystyssä. Ei mikään nykyään viljelyksen ja harrastuksen alaisista aloista ole enää varma. Vain erikoisihmiset menestyvät, sellaiset, joilla on erikoislahjoja niillä aloilla, joille antautuvat.

Mutta nykyään nousevat kaikkialla syvät rivit. Niiden kautta suuresta kaaoksesta ikään kuin vähitellen haahmoittuu lukemattomat määrät yksilöitä omine, persoonallisine haluineen, taipumuksineen ja tarpeineen. Kaavoihin valava koulu jatkaa työtään ja vääntelee epätoivoisena "käsiään". Koululla ei ole mitään varattuna tätä uutta ihmistyyppiä varten. Koululla ovat vain etupäässä klassilliset tyydytyskeinot. Mutta tämä joukkojen nousu kaaoksesta yksilöllisyyteen ei elä klassillisuudesta. Se on uudelle ihmiselle "jo syöty palanen".

Tämä ristiriita on synnyttänyt varsinaisen yhteiskunnallisen kysymyksen. Sen, miten saisi tälle uudelle ihmistyypille, joka on nousemassa, elinmahdollisuuksia ja kehittymismahdollisuuksia.

Tämä uusi ihmistyyppi alkoi muodostua silloin, kun joukot maaseuduilta alkoivat virtailla tehtaisiin. Tehtaitten rautaisessa puristuksessa alkoi ihminen kasvaa joukoissa, samalla kuin suunnattomat määrät yksilöitä kuolivat leipätaistelun murtamina pääsemättä koskaan sille asteelle, että olisivat ihmisyyden kannalta voineet elämää arvostella. He olivat viimeinen aste orjuuden hirvittävässä historiassa.

Mutta uusi ihmistyyppi ei saata kehittyä ja kasvaa tehtaissa. Siellä ei ole riittävästi ilmaa, ei valoa, eikä vaikutelmia. Tehtaan puristus, siellä vallitseva lämpötila, oli vain omiaan panemaan siemenen iteelle. Kasvaakseen tarvitsee uusi ihminen vapautta, riippumattomuutta. Tehtaassa tulee taimesta ansarikasvi. Sen viljelyksessä kysytään tekokeinoja. Tehdasihminen ei pääse kehittymään luonnollisesti. Hän luo ympärilleen pakko-olot siksi, että voisi niiden avulla murtaa omaa kehitystään vastustavat esteet. Siinä on jo äärimpien yksipuolisuuksien mahdollisuudet olemassa hänen kehitykselleen. Hän luo uuden yhteiskunnan kuvan vain itseään varten. Kaikki muu saa ja joutaa sortua. Tehdasihminen on hänestä tulevaisuudenihminen. Hänkin, samoin kuin luomiskertomus, pitää vielä työtä kirouksena. Siksi ihannoi hän elämää, jossa on työmäärä äärimmilleen supistunut, ja jossa ilot hankitaan joutilaisuudessa huvittelemalla.

Tämä ei ole mikään uusi ajatus. Se on "maallisen herruuden" kodeista, sivistysaatteista ja elämänkäsityksistä peräisin. Se on suoranainen taivasihanne entisajan tehdasorjalle, jolle työ todella tehtiin helvetin kirouksekseksi.

Uusi ihmistyyppi, joka ratkaisee aikamme suuret yhteis-

kunnalliset kysymykset, ei saa, eikä saata olla työn vihollinen. Hänen tulee löytää työstä ilonsa. Mutta siksipä hän itse muuttaakin työehdot ja — omat elinehtonsa. Hän ei tunge sinne, missä ihmisyyden täytyy kutistua ja kituen kuolla luonnottomien elinehtojen painostamana, vaan hän etsii paikan, missä saa vapaasti hengittää, tehdä työtä ja tuottaa leipänsä.

Hän etsii *maata* työalakseen. Hän käy sen viljelykseen tieteen ja elämäninnostuksen apuneuvoin. Siellä syntyy uuden ihmistyypin kera aivan uudet kulttuurisuunnat, joilla on elämää luova mahti nykyisten elämää hävittävien sijasta. Rahan merkitys vähenee, mutta ihmisystävyyden arvo nousee. Ruoka käy yksinkertaiseksi, mutta hengen ravintojärjestys vaativammaksi. Ihmiset lakkaavat maksamasta mitään turhasta — siitä, joka aiheuttaa nykyiset yhteiskunnalliset kysymykset. Työnilo tulee varsinaisen sivistysviljelyksen alaiseksi tutkimusaiheeksi, ja uusi ihmistyyppi löytää juuri siitä itselleen samanlaisen siveellisen voimalähteen, minkä sähkön keksiminen tuotti teknillisten voimakeinojen alalla. Silloin lakkaa nykyinen tehtaisiin suuntautuva ihmisvirta ja niiden olot on pakko järjestää niin, että ne eivät tule jatkuvasti olemaan ihmisyyden surmapaikkoja.

Maa hedelmällään on aina pelastanut ihmiskunnan nälästä. Viime vuosisatanakin, jolloin sitä on kohdeltu kuin vihollista, kun parhaat voimat on sen viljelyksestä viety — metallien kaivuun ja keinottelun palvelukseen, ja laajat alueet jätetty melkein omin voimin kamppailemaan rikkaruohoutumista ja erämaistumista vastaan. Ja sen ihanin luonnonpuku, metsät, on raastettu kuin nahka elävän kotieläimen hartioilta ja vaihetettu salipeileiksi ja viinaksi. Sittenkin on maa elättänyt!

Miten maa elättääkään sen uuden sukupolven, joka taasen tulee lähemmäksi sen povea! Sen sukupolven, joka taasen ei tyydytä maanantimilla vain rahanhimoaan, vaan joka etsii vuorovaikutuksesta maan kanssa niitä uusia elämänkäsityksiä, jotka antavat suurille ihmisjoukoille elämäniloa: halua elää ja tehdä työtä!

(1915)

KAPITALISMIN JA SOSIALIDEMOKRATIAN VÄLISSÄ

Kapitalismin ja sosialidemokratian välissä

Vapaa kilpailu

Varsinaisen perustuksen kapitalistiselle kehitykselle laskivat ne henkiset virtaukset, jotka ennen Ranskan vallankumousta panivat silloisten syvien rivien terveet ainekset ajattelemaan. Feodalinen valta oli luonut keskiaikaisen pakkoröijyn, johon se oli yhteiskunnallisen kehityksen pukenut. Ajatuksenvapaus mursi tämän pakkoröijyn vanteet, kuohui ensinnä ulos sen rakoilevista liitoksista, kunnes mursi kaikki esteet, kuohui vapaana ja vapauttavana kuin Pohjanmaan jokien keväiset tulvat.

Oliko kumma, että sellaisissa oloissa "vapaa kilpailu" juuri taloudellisen yritteliäisyyden alalla tunnustettiin oikeaksi! Sillä luokkasäännöksillä sidotut ihmiset uskoivat, toivoivat, että kilpailuvapaus on estävä riittävässä määrässä yksilöitä käyttämästä hyväkseen heikompain kilpailukyvyttömyyttä. Rohkaisevana kuohui työkykyisen miehen rinnassa keväistä elämänuskoa lisäävä ajatus: siinä mies missä toinenkin! Kunhan vain luokkalakien muodostamat esteet poistetaan elinkeinovapauden tieltä, silloin ovat myöskin valittamisen syyt poistetut.

Kuinka surkeasti nämä unelmat ja toiveet pettivät, sen todistaa viime vuosisadan historia. Vapaan kilpailun oppi loi jättiläiskehityksen teollisen tuotannon ja siitä johtuvan kaupan kaikilla aloilla. Se synnytti keksinnön toisensa jälkeen, jatkaen luomistyötä esiintyvän tarpeen mukaan matemaattisella varmuudella. Se kasvatti satumaisia rikkauksia ja kehitti keinotteluvapauden lipun alla lukemattomat keinottelumuodot yrittäjäin käytettäviksi.

Mutta se ei vienytkään 19:nnen vuosisadan ihmistä ta-

kaisin kadotettuun Paratiisiin. Sillä kun vuosisata oli lopussa, hallitsi raha-aatelisto, joka oli noussut asemaansa vapaan kilpailun lippu kourassa. Ja köyhälistön laajat laumat olivat sen jälkijoukkona hirvittävästi kasvaneet. Vapaan kilpailun usko oli jälkimmäiset surkeasti pettänyt, samalla kun raharuhtinaat, trustiherrat valmistausivat vuorostaan pettämään vapaan kilpailun opin.

Ja vaikka siis 19:nnen vuosisadan ihmiset olivat tuottaneet maailmalle sivistys-, yhteiskunta-, valtio- ja talouselämässä tarvittavia aineksia enempi kuin edeltäjänsä, kuitenkin tuo vuosisata vaipui hautaansa taitamattomampana kuin mikään edellinen vuosisata käyttämään hyödykseen oman työnsä tuotteita.

Se tuli siitä, että 19:s vuosisata oli teollisen tuotannon kehityksen, mutta ei *ihmisen* kehityksen vuosisata. Se loi vain perustuksia niille materialisen elämän mahdollisuuksille, joiden pohjalle nousevat sukupolvet voisivat alkaa kasvattaa ihmistä ikuisen rauhan vartijaksi.

Ja siksipä täyttikin 19:nnen vuosisadan ihmisen sieluntuska ja tyytymättömyys, yhteiskunta parkui kipujensa raatelemana. Rikkaan ylellisyysaterioitten iloa kaameana soittona häiritsi köyhäin yhä kasvava nälänhuuto ja kostonuhka.

Elämä kadotti makunsa. Raha-aateli ei tiennyt sen maustimeksi uudempaa keinoa kuin — 100 vuotta aikaisemmin Ludvig kuudennentoista hovi.

Huomattavimpia ilmiöitä tässä kapitalistisessa kehityksessä on epäilemättä teollisuusmaiden väestöjen siirtyminen kaupunkeihin. Ja samalla kun joku kaupunki kansoittuu suurkaupungiksi, samalla luo se myöskin oman luonteensa mukaisen tuloksen: räikeimmät luokkavastakohdat. Keinotteleva elämä nostaa keinottelijaneron herraksi, syösten ruumiillisen työn tekijän joukkoihmisenä proletaarien riviin. Tiede ja taide käyvät palvelemaan sitä, joka enimmän maksaa. Suurkaupunki saa ihmeteltävät sivistyslaitoksensa ja lahjoittaa suurituloiselle asukkaalleen satumaisia elämänmukavuuksia. Mutta samalla se työntää suunnattomat joukot työväkeä hylkykasoihin, jotka suurkaupunkien laidoilla muodostavat sen kuonan, minkä suurkaupungin elämä tuottaa. Kainin puolustus: "Olenko minä veljeni vartija?" on rikkaan kaupunkilaisen omantunnon sivellin.

Rikkauden ja köyhyyden äärimmäisyyksien alituinen kosketus tekee ihmiset tunnottomiksi. Elämä muuttuu leipätaistelusta luokkataisteluksi. Ihmisyyden periaatteiden sovelluttaminen tällaiseen elämään on yhtä mahdotonta kuin sovelluttaa niitä sotatantereella. Siihen yksinkertaisesti ei ole aikaa, eikä tilaisuutta. Asiaa ei voi parantaa edes sosialidemokratia, sillä se tahtoo jatkaa suurkaupunkielämää — pikkuparannuksia toimeenpanemalla. Silläkin taholla kyllä jo on havaittu muutamia niistä vaaroista, jotka suurkaupunkien kehityksen kautta uhkaavat. Tri G. Bang, teoksessaan "Nykyaika", huolimatta siitä, että hän sosialidemokraattina ihailee suurkaupungin tuottamia mukavuuksia, tunnustaa siitä johtuvan suuret vaarat, sanoen:

"Tosin on se henkisen vaaran laita, joka piilee suurkaupunkilaiselämässä ja joka uhkaa tehdä kehityksen aivan yksipuoliseksi ja tukahuttaa kaikki sielulliset kyvyt. Sitä ei voi voittaa niin kauan kun suurkaupungit säilyttävät nykyisen luonteensa. Suurkaupungeissa ei nimittäin viihdy raikas luonnontunne, vaan se näivettyy ja kuihtuu. Tällä ei tarkoiteta luonnon synnyttämää riemuntunnetta sellaisenaan; päinvastoin tämä viimeksimainittu käy miltei räikeämmäksi kuvastuessaan rakennusaavikon kivitaustaa vastaan. Mutta se tunne, että ihmiset kuuluvat luontoon erottamattomana osana, se kirjava rikkaus tunnelmista ja vaikutelmista, havainnoista ja ajatuksista, jotka vaihtuvat sisällykseltään vuodenaikojen ja ympäristön mukaan ja jotka saavat leimansa kunkin eriluontoisesta yksilöllisyydestä, se, se jää useammille kaupunkilaisille suljetuksi kirjaksi. Ja näin joutuu arvaamaton aarre elämänarvoja hukkaan; se kasvattava merkitys, joka luonnontunteella on henkisten kykyjen sopusuhtaiseen kehitykseen nähden, jää arvottomaksi; ja seurauksena on sairaaloinen yksipuolisuus."

Kapitalistinen pääomavalta, joka nyttemmin on jo alkanut tehdä vapaan kilpailun opin tyhjäksi kirjaimeksi, se tarvitsee juuri suurkaupungeita. Sillä niiden kautta vain käy mahdolliseksi toteuttaa niitä vallanhimoisia suunnitelmia, joita rahamiesten päässä pyörii. Heille on luokka- ja leipätaistelu

elämänehto. Sellaista taistelua ei rauhallinen maaseutu voi synnyttää. Siksipä kaikki sellaiset toimet keskittyvät kaupunkeihin.

Mutta sitenpä joutuu myöskin maaseutu epätasaisessa kilpailussa tappiolle. Sillä yhteen keskitettyjen keinojen ja koottujen pääomain sekä hankittujen keinottelukykyjen avulla maaseutu aina saa liikeasioissaan alistua kaupungin, varsinkin suurkaupungin pakkovallan alle. Rengasjärjestelmien avulla on se tähän saakka ollut tavallista, nyttemmin on trustijärjestelmä sillä alalla lopullisesti alkanut tehdä vapaan kilpailun kokonaan tyhjäksi.

Samaten kuin kaupunki siis anastaa haltuunsa kaikki taloudellisen elämän keinottelu- ja mikäli mahdollista tuotantolähteenkin, samalla se vetää perässä ihmiset. Maaseudun elinehdot lakastuvat ja kuivuvat, kun niitä ei harrasta, niille ei innostustaan uhraa kapitalismin kasvattama nero. Sillä ne eivät voi maksaa hänelle tuottajana sitä, minkä hän saa kaupunkielämän tarpeita tyydyttävänä keinottelijana. Häntä seuraavat maaseudun nuoret, sielut avoinna vastaanottamaan esimerkillistä oppia. Sadattuhannet lähtevät kodistaan vapaan kilpailun ihanan innostuksen valtaamina: siinä mies, missä toinenkin — uskoen kuolevansa onnellisena "rikkaana miehenä".

Mutta vain yksi sadastatuhannesta onnistuu. Suunnattomasta joukosta tulee maailman murjomia, kapitalismin tekemää hylkyväkeä, jonka joukot kasvavat uhkaavammiksi vuosi vuodelta kaikkien suurkaupunkien rauhalle. Huolimatta siis erinomaisista, teollisuustuotantoa helpottavista keksinnöistä, tekniikan parantumisesta kaikilla aloilla, pankkiliikkeiden erinomaisesta kehityksestä, kasvatuksen, tieteen ja taiteen saavutuksista, joista 19:ta vuosisadan vapaa kilpailu ylpeilee, — tällä kaikella on kuitenkin yhteiskuntaan nähden ollut vain sairaaksi tekevä, rikkova merkitys.

Ja yhteiskunnan onni, sehän toki on suuremman kilvoittelun arvoinen kuin kaikki nuo edellä luetellut saavutukset yhteensä!

Jos tulemme kerta tällaiseen päätökseen, sitten on vain kaiken edellä sanotun perusteella lisättävä ajatuksenamme: niin

kauan kun kaupunkien väestö kasvaa maaseudun kustannuksella, kasvaa yhteiskunnan sairaus.

Sosialidemokratia lupaa sen poistaa luokkataistelun avulla. Siihen on vapaan kilpailun oppi johtanut ne, jotka joutuivat kilpailussa tappiolle. Mihin tämä vuorostaan johtaa ne, jotka eivät luokkataistelun kautta saavuta osaansa, siitä seuraavassa.

Romahduksen odotus

Kapitalismin lähtökohtana oli nälkä, sen liike-elementtinä persoonallinen voimantunto ja päämääränä yksilön vapaus ja hyvinvointi.

Nälkä niinikään on sosialidemokratian lähtökohtana. Mutta sen liike-elementtinä ei ole enää persoonallinen voimantunto, sen päämääränä on joukkojen onni, jonka tieltä pitää yksilöjen onnenpyyteiden väistyä, mikäli ne vastustavat joukkojen, s.o. yhteiskunnan yhteistä parasta.

Kapitalismista ja sen luomista yhteiskuntamuodoista on sosialidemokratia tullut siihen käsitykseen, että se on kasvattanut omalle, alkuperäiselle lähtökohdalleen aivan päinvastaisen tuloksen. Vapauden sijaan on kapitalismi synnyttänyt orjuuden, veljeyden sijaan kateuden ja tasa-arvon sijaan ammottavat luokkarajat.

Nämä virheet tahtoo sosialidemokratia korjata liittämällä kapitalismin luoman köyhälistön yhteen. Yhteisyyden joukkotunteen tahtoo se kasvattaa mahtavaksi, itsetietoiseksi luokkatunteeksi, seuraten tässä aatelistolta ja porvaristolta saamiaan esimerkkejä. Tämän tunteen edestä tulee väistyä persoonallisen vapauden ja yksilöllisen taloudellisen kilpailun oikeus. Tätä oikeutta vastaan tarjoo sosialidemokratia korvaukseksi toveri- ja luokkatuen.

Se on sosialidemokratian vastalause porvarilliselle vapaudelle: joukon yhteistunne yksilön oikeutta vastaan. Mutta päämäärä on silti kumpaisellakin ihmeteltävästi sama: porvarilla veljeys ja tasa-arvo, sosialidemokratialla toveri- ja luok-

katunne. Ja kaiken pyrkimyksen pohjana kumpaisellakin puuttumaton leipä: porvarilla yksityinen pääoma, sosialidemokraatilla yhteiskunnallinen elinkorko.

Nimet vain vaihtuvat!

Useimmat, joiden pitää tehdä työtä eläkkeen, ovat pettyneet kapitalismin teorioitten suhteen — olkoon puhe ruumiillisen tahi henkisen työn tekijöistä.

Useat, jotka eivät ole olleet heti valmiit suin päin syöksymään sosialidemokraattisten teorioiden helmaan, ovat pysähtyneet tarkastelemaan niitten mahdollisia heikkouksia.

On aivan ilmeistä, että niin kauan kun sosialidemokratia ei ole missään toteutettuna, se voi pitää joukkoja koossa ihmeittenuskon vanhalla taikavoimalla. Saarnamies voi aina sysätä yritysten epäonnistumisen syyt porvarien syyksi. Mutta se seikka, että sosialidemokratia, huolimatta tarkkapiirteisistä teorioistaan ja lujista järjestöistään, ei ole vielä voinut missään, esim. teollisuuden alalla, toteuttaa omia periaatteitaan, alkaa olla vaarallinen todistus tämän aatesuunnan käytännöllisestä mahdottomuudesta. Yhä useammin kysytään, miksi ei työväki perusta omia tehtaita? Tärkeimpänä syynä tähän pidetään pääoman puutetta. Mutta se ei ole totta! Sillä jos sellaisten yritysten kannattavaisuus vain olisi taattu ja pääomat voisivat niissä työskennellä tavallista liikekorkoa tuottaen, kyllä pääomia teollisuusmaissa saataisiin!

Sosialidemokraatti vastaa, että tärkein este siihen, ettei teollisuuslaitoksia haluta työväen huostaan yksitellen, on se, että ne joutuisivat kuitenkin kilpailemaan "porvallisten" laitosten kanssa. Tästä syystä pyrkiikin sosialidemokratia kansainväliseen taloudelliseen vallankumoukseen.

Kaiken tämän rinnalla kuitenkin on merkittävä, että on yritetty sosialistisella pohjalla teollisuuslaitoksia, mutta ne ovat enimmiten menneet nurin — sisällisen riitaisuuden vuoksi. Tämä pelko estää uusia yrittämästä. Mutta se taasen todistaa ihmisluonteen vaikeista virheistä, joiden olemassaoloa ei sosialidemokratia pidä varsinaisina loukkauskivinään, mutta joiden poistamista uuden yhteiskunnan luojain olisi velvollisuus ajatella.

Tämä on uusi todistus teorian heikkoudesta. Syrjästä katsoja epäilee, että juuri tämä, ihmisten eripuraisuus tulee olemaan sosialismille samallainen loukkauskivi kuin kateus oli porvarilliselle veljeydelle.

Sosialidemokratia panee kaikki toivonsa kansainväliseen yhteiskunnalliseen vallankumoukseen. Tästä huolimatta se ottaa osaa parlamenttaariseen lainsäädäntöön yksityisissä maissa. Yksityisen valtion sosialidemokraatti joutuu nyt varsin merkilliseen ristiriitaan omain teoriainsa kanssa. Jos yksityisessä maassa lainsäädäntöä kehitetään puhtaasti sosialidemokraattiseen suuntaan, seuraa siitä pian sosialidemokraattinen valtiomuoto. Mutta kun tämä toteutetaan yhdessä maassa, toisten ympärillä edelleen pysyessä kapitalistisen tuotannon pohjalla, silloinhan tuo sosialidemokraattinen kansa on kuitenkin pakoitettu kansainväliseen, kapitalistiseen kilpailuun! Silloin joutuu koko kansakunta sosialidemokraattisen lainsäädännön pakoittamana siihen asemaan, johon eivät sosialidemokraatit uskalla ryhtyä vapaaehtoisuuden tietä muodostamalla työväen omistamia tehtaita. Mutta jos joku kansakunta joutuu tällaiseen asemaan vain luokkatietoisuuteen kasvatettuna, ilman kansainvälisiä kilpailuvaikeuksia kestämään kasvatettua toveri- ja kansallishenkeä sekä työn ilon yllykettä, silloin on jo syytä pelätä, että luokkatunne on kansainvälisessä taistelussa ja kilpailussa aivan yhtä kestämätön ja heikko turvaksi, kuin tavallisessa kapitalistisessa kilpailussa veljeys.

Ja tästä syystä pakottaa nykyaikainen kansainvälinen taistelu jokaisen kansakunnan jäsenen olemaan ensin kansalainen, sitten vasta sosialidemokraatti.

Mutta silloin horjuu sosialidemokraattinen teoria. Se ei kestä enää käytännöllisen arvostelunkaan kosketusta hermostumatta, kuinka sitten ankaraa todellisuutta! Ainoastaan toivon perustalle rakennetun uskon edessä se jaksaa seisoa.

Mutta — se seisoo vain niin kauan kun usko kestää.

Vapaan kilpailun synnyttämän kehityksen parhaiten vaikuttavia ilmiöitä on ihmisten ahkeruuden kannustaminen. Sosialidemokratian omasta luonteesta johtuu, että sen opeista veltommat luonteet vetävät johtopäätöksiä, jotka suorastaan heidän mielestään oikeuttavat laiskuuteen. Perussyy on siinä,

että taistelussa kapitalistista riistämistä vastaan yhtenä tärkeänä tekijänä pidetään liikatuotannon supistamista lyhennetyn työpäivän avulla. Ammatilliset joukkotyösopimukset vaikuttavat edelleen järjestelmällisesti työhalua lamauttavasti samalla kun ne suojelevat yksityisiä, heikompiakin työmiehiä työnantajan mielivallalta.

Laiskuus, samoin kuin työhalukin ovat sielullisia ominaisuuksia, joilla enimmiten on puhtaasti persoonallinen luonne, vaikkapa yhteiskunnalliset olot auttavatkin niiden kehitystä. Sitenpä sellainen joukkoliike, kuin sosialidemokratia, ei voi panna tähän seikkaan riittävää huomiota. Samalla kun se panee esteen voimakkaan luonteen pyrkimykselle, oman kykynsä ja ahkeruutensa avulla luoda pääomaa käskynalaistensa työn hedelmistä, ja vaatii hedelmien tasan jakoa, samalla se valmistaa käskystä tekeville tusinaihmisille tilaisuuden turvautua joukkotyösopimuksen takauksen suojaan ja teeskennellä työtä vain silloin, kun kapitalistin mielivallan alaisena oltaessa pitää tehdä työtä, jos mieli saada leipää.

On ainakin hyvin todennäköistä, että juuri tästä seikasta johtuu sosialidemokratialle välttämättömyys turvautua romahdusoppiin, yhteiskunnallisen vallankumouksen odotukseen. Sillä jos tämä liike laskisi voittojensa saavutuksen tapahtuvan kehityksen tiellä, silloin täytyisi sen suhteellisesti muuttaa vaatimuksiaan niihin laiskuudentaipumuksia omaaviin yksilöihin nähden, jotka nyt, odottaen romahdusta, kieltämättä antavat sosialidemokraattiselle liikkeelle sen suuren joukkopainon, jonka sävellajissa johtajainkin usein täytyy soittaa.

Epäilijä joutuu, kuullessaan näiden ihmisten puhuvan romahduksesta ja odottaen sen jälkeen ihmeoloja, kysymään: millähän tavalla heidän olonsa järjestettäisiin romahduksen jälkeen siten että myöskin laiskat olisivat tyytyväisiä? Moni, joka on väärin käsittänyt evankeliumin, aikoo "parannuksen päälle" päästä myöskin taivaaseen, vaikka elämä täällä on jyrkässä ristiriidassa sen kanssa, mitä kaikkien vaatimattomimpain siveysmittojen mukaan taivaassa vaaditaan. On aivan ilmeistä, että sosialidemokratia, jättäessään kokonaan avonaiseksi kysymyksen siitä, miten elämä järjestyy sosialistisessa valtiossa ihmisten keskinäisen siveellisen suhtautumisen kannalta katsoen toisiinsa, tekee suuren virheen. Usko, että kaikki muodostuu romahduksen jälkeen itsestään, on silloin yhtä suuri erehdys, kuin uskoa, että kaikki asiat esim. Suomessa järjestyvät itsestään. Jos tuo itsestään järjestymisteoria olisi oikea, voisi sanoa, että esim. sosialidemokraattinen liike Suomessa on järjestynyt itsestään, jota se kuitenkaan ei ole vähääkään tehnyt. Syömään ihmiset kyllä tulevat itsestään ilman pakkoa, kun vain joku on niin hyvä ja tarjoo. Mutta kun romahduksen jälkeenkin, kaiken todennäköisyyden mukaan, täytyy tuotanto tapahtua ennen kulutusta ja se vaatii velvollisuudentuntoa ennen luokkatuntoa, näyttää jotenkin varmalta, että sosialidemokratia valmistautuu ainoastaan romahdukseen, mutta ei sen seurauksiin.

Kapitalismi on hellin käsin pidellyt ja kehittänyt aatelistolta perimäänsä ylellisyyden ihannoimisen oppia ja lopulta löytänyt siinä oman elämänsä tarkoitusperän. Sosialidemokratia nyt vuorostaan omii avosylin elämännautinnot. Parhaimmisto tietysti välttää lankeemuksia, mutta joukot löytävät tässä vanhassa lankeemusopissa pehmoisen patjan laiskuudelle ja nautinnonhimoille. Sosialidemokraattikin on vain ihminen. Epäilijä joutuu arvelemaan, että nautinnonvapauden evankeliumi vie hänetkin, edeltäjäinsä jälessä — rikkaanmiehen leposohvaan, kun vain tilaisuutta sattuu tarjoutumaan.

Ylimyksellisen rikkaanmiehen luoma on epäilemättä yli-ihmisen luokkaihanne, jossa oma etu asetetaan kaikkien tekojen määrääjäksi. Aivan samasta alkulähteestä on kotoisin sosialidemokraattinen luokkaetu, jolle teoriassa annetaan kyllä juhlallinen yleisluonne, mutta joka käytännössä yhä muuttuu mitä alhaisimmalla asteella olevaksi poroporvarilliseksi oman edun tavoitteluksi. Sitä ei sosialidemokratia tarkoita, mutta sen kasvatustapa vie siihen. Sillä kun luokkaitsekkäisyyttä puoluekiihotuksen kautta mitä intohimoisimmin kasvatetaan ihmisissä, joiden sielunviljelys on sangen alhaisella asteella, heissä kasvaakin yksilöllinen itsekkäisyys — vasten kasvattajan tarkoitusta. Tämä pitää paikkansa kaiken valtiollisen puoluekasvatuksen suhteen, mutta esiintyy sosialidemokratiassa sen varsinaisena liikkeelle panevana alkutekijänä.

Näin kasvatetun jäsenistön kanssa on sosialidemokraattinen valtio varmaankin helisemässä. Saataneen sielläkin havaita, että monet olivat kutsutut, mutta harvat valitut.

Näistä vaikuttimista otaksumme lähtevän alkusyyn siihen, että ihmiset maaseudulta virtaavat kaikkialla maailmassa kaupunkeihin. Mikäli kapitalismin ja sosialidemokratian välinen taistelu tunkeutuu maaseuduille kiihdyttämään leipätaistelua sekä herättämään niitä unelmia elämänonnesta, jotka kumpainenkin taistelevista luokka-aatesuunnista lupaa toteuttaa vain kaupungissa, sikäli kansanvaellus kaupunkiin syntyy, kiihtyy ja saavuttaa lopulta vauhdin, jonka päämääränä näyttää olevan ihmissuvun lankeemus. Tämä vauhti syrjäyttää kaikki järjestelmät ja aatteet. Se kumoo esteet persoonallisen itsekkäisyyden tieltä. Materian palvelukseen vihkiytyvä ihminen käy ensin ulkokullatuissa koruissa. Mutta mikäli vallankumous kasvaa, sikäli intohimoinen hävyttömyys paljastuu ja valhekorut putoilevat. Sosialidemokraattinen luokkataistelija ja kapitalistinen vapaudenveli havaitsevat lopultakin olevansa siveellisesti veljekset. Mutta heidän välilleen on elämä luonut sovittamattoman riidan, eturiidan, luokkariidan ja heistä on tullut riitaveljekset.

Sovittamattomat.

Jotka eivät näe muussa pelastusta kuin toistensa kukistamisessa. Ja siihen päämäärään pyrkiessä eivät kumpaisetkaan keinoja valitse. Tyrannimaisin itsevalta kavalin petos, valhe ja väärennys, yksityis- ja joukkomurha — kaikki on luvallista vastustajan kukistamiseksi.

Suurkaupungit ovat taistelun varsinaisia pääkortteereja. Pienissä harjoitellaan. Maaseutu kaikkialla tuntee pelottavat mainingit sodan kauhuista ja hävityksestä.

Niille, jotka tämän taistelun voittohedelmistä jäävät osattomiksi, jäänee huviksi ja korvaukseksi oikeus tuomita — luokkapetturit. S.o. ne, jotka rikkoen luokkatoveruutta vastaan, käyvät tätä tietä valtaan ja etujen nauttimiseen.

Mitä se on muuta kuin sama temppu, jolla kapitalistisen järjestelmän läpitunkema oikeusistuin tuomitsee — kassanvarkaan, tahi vekselinväärentäjän?

Luokkapetturin tuomio ei pelota asiaa uudistamasta seu-

raavana päivänä, enempää kuin kassanvarkaan ja vekselinväärentäjän rangaistus ei pelota toisia koettelemasta onnensa saavuttamista samalla keinolla.

Tämä kaikki nimenomaan seurauksena siitä, että siveellisyyskäsitteiden uudistamiseksi siitä lankeemuksesta, johon kapitalismin kehitysaika on ne laskenut, ei sosialidemokraattisessa kansalaiskasvatuksessa pidetä huolta.

Kenties tämä tie onkin se tie, joka nopeimmin vie siihen romahdukseen, josta sosialidemokratia toivoo uuden yhteiskunnan nousevan puhdistuneena kuin Fenix-lintu tuhastaan? Ehkä. Mutta juuri tällä tiellä ihmissuvun siveelliset edellytykset niin perin pohjin kulutetaan ihmisyyden kiduttamisen, köyhän piinaamisen ja tuhlaavan ylellisyyden markkinoilla. Uutta yhteiskuntaa luomaan pystyvän ja kestävän uskon mahdollisuudet häviävät. Romahduksen odotus ja toivominen vie suoraa päätä epätoivoon.

Siksi tämä romahduksen odotus ei ole, eikä saata olla terveitten ihmisten yhteiskunnallisen toiminnan johtotähtenä.

Leivänkasvattajan uusin kapitalistinen ies

Mitä lupaavat siis kapitalismi ja sosialidemokratia leivänkasvattajamiehelle?

Armopalan.

Armopalan, joka putoo sen pöydän nokalta, minkä ympärillä he itse ensin nälkänsä sammuttavat.

Niin: nälkänsä. Nälkänsä?

Mutta minkälainen on luonteeltaan oikean kapitalistin nälkä?

Se on sellainen, joka vie sielunkin toisen sisältä, aivan kirjaimen mukaan.

Miten tämä kumma ilmiö siis kohtelee työstään elävää maamiestä ja talonpoikaa?

Mesi kielellä. Jos maanmiehellä on luonnontuotteita, maata, metsää, ruumiinvoimaa, tulee hän rahan kanssa.

Ostaa ensin maamiehen sielun. Hän näetten herättää lei-

vänkasvattajassa rakkauden rahaan. Pystyttää hänen sydämeensä saman epäjumalantemppelin ja uhrialttarin, joka kapitalistisen keinottelijan omassa sydämessä aina suitsee.

Ja kun se on tehty, samalla on myöskin tehty kiinnekirja maamiehen elämänonneen.

Näin käy sitten:

Hän tarjoo maasta hyvää hintaa. Maamies myö. Raha on kääntänyt hänen mielensä. Kun huijari saa maan, ryhtyy hän sitä imemään kuiviin. Hän tahtoo voittaa. Tuo talo ei ole hänelle kotitalo. Se on keinottelualue, josta hänen tulee saada mahdollisimman paljon voittoa. Kun hän on putsannut sen metsistä, palstonut pieniksi, houkutellakseen köyhiä maamiehiä ostamaan sopivia "pikkutiloja", ja pistänyt voittoina tuhannet taskuunsa — silloin on ensimmäinen kapitalistinen samum-myrsky käynyt tuon maatilan ylitse. Kuolemanvarjot kummittelevat sen alastomiksi raastetuissa metsissä, sen pelloilla näkyy kaikkialla leimana ikäänkuin kalpeneva tuska, jota musta multa ei saa sanotuksi, mutta jonka se oman hedelmällisyytensä väsymyksessä niin kipeästi tuntee.

Kuinkako? Ovathan tilat joutuneet nyt useampiin, ahkeroihin käsiin. Totta, useampiin käsiin. Mutta ahkeruus on vain harvoille koitunut jumalansiunaus. Näitä pikkutiloja, jotka syntyvät keinottelun kautta, jolloin maanhinta nousee aivan luonnottomiin, seuraa uusi, kamala imijä: korko. Köyhä mies luuli saavansa maasta elinkeinon. Pian havaitseekin hän tuon pikkutilansa muuttuvan huonoksi liikekeinoksi, sillä maatalouden kannattavaisuuden yksi tärkein ehto, metsä, puuttuu. Ja pelto ei tuota kuin puolet siitä, mitä ostaessa ruusuisten mielikuvien vallassa uskoteltiin.

Nämä näkevät edessään varmaan perikadon. Korkean hinnan korkea korko syö heidät putipuhtaiksi. Se tappaa innon ja vie elinvoimat.

Mutta tällaisen huijausliikkeen kautta tekee kapitalismi pienestä joukosta vanhoja tilanomistajia kapitalisteja, seuraavassa polvessa syöstäkseen heidän jälkeläisensä joko ryysyköyhälistöön, teollisuusarmeijaan tahi harvassa tapauksessa virkamies- ja liikemiesylimysluokkiin.

Ensin vie kapitalismi talonpojan sielun. Sitten vie se hänen

omaisuutensa, vihdoin sukunsa.

Sillä kaikkinainen perintölunastus käy aivan mahdottomaksi maaomaisuuden luonnottoman hinnannousun vuoksi. Useimmissa tapauksissa joutuvat vastaisuudessa perittävät tilat keinottelijalle myytäviksi ja jaettaviksi mahdottomiksi, kannattamattomiksi viljelyspalstoiksi.

Näin joutuu maa liikekannalle, kulkemaan kädestä käteen kuin kauppakoni. Maata hoidetaan — kuin kauppakonia. Kapitalismi ei koskaan muuta luonnettaan, se säilyttää aina kaiken muun edellä voittoa etsivät ominaisuutensa. Kukoistavan metsän paljastaa se juuriaan myöten ja painaa siihen Attilan hevosen jäljen, josta ei enää koskaan rehevyys nouse. Keinottelijalla ei ole mitään muuta tulevaisuuden silmämäärää kuin oma kukkaro. Samoin kiskoo hän mehun viljellystä pellosta. Mutta siinä täytyy käyttää välimiehenä köyhää palstan ostajaa. Ja niin antaa hän palstalle korkean pörssihinnan. Köyhä mies ostaa. Luonnottoman korkealle hinnalle on nyt maksettava juokseva pankkikorko.

Se osa hänen työnsä hedelmistä, mikä ei vielä näihin korkoihin ja veroihin kulu, se kaupotellaan vaihtaen rihkamaan. Käy kuin mustalaisen hevosluuskan kanssa, jolle ruuan sijaan huijari antaa selkään loistavat mäkivyöt, panee päähän punatupsuiset väkisuitset ja ruoskalla nostaa pään pystyyn. Sellaista markkinakomeutta, liikettä ja humua saa kapitalismin vaikutus hetkisen syntymään maalaiselämässä. Sekä talonsa myöjät että niiden jätteiden, metsättömien palstatilain ostajat eivät ole muuta kuin itsetiedottomia, älyttömiä välikappaleita, kätyreitä kapitalistisen rahaherransa käsissä. Saa siinä hikensä puristaa se, joka näin joutuu tällätavoin välittämään maan nilkomista, tyydyttääkseen rahavallan julmaa nälkää. Ei sellaisessa kodissa enää kotijumalat viihdy. Elämän laki luo siellä kasvavista taistelevia proletaareja. Pikkutiloiltaan vihdoin nääntyen siirtyvät he palkkatyöläisten laajaa armeijaa lisäämään.

Se suku ei enää jatka sillä alalla.

Niin hävittää keinotteleva kapitalismi *maan,* maataviljelevän *ihmisen* ja hänen *omaisuutensa.*

Sellainen on siis se ies, jonka keinotteleva talousjärjestelmä

uhkaa laskea leivänkasvattajan kaulaan.

Ja laskee, ellei maamies ryhdy itsetietoiseen vapaustaisteluun.

Mitä sosialidemokratia lupaa leivänkasvattajalle

Sosialidemokratia on julistanut taistelun kapitalismin hirmuvaltaa vastaan. Se lupaa siirtää maat valtion huostaan, estääksensä kapitalismin maan hävitystä.

Valtion huostaan.

Mutta kuinka ja koska se tapahtuu? Ja millä tavalla se tapahtuu?

Karl Kautsky vastaa siihen: "Edeltäpäin on kiellettävä, vieläpä mitä vakavammin taisteltava jokaista yritystä vastaan, jonka tarkoituksena on estää talonpoikain kurjuuteen vajoomista, vierittämällä osa hänen taakastaan teollisuuden tai proletariaatin hartioille".

Siis: ensi keinona sosialidemokratialla on auttaa kapitalistisen järjestelmän kehitystä ja siten edistää talonpojan kurjistumista siihen mittaan, että hän nääntyneenä jättää maansa ilmaiseksi valtiolle.

Karl Kautsky sanoo edelleen:

"Sosialidemokraattinen agraariohjelma, joka olisi laadittu talonpoikain suojaamista silmällä pitäen, ei siis ainoastaan olisi tarkoitukseton, vaan se olisi enemmän, se olisi sosialidemokratian suurinta turmelemista. Sillä se olisi ristiriidassa proletaarisen luonteen kanssa. Sillä olisi hyvin vaikeita hetkellisiä seurauksia, jotka järkyttäisivät sen sisimpiä liitoksia, jotka lamauttaisivat sen alkuun panevaa voimaa ja sen kautta se menettäisi maineestaan tulevaisuuteen tähtäävänä puolueena".

Eikö tämä ole selvää, vai kuinka? Pienviljelysjärjestelmä ja sen edustaja talonpoika on uhrattava sosialidemokratian eheyden vuoksi, järjestelmän vuoksi, koska hän ja hänen elämänmahdollisuutensa eivät sovi sosialidemokraattiseen järjestelmään! Edelleen on talonpoika uhrattava, tieltä poistettava, koska hänen rauhaan kasvanut luonteensa ja varsinkin taloudellinen hyvinvointinsa panee esteitä sosialidemokratian ja kapitalismin välisen luokkataistelun kärjistymiselle ja siten hidastuttaa yhteiskunnallisen vallankumouksen joutumista.

(1910)

Ja lopuksi: talonpoika on uhrattava sosialidemokratian maineen vuoksi.

Mistä sitten johtuu talonpoikaisluokan sopimattomuus sosialidemokratian puitteisiin? Seuraavasta:

"Vähemmän räikeä on vastakohta keskinkertaisten talonpoikain ja proletaarien kuin suurtilallisten ja proletaarien välillä, talonpoikain, jotka eivät ensinkään tahi ainakin hyvin vähän pitävät palkkatyöväkeä, jotka pääasiassa suorittavat työnsä perheen omilla voimilla, mutta jotka kuitenkin elävät tuottamalla elintarpeita markkinoille. Heihin nähden ei ole olemassa vastakohtaa riistäjien ja riistettävien välillä". —

Itsenäisen talonpojan sopimattomuus sosialidemokratian puitteisiin johtuu siis siitä, että keskikokoisessa ja pienviljelyselämässä ei ole riittävän selviä luokkavastakohtia. Teoreetikko, kuten Kautsky, se ne sieltä kyllä löytää, mutta itse asianomaisille ovat luokkavastakohdat hämärämmät.

Ja sosialidemokratia voi esiintyä ratkaisevasti vain siellä, missä luokkavastakohdat ovat selviä.

Siksi on hävitettävä itsenäinen talonpoika: ensin saattamalla hänet kapitalismin orjaksi, syöstäkseen sitten "kypsänä" proletariaatin riveihin.

Meidän täytyy nyt ensinnäkin kysyä: kuinka pitkän ajan päähän sosialidemokratia laskee tämän talonpojan kukistuksen?

Siihen vastaa sosialidemokraatti:

Kaikki riippuu siitä, kuinka nopeasti olot kehittyvät ja kapitalismi saavuttaa huippunsa.

Päämäärä siis siirtyy jokseenkin epämääräiseen aikaan, vai kuinka? Se saattaa kestää 50 vuotta, 100 vuotta, enempi.

Tätä odottamaan pitäisi siis talonpojan nyt olla valmis uh-

rautumaan, kärsiäkseen itse ja lapset, ja lasten lapset ensinnä kaikki kurjistumisen hirmuiset seuraukset — koska sosialidemokratiakin vain auttaa kapitalistista keinottelijaa tekemään itsenäisestä talonpojastakin proletaarin. Ja päämääränä kimaltelee vuosisatojen takaa onni saada luovuttaa tilansa, jonka viljelys ei enää elätä, valtiolle lahjaksi, voidakseen sitten ruveta vuokraajana viljelemään samaa maatilkkua sen pakkovallan alaisena, johon sosialidemokraattinen järjestelmä nyt tulisi laskemaan tuon läpiväsyneen leivänkasvattajan.

Eikö olekin ihana tulevaisuus, minkä leivänkasvattajamiehelle jälkeläisineen lupaa sosialidemokratia?

Mitä uhraavat tälläaikaa muut tuottajat? Työväen ammattijärjestöt kaikilla muilla aloilla parantavat taloudellista asemaansa minkä ehtivät, pelkäämättä sen laimentavan romahduksen odotusta. He tahtovat käydä kylläisinä yhteiskunnallisen vallankumouksen iloihin, leivänkasvattajan tulee käydä sinne nälkiintyneenä, ruumiin ja sielun puolesta kuritettuna, saadakseen sitten ilon jatkaa valtion vuokralaisena ihmiskunnan elättämistä, muuttuakseen nyt sosialidemokraattiseen järjestelmään soveltuvaksi — *uuden yhteiskunnan orjaksi.*

Sosialidemokratian yksi suurimpia heikkouksia on juuri maakysymyksessä. Ja se johtuu siitä, että sosialidemokratia ei kestä, sen ohjelman sisään ei mahdu itsenäinen, riippumaton eläjä, koska se vastustaa järjestelmän tyranniutta. Se on siis sama syy, joka pakottaa nykyaikaisen hirmuhallituksen takavarikkoon ottamaan ja polttamaan itsenäisten ihmisten ajatuksen tuotteet. Sama syy, joka pakottaa sotilaat kieltämään ajattelemasta. Nämäkin yksilöjen vapauden rajoitushommat lähtevät yhteiskunnan hyvän tavoittelusta. Että siten saavutetaan yhteiskunnallisen hyvän irvikuva, ei tarvinne sanoa. Eikä sosialidemokratia tule yksityisen vapauden rajoituksissaan onnistumaan rahtuakaan paremmin.

Ainakin leivänkasvattajan on turhaa valmistautua makeanleivänpäiville silloin, kun hän joutuu luokkaetujensa, nimenomaan vuokraetujensa puolesta taistelemaan kaikkia muita luokkia vastaan — silloin samoin kuin nytkin. Sillä turhaa turhempaa on uneksia, että ammatillinen luokkataistelu

loppuisi sosialidemokraattisen järjestelmän voimaan tultua. Sellaisen väittäminenkin olisi naurettavaa. Eikä se soveltuisi edes materialistisen historiankäsityksen piiriin, joka rakentuu jatkuvan taloudellisen luokkataistelun pohjalle.

Silloinkin siis, samoin kuin nytkin, joutuisi leivänkasvattajain armeija olemaan sen holhous- ja pakkovallanalaisena, johon sosialidemokraattinen teollisuusvaltio sortaisi itsepuolustukseen järjestymättömät leivänkasvattajat.

Tämä täytyy tapahtua sosialidemokraattisen teorian vuoksi, sillä siihen ei sovellu sivistynyt itsepuolustukseen pystyvä leivänkasvattaja, joka asuu maalla.

Enempää kuin hän soveltuu kapitalistiseen järjestelmään herrana.

Leivänkasvattajamies on siis kumpaiseenkin soveltumaton muuna kuin hyötyä tuottavana juhtana, ellei hän luovu olemasta omana itsenään.

Tähänkö sitten maailman viisaus pysähtyy?

Näinköhän siis maanviljelijän on varustauduttava vapaaehtoiseen häviämiseen kapitalismin ja sosialidemokratian taistelukentällä? Kysymys epäilemättä tuntuu naurettavalta, mutta se on vakavasti tehty.

Ja vakavasti siihen myös vastaamme: ei!

Sillä maamies on vielä luova uudestaan sen yhteiskunnan ja sen ihmisen, jotka kapitalismi ja sosialidemokratia yhdessä hävittävät. Maalaiselämä on uudistuva, tuleva kansojen yhteiskuntataloudellisen elämän terveyslähteeksi ja ihmisyyden nousemisen meheväksi, loppumattomia rikkauksia ja uusia sivistysmahdollisuuksia luovaksi uuden yhteiskunnan kehdoksi.

(1910)

Miksi ei pienviljelijä voi kuulua sosialidemokraattiseen puolueeseen

Sosialidemokraattiemme piireistä on viime aikoina yhä useammin ammuttu näyttämölle se väite, että sosialidemokratia valvoo myöskin pikkuviljelijän etuja.

Tämä hämmästyttävä tiedonanto otettiinkin ensinnä vastaan leikin kannalta. Sillä olihan se *teoriassa* jyrkästi vastakkainen sosialidemokratian periaatteille ja *käytännössä* aivan toista kuin mitä sitä ennen oli maaseudun tilattomille, torppareille ja työväelle pikkutilallisten luokka-asemasta selitetty. Mutta tuo väite, että sosialidemokratia suojaa pikkuviljelijää, se on varsinkin Pohjanmaalla saanut yhä pysyväisemmän luonteen. Siksi pitänee asia ottaa puheeksi, saadaksemme selvyyttä siihen,

onko sosialidemokraattinen puolue omaksunut nyt todellakin pikkuviljelijän suojaamisperiaatteen ja luopunut entisestä kannastaan, vai onko kyseessä vain silmänkääntötemppu?

Saksalainen sosialistiteoreetikko *Karl Kautsky*, jota meikäläiset sosialidemokraatit pitävät oppi-isänään, lausuu eräässä ponsilauseessaan näin:

"Edeltäpäin on kiellettävä, vieläpä mitä vakavammin taisteltava jokaista yritystä vastaan, jonka tarkoituksena on estää talonpoikain kurjuuteen vajoamista vierittämällä osan hänen taakastaan teollisuuden tai proletariaatin niskoille."

Tähän lauseeseen sisältyy kaikessa alastomuudessaan Kaustkyn, ja samalla myöskin *meidän sosialidemokraattisen* puolueen tähänastinen kanta pienviljelykseen nähden. Uskollisena ja johdonmukaisena kurjistumisteorian kannattajana Kaustky ja *meidän* sosialidemokraattimme

tahtovat estää kaikki parannusyritykset, joiden tarkoituksena olisi helpottaa pikkuviljelyksen elinehtoja, sekä edistää sitä.

Sosialidemokratia on luonteeltaan *vihamielinen* pikkumaanviljelykselle, koska se vaikeuttaa luokkavastakohtien kehittymistä eikä muodosta oikeata pohjaa joukkojen palkkataistelulle. Meidän maassamme on "pikku-isäntä", "maapor-

ho", "talonjussi" sosialidemokraattien kesken tilaansa omistusoikeudella hallitsevan pikkuviljelijän haukkumanimiä, joiden avulla hänet ajetaan "työväkeä nylkevän porvarien" vihattuun luokkaan. Tästä syystä vastustaa sosialidemokratia maan omistusoikeuteen perustuvan pikkuviljelyksen kehitystä. Karl Kautsky sanoo:

"Ja sosialidemokratia ei saa perustaa voiton toiveitaan yksinomaan köyhälistön kasvavaan voimaan, vaan myöskin teollisuuden kasvavaan valtaan yhteiskunnassa".

Tästä täytyy vetää se johtopäätös, että sosialidemokratia aikoo pitää pikkumaanviljelyksen elinkeinona, jota vain paremman puutteessa sallitaan. Suomessa, jossa sosialidemoratialla tuskin olisi minkäänlaista yhteiskunnallisen liikkeen mahdollisuutta, on maanviljelystyöväen ja torpparien kesken saatu liike suuresti levenemään sillä, että heille on esitetty liikkeen tarkoitusperät väärässä valossa ja saatu heidät siten kumartamaan tämän tulevan tyranninsa edessä.

Meidän sosialidemokraattimme ovat näet tilattomille suositelleet maan saantia *pakkoluovutuksella* tilallisten maista. Tällä pohjalla on köyhälistössä saatu heräämään usko, että sellainen pakkoluovutus todellakin on mahdollista! Me kuitenkin olemme vakuutettuja, että tämä usko tulee saattamaan uskojansa häpeään.

Mutta periaate, joka kätkeytyy tähän sosialidemokraattien tilattoman väestön maapolitiikkaan, ei saata olla muu kuin se:

että maan omistusoikeus saataisiin ensikerralleen järkytetyksi näiden pakkoluovutusten kautta, jos tilattomain äänien avulla onnistuttaisiin säätää sellainen laki.

Uudet pikkuviljelijät tulisivat nyt olemaan *valtion vuokramiehiä*, joilta milloin tahansa voitaisiin maat lopullisesti peruuttaa valtiolle ja valtio voisi ainakin mielinmäärin määritellä vuokrasuhteet, veronkorotukset ym.:

silmällä pitäen teollisuuden kehityksen, kansainvälisen kaupan ja sosialidemokraattisen teorian etuja.

Tältä kannalta katsoen olisi Suomen maanviljelys tuomittu siihen toiveita panevan väestön kanssa perikatoon silloin, kun sosialidemokratian valta maan lainsäädännössä olisi taattu.

Sosialidemokratia suosii suurviljelystä. Se tahtoo sen

kautta jouduttaa kapitalismin hedelmän kypsymistä, päästäkseen pikemmin maan sosialiseeraukseen. Tällä pohjalla on tämä liike meidänkin maassamme koettanut herättää luokkavaistoja maanviljelystyöväestössä pikkuviljelijätienoissa. Pienviljelijä on luettu kapitalismin edustajaksi, joka "verenimijänä" imee vusipalvelijansa elinvoimia. Seuraus tästä on se, että suhteiden kärjistyminen ja teennäisten luokkariitain syntyminen tekee juuri pieni- ja keskikokoisella maanviljelystiloilla taloudellisen toiminnan suunnattoman vaikeaksi. Sosialidemokratia on siis tässäkin suhteessa osoittautunut juuri pikkuviljelijän suurimmaksi viholliseksi.

Sosialidemokratia edellyttää ehdottomasti selviä luokkavastakohtia työntekijäin ja palkanmaksajan välillä. Mutta kun pikkuviljelijän palkanmaksajana on *luonto*, joka on tunnoton kaikille työlakoille ja protesteille, käy luokkavastakohtain tunteminen mahdottomaksi. *Juuri siksi* pikkuviljelys on sosialidemokratian laskuihin soveltumaton ilmiö, joten se on hävitettävä!

Näin tuleekin sosialidemokratian menetellä ollakseen uskollinen tulevaisuuden asutusihanteelleen jonka *Kautsky* määrittelee näin:

"Väestön keräytymisen kautta kaupunkeihin ei ainoastaan synny tarpeita, joita ei maaseudulla tunneta, vaan myöskin tarjoutuu tilaisuus tyydyttämään tarpeita, jotka ovat yhteisiä sekä kaupungille että maaseudulle. — — — Maaseutu köyhtyy, samalla kuin kaupunkeihin kasaantuu rikkauksia; maalla riutuu henkinenkin elämä, samalla kuin se kaupungeissa puhkee kauneimpaan kukkaansa."

Tämä on sosialidemokratian todellinen suunta.

Miten ovat sosialidemokraatit Suomessa *valtiollisesti* tätä suuntaa noudattaneet?

Kirjaimellisesti!

Omaksuen valtiolliseen ohjelmaansa sen periaatteen, että maa on otettava pakkoluovutuksella yksityisiltä ilman lunastusta valtion huostaan, ovat he puolueen lähimmin läpiajettavaksi maatalousohjelmaksi hyväksyneet vaatimuksen, jossa m.m. sanotaan:

"Valtion on ryhdyttävä tilattoman väestön maatarpeen

tyydyttämiseksi *pakkoluovutuksen kautta* palauttamaan yksityistä maaomaisuutta takaisin valtion haltuun ja antamaan sitä täysin turvatulla oikeudella tilattomille viljeltäväksi."

Ja että näin tultaisiin tekemään, siitä on agitatsionin kautta liiankin selvä vakuutus annettu maaseudun tilattomille. Koko maassa on heihin painunut se yksinkertainen käsitys, että tallollisten maat jaetaan tilattomille heti kun sosialistit valtaan pääsevät.

Mutta ei siinä kyllä. Tämän ohella on tilattomiin istutettu se usko,

että tilallisten maanomistus on varkautta, on rikos, jota vastoin se ei ole rikos, jos heiltä nyt otetaan maat pakkoluovutuksella ilman lunastusta ja annetaan tilattomille jälleen *"täysin turvatulla oikeudella"*.

Meille on käsittämätöntä, miten sosialidemokratia, omatessaan tällaiset oikeusperiaatteet, voisi valvoa pienviljelijäin etuja.

Eikä se ole valvonutkaan.

Sillä kaikilla valtiopäivillä ovat sosialidemokraatit puhuneet ja äänestäneet vastaan, kun on ollut kysymys uudistusehdotuksista, joiden tarkoituksena olisi ollut maanviljelyksen niskoille vuosisatojen kuluessa laskettujen rasitusten siirtäminen kaupunkienkin asukkaiden kannettavaksi. He ovat kilpailleet tässä eduskunnan vanhoillisimpien porvarietujen valvojain, ruotsikkojen kanssa. He eivät ole näin menetelleet siksi, että maaseudun torpparien ja tilattomain etu olisi sitä vaatinut, vaan siksi, että kaupunkien porvariston ja työläisten edut ovat sitä vaatineet. Ja ankaran puoluekurin alaisena ovat monet maalaisedustajat sosialidemokraattien riveissä purjehtineet kipeällä omallatunnolla kaupunkilaisjohtajien vanavedessä.

Näin ollen emme saata pitää sosialidemokraattien kehuntaa siitä, että he valvovat pikkuviljelyksen etuja, muuna kuin häpeämättömänä ilveilemisenä. Heillä todellisuudessa ei ole pienviljelijälle muuta varmaa luvattavissa kuin konkurssi ja sen jälkeen kerjuusauva. Mutta näinpä he olisivatkin uskollisesti täyttäneet oppimestarinsa Kautskyn ohjelman.

Sosialidemokraattisen toiminnan kautta maatalouden uu-

distamiseksi on kehitys kyllä jo menemässä tähän suuntaan. Siitä johtuu myöskin, että maaseudun tilattomain asema käy yhä huonommaksi. Ja kun muutamain silmät alkavat jo aueta näkemään, mihin onnettomuuksien kuiluun tämä puolue ohjaa maan kansallistaloutta, silloin muutetaan yht'äkkiä naamaria. Sosialistit ovat viime aikoina joutuneet monen vaikean koettelemuksen alaisiksi. Tekopyhyyden naamarien kysyntä puolueessa on siksi aivan tavaton. Sen alastomuuden verhoksi, mikä paljastuu, kun suuren marraskuun juhlissa puetut punaiset juhlaverhot varisevat rääsyinä alas, etsitään kuumeentapaisella kiireellä uusia. Sääli on meitä puolestamme estänyt näihin saakka riistämästä alas noita viimeisiä häpyverhoja, joissa pikkuviljelyksen ja tilattoman väestön väärät, valhe ystävät ovat tepastelleet. Olemme tahtoneet viimeiseen asti uskoa, että heillä on vilpittömyyttäkin mukanaan. Mutta tästä uskosta alkavat nyt viimeisetkin rippeet haihtua.

Eikä meillä ole puolestamme enää mitään syytä salata tätä vakavaa tosiasiaa.

(1907)

Mikä maalaisköyhälistöä odottaa sosialidemokratian lipun alla?

Elämme, teemme nykyään maailman historiaa — ainakin yhtä voimakkaasti kuin sata vuotta takaperin.

Ranskan suuri vallankumous kutsui jo kovan taakan murtaman leivänkasvattajamiehen selkäänsä suoristamaan. Vallankumouksen tanotorvet herättivät hänet feodalismin painostavasta unesta historialliseen tehtävään osaaottamaan. Hän tuli, taisteli rinnan Pariisin työväen kanssa. Hirvittävästä verilöylystä nousi uusi Ranska.

Ja *uudet epäjumalat* hallitsemaan uutta Ranskaa!

Sillä uusi Ranska tahtoi uhrata — verensä. Se tahtoi sillä uhrilla ansaita kannukset maailmanherruuteen.

Uusi Ranska valitsi epäjumalakseen Napoleonin.

Mutta Napoleonilla oli Moskovansa — ja uuden maailmanvallan uneksija-sotamiehillä siellä vilu- ja nälkäkuolemansa. Ranskan sotamiehillä, s.o. Ranskan kansalla oli Vaterloonsa.

Siitä verestä nousi *porvarivalta.*

Siitä myöskin Ranskan *sosialidemokratia.*

Ne ovat nyt vuosisadan kuluessa voimiansa koetelleet, keskenään kiistelleet.

Mutta *Ranskan talonpoika,* hän on nukahtanut Vaterloon tappelun jälkeen, sekä vaipunut tylsään välinpitämättömyyteensä. Porvari ja sosialidemokraatti käyttävät häntä korkeintaan agitatsionin välikappaleena ja tomppelimaisuuden tyypillisenä esimerkkinä, mutta kumpikaan ei pane kortta ristiin hänen *luokka-asemansa* parantamiseksi.

Siihen vei napoleonilaisuus, jonka papereilla oli aikoinaan ainakin yhtä hyvä kurssi *kansanvallan* harrastajain piireissä kuin nykyaikaisella sosialidemokratialla konsanaan.

★

Nämä vertauskohdat olemme halunneet tuoda esiin samalla, kun kerromme lukijoillemme viimeaikaisista *voimien lisäyksistä* sosialidemokraattien riveissä ulkomailla.

Siitä ei ole pitkää aikaa kulunut, kun kerroimme Ranskan postivirkamiesten lakosta, joka sai kaikin puolin sosialidemokraattisen työtaistelun luonteen.

Nyt on Englannissa, Nottinghamissa pidetty postivirkailijain kokous, jossa selitettiin, että paljon on väärinkäytöksiä virkaoloissa. Toivottiin kuitenkin, ettei pitäisi mennä niin pitkälle kuin Ranskassa täytyi tehdä. Päätettiin koettaa saada Englannin alihuoneeseen komitea, joka tarpeen tullessa ottaisi esille postivirkailijoiden asioita. Lisäksi tehtiin ehdotus, *että postivirkamiesten järjestö yhtyisi työväestönpuolueeseen.*

Tämän kuun 19:pnä sähkötettiin *Berliinistä:*

"Eilen alkoi täällä ensimmäinen yleisvaltakunnallinen virka-

miesten kokous. Osanottajain suuren lukumäärän tähden pitdetään kaksi kokousta, jotka molemmat yksimielisesti ovat hyväksyneet päätöslauselman, jossa 8,000 kokouksessa läsnäolevaa virkamiestä pyytää sekä valtakunnan että liittovaltojen hallituksia ja parlamentteja toteuttamaan mitä pikemmin aiotun palkkojen korottamisen. Valtiopäiviä pyytää kokous saattamaan arvokkaaseen päätökseen finanssiuudistuksen. Päätöslauselmassa sanotaan, että virkamiehet on saattanut tähän tekoon heidän kurja asemansa, joka nyt on kehittynyt äärimmilleen. Vaikka virkamiehet, sanotaan päätöslauselmassa edelleen, tietävät että kyseessä oleva palkankorotus ei vastaakaan rahan arvon nykyistä alenemista, tahtoo virkamiehistö toistaiseksi tyytyä siihen, se kun tietää valtakunnan rahallisen aseman."

Suomessa on näkynyt oireita virkamiespiireissä sosialidemokraattiseen järjestymiseen. Äskettäin kehoitettiin "Työmiehessä" sosialidemokraattisia kansakoulunopettajia järjestymään ammattikunnaksi sosialidemokraattisessa puolueessa.

Mitä kaikki nämä ilmiöt merkitsevät?

Sitä, että valtion palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet alkavat itsetietoisella luokkavaistolla pyrkiä sosialidemokratian lipun alle *palkkaetujensa valvomisen tarkoituksessa.*

Tämän yhteydessä on syytä merkitä, että Suomen sosialidemokraattisella puolueella ei *ole mitään ohjelmaa virkamiesasiassa.* Tämä kai johtunee siitä, että sosialidemokraattinen valtioihanne on *virkamiesvaltio,* jolloin kaikki maassa tapahtuva taloudellinen ja yhteiskunnallinen toiminta tulisi tapahtumaan valtion virkamiesten johdolla.

Nykyään tapahtuu maailman markkinoilla suurisuuntainen järjestyminen. Sosialidemokratian yhtenäisyyttä varsinaisen teollisuus*työväen* piireissä tuntuvasti heikontaa ammatillinen järjestyminen ja siitä johtuvat ammatti-eturiidat. Kehittyneimmät ja parhaiten järjestyneet ammattijärjestöt esim. Englannissa eivät liity sosialidemokraattiseen puolueeseen, sillä heidän *ammatti*-etunsa joutuvat ristiriitaan sosialidemokratian tarkoitusperien kanssa aina heti, kun tulee kyseeseen uhrautuvaisuus toisen ammatin hyväksi ilman, että siitä samalla koituisi etua omalle ammatille. Näin n.s. *ammatillinen luokkaraja* esiintyy nyt jo varsin suurena tekijänä sosialidemokraattisessa taistelujärjestössä hetkellisesti heikontaen sitä.

Kaikissa maissa on varsinkin pienviljelystienoissa, maanviljelysväestö sangen huonosti järjestynyt. Sen järjestymistä vaikeuttaa se, että sosialidemokratia ei voi tarjota maanviljelystyöväestölle samallaista asetta lakkotaistelussa kuin teollisuusväestölle. Maanviljelysväestölle ei missään voida heidän puolestaan luvata muuta kuin *vallankumous*tietä parannuksia, s.o. ottamalla maat pakkoluovutuksella valtion huostaan ensin ja sitten jakamalla maatyöväestölle,— *tahi,* mikä on periaatteellisena päämääränä, siten että valtio järjestää itse viljelyksen kaikilla maillaan. Koska kuitenkin tällaiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset vallankumoukset ovat sangen harvinasia ja vain harvat, jotka tarvisevat leipänsä saada maanviljelystyöstä, voivat sellaisiin toivelmiin jotain merkitystä panna, ei sosialidemokratia ole edistyneemmissä maissa voinut maanviljelysväestöä innostaa.

Suomessa on asianlaita ollut toinen. Syitä tähän emme tällä kertaa ota pohtiaksemme. Riittäköön kun sanomme, että tuiki alhainen tietopuolinen sivistys sekä huonot taloudelliset olot ovat sen yhdessä vaikuttaneet. Tilaton maalaisväestö on odottanut sosialidemokratialta ryöstölahjoja, eikä taloudellisten ansaitsemislakiensa uusimista tieteellisellä pohjalla.

Mitä nyt on odotettavissa?

Joka'ainoa sosialidemokraattien uudistusohjelmaan otettu vaatimus on *kumouksellinen.* Tärkein niistä on maan pakkoluovutus.

Mutta uskooko todellakin vielä joku, että sellainen saattaisi tapahtua näinä aikoina?

Ja jos Venäjän ministerineuvosto sen tekisikin, olisiko tilattomillamme halua *ministerineuvoston kädestä* ottaa vastaan tämä ryöstölahja? Jos se otettaisiin vastaan, tahtovatko meidän sosialidemokraattimme uskotella, että se *lahja* siltä taholta annettaisiin myöskin — *sosialidemokraattisilla ehdoilla?* Eikö pikemmin ole luultavaa, että ministerineuvosto tulisi määräämään *omat ehtonsa?* Minkälaiset ne olisivat, siitä saa helposti selon, kun ottaa vaivakseen tutustua venäläiseen Mir-

laitokseen ja sen aiheuttamaan talonpoikain tilaan.

Me emme pelota peikoilla, puhumme tosiasioista. Sillä tässä on muistettava, että tätä vallankumousta, jota sosialidemokraatit odottavat, he eivät voi panna pitkiin aikoihin toimeen — ilman ministerineuvoston suosiollista apua.

Toinen aihe, joka maalaisväestöä on suuresti vetänyt sosialidemokratiaan, on vanhuuden eläke. Siihenkin on luvattu hankkia rahat riistäjäin pussista. Koska äsken olemme tästä asiasta puhuneet ja sen keinon epävarmuuden selittäneet, emme tähän 100 miljoonaan vuotuiseen menoerään syvenny.

Meidän täytyy rehellisesti tunnustaa, ettemme näe sosialidemokraattisen vallan avulla lähimmässä tulevaisuudessa yhtäkään parannusta maalaisköyhälistön asemaan olevan odotettavissa. Heillä ei ole mitään vireille pantuja ehdotuksia siinä suhteessa.

Mutta sitä vastoin on teollisuustyöväen suojeluksen alalla paljon tärkeitä uudistuksia kyseessä, joita voidaan saavuttaa lainsäädännön kautta.

Kun tältä kannalta katselemme niitä toiveita joita Suomen maalaistyöväellä on sosialidemokratian lipun alla, niin kaameaksi käyvät toiveet. Sillä aikaa kuin sosialidemokraattien keskuudessa yhä useammat valtion virkamiesjärjestöt löytävät lujan ponnistusalustan etu- ja palkkavaatimuksilleen, jotka sitte porvarilliset hallitukset rauhan hinnaksi hyväksyvät, saa maalaisköyhälistö odottaa — yhteiskuntataloudellista vallankumousta. Sillä aikaa kuin teollisuusväestö voi työtaistelujen ja parempien järjestöjensä avulla pakottaa kapitalismin maksamaan itselleen työnsä kasvaneen ansion mukaan ja kapitaali korvaa vahinkonsa korottamalla hintoja, — sillä aikaa maalaisköyhälistö saa elää sosialidemokratian kurjistumisteorian välttämättömänä toteuttajana ja odottaa vallankumousta.

Teollisuus- ja kaupunkityöväestö on kaikkialla sosialidemokratian lippujen alla asettunut *käytännössä* pikkuparannuksia hyväksyvälle kannalle. He tyytyvät *ajottaisiin* palkkataisteluihin työlakkojen avulla. He tyytyvät työntekoon kapitalistisissa työpajoissa. He astuvat itse tuottajina ja kuluttajina kapitalismin riveissä. He tyytyvät itseensä nähden omaa-

maan vain sosialismin *periaatteet*. He eivät uhraa omasta elämästään yhteiskunnallisen vallankumouksen jouduttamiseksi mitään. Päin vastoin jokainen uusi työtaistelukahakka tarkoittaa *hetken voittoja* — korkeimpain kapitalististen periaatteiden mukaan!

Kummako sitten, että tämän "järjestymisen" hyvät puolet paistavat rasvaisilta valtion virkamiehille ja palvelijoille. Ei kenellekään yhteiset työlakot tarjoo niin erinomaisia voiton mahdollisuuksia kuin valtion virkamiehille.

Sillä aikaa kuin sosialidemokratian uskoa näin käytännössä muutetaan ammatillisten luokkaetujen mukaiseksi ja sen avulla valtiot ja kunnat velvoitetaan suuriin uhrauksiin jo ennestään hyvin palkattujen virka- ja palveluskuntien suhteen, sillä aikaa pitää kruunun-, kunnan- ja lakkoveroja makselevan maalaistyömiehen hylätä *kaikki pikkuparannukset* ja sankarillisesti odottaa — *vallankumousta!*

Ja jos se vallankumous sitte joskus sattuu tulemaan, silloin omaa älyään käyttämään tottumattomana olla mukana "Internationalia" laulaen kohottamassa sosialidemokratian valtaistuimelle teollisuuden itsevaltiuden virkaherrojen yhteiskunnan epäjumaliksi.

Silloin huomaat sinä, maalaistyömies-veikkonen, joutuneesi uusnapoleonilaisuuden lipun alla 20. vuosisadan "Moskovaan".

Jossa tulee vilu ja nälkä.

Onnea matkalle niille, jotka eivät palaa!

(1909)

Maalaisliitto

Mihin tähtäämme

Kaupunkikuntien elinvoimaisuus on aina riippunut siitä, miten ne jaksavat seurata niiden elämään vaikuttavien markkinain vaatimuksia. Kauppa ja teollisuus, jotka muodostavat kaupunkilaiselinkeinojen perusvoimat, ovat kumpainenkin sellaisia elinkeinoja, joissa vanhoillaan oleminen merkitsee ehdottomasti häviötä. Ja vaikka uudistuksetkaan eivät sellaisenaan aina anna menestyksen takeita jokaiselle yrittäjälle, takaavat ne kuitenkin aina menestystä yleisin piirtein. Juuri siitä, että kauppa ja teollisuus ovat viime vuosisadan kuluessa määränneet, ei ainoastaan elinkeinoelämän taistelutulokset, vaan myöskin kulttuurin ja historian suunnat, siitä on johtunut myöskin kaupunkiyhteiskuntien loistava kehitys. Kaikki nero ja yhteiskunnalliset voimat ovat palvelleet samaa tarkoitusta.

Mutta sillä aikaa on maaseutuelämä nukkunut. Sen elinkeinoja on, ilman muuta, pidetty porvarillisten laskutapojen mukaan kannattamattomina. On tultu niin pitkälle porvarillisessa viisaudessa, että esim. Suomessa on voitu totuutena julistaa: Suomen talonpojalta ei katoa nälkä, ennenkuin ruiskuhilas häviää pelloiltamme! Eikä tätä viisautta ole julistanut mikään liikemies, vaan maanviljelysoppinut.

Siitä huolimatta, etteivät kaupunkitalot ole enää pitkään aikaan olleet todella kannattavia tulolähteitä muuta kuin keinotteluvälineinä, ei ole vielä vakavasti jouduttu kuitenkaan harkitsemaan kysymystä: onko kaupunkiyhteiskuntien loistoaika kulkenut polttopisteensä ohitse? Kaiken järjen nimessä sekin on kysymys, jota pohtimaan olisi syytä nopeasti ryhtyä. Myöskin rahamiesten. Sillä jos kaupunkien miljoonatalojen kannattavaisuus ei tule taatuksi muulla, kuin vuokrien entisestään nostamisella, merkitseehän tämän tarkoitusperän saavuttaminen selvää yhteiskunnallista taantumusta. Yhteiskunnallinen edistys vaatii ihmisten elinehtojen huoistumista. Jokainen yritys siis, jonka menestymisen ehdot ovat tälle tarkoitukselle vastaisia, on merkittävä edistyksen jarruksi: mitä

enempi elämä keskittyy kaupunkeihin, sitä kalliimmaksi elinkustannukset nousevat. Tämä johtuu siitä, että yhä useammat ihmiset muuttuvat elintarpeiden tuottajista niiden kuluttajiksi. Seuraa tuotannon väheneminen ja kulutuksen lisääntyminen. Kun tämän rinnalla sitten ylellisyys tekee työtään ja kasvaa omien luonnonlakiensa mukaan, erittäin kaupungeissa, nousevat jo tätä tietä kohoovan kulutuksen kautta kansallismenot huimasti. Jos siihen vielä elinkustannuksien lisänä tulevat alituiseen nousevat vuokrat, merkitsee se sellaista menojen lisäystä, jota vastaamaan eivät saavutettavissa olevat tulot riitä.

Näin porvarillinen kehitys kaupungeissa nopeasti saavuttaa sen asteen, jolloin mikään *palkka* ei riitä, ei mikään kalliimpi vuokratalo, ei rehellinen kauppa kannata — ihmisten on pakko turvautua keinotteluun.

Yleinen epävarmuus syntyy. Sen kestäessä käy sivistys ja kultturityö toisarvoiseksi asiaksi, saa alistua ikäänkuin tarkoituksettoman huvittelun asemaan jokapäiväisen, raskaan keinottelukamppailun rinnalla. Silloin sivistys käy pintapuoliseksi, sisällyksettömäksi; sen tehtävänä tulee lopulta olemaan peittää keinotteluelämän raakuutta ja konnuutta. Jos ei se voi sitä tehdä, saa elämä viime hädässä vapauden esiintyä ilman tätä verhoakin. Raaistumiseen on pakko.

Hetken tapaukset ohjaavat silloin etsimään uusia elinmahdollisuuksia. Varsinkin täällä Suomessa kiintyy itsestään huomio maaseutuun. Suunnattomat määrät viljelemätöntä maata odottaa viljelijän käden kosketusta. Niille pääomille, jotka nyt etsivät hedelmöimistilaisuutta kaupunkien miljoonataloissa, avautuu maaseudun uutisviljelyksissä varmempi vaikutusala. Samalla kun pääomat alistuvat kansallisen uutisviljelyksen palvelukseen, alkaa taloudellinen ahdinko hellittää. Jokainen hehtaarinala uutta peltoa merkitsee lisääntyvää leipämäärää ja sen kautta halpenevia elinkustannuksia. Se merkitsee uuden verokykyisen tuotantolähteen avaamista, samalla kun se pidättää uusia kansalaisia joutumasta mieronteille.

Korpien valloituksella Suomessa, samoin kuin kaikkialla muuallakin maailmassa, on aina sama merkitys: ne lisäävät kansallista tuotantoa, poistavat nälkää, lieventävät yhteiskun-

nallisia ristiriitoja, avaavat sivistysviljelyksille kansan keskuuteen uusia mahdollisuuksia, rikastuttavat kansaa.

Mutta korpien valloitus tekee muutakin: se estää yleisen hermostuneisuuden kasvamista, opettaa omillaan toimeentulemisen kulttuuritapoja, vapauttaa ihmiset keinottelupakon kirouksesta — aivan uuden, puhdistuneemman elämän mahdollisuudet.

Tämä kaikki on yksinkertaista ja selvää, kun sen näin paperilla sanoo. Mutta käytännössä sen toteuttaminen muuttuu sangen monimutkaiseksi asiaksi.

Maalaisliitto on tarkoitettu valmistamaan yleistä mielipidettä tämän muutoksen toteuttamiseksi. Eikä ainoastaan valmistamaan, vaan myöskin toteuttamaan. Siksi on tämä liike omaksunut itselleen monipuoliset tehtävät: nostattaa maahenki, joka panee kansan etsimään maataloudesta itselleen uusia taloudellisia voimalähteitä ja maalaiselämästä kulttuurilleen uusia ihanteita. Tämän toteuttamiseksi suunnittelee Maalaisliitto yhtymistä kaikkien niiden kesken, jotka uskovat tällaiselle pohjalle rakentuvan tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Yhtyminen tarkoittaa valtiollista, taloudellista ja sivistyksellistä nousua.

Maalaiskansan nousua kaikissa suhteissa.

Kaupunkilaiskansan opettamista ymmärtämään, että tässä avautuu heille mahdollisuudet vapautua tappavista palkkataisteluista, keinottelupakosta, elintarpeiden liiallisesta kallistumisesta, kulttuurin mätänemisestä, elämän epätoivosta.

Se merkitsee koko kansan nousua.

Maahenki

Mitä on maahenki?

Alussa, kun maalaisliittolaiset alkoivat puhua maahengestä, sai nimitys vastustajain taholta yleensä pilkkanimen luonteen, varsinkin kun maahengestä sattuivat puhumaan sellaiset ihmiset, jotka eivät itse olleet maanviljelijöitä. Vaikka maalaisliittolaiset eivät olleet tarkoittaneet antaa "maahenki"-

nimitykselle mitään puolueleimaa, tahdottiin se vastustajain taholta kuitenkin niin kääntää.

Maahenki-nimitys ei ollut maalaisliittolaisten keksimä. Se oli tullut tunnetuksi osuustoimintaliikkeen yhteydessä. Vasta maalaisliittolaiset sen täällä vakaannuttivat. Nyt on maahenki jo verrattain yleisesti käytetty nimitys, eikä siihen enää sisälly ivaa samassa määrässä kuin joitakin vuosia takaperin.

Mitä siis tarkoittaa tämä maahenki?

Varsinaisessa porvarillisessa mielessä annetaan sille yksinomaan ammatillinen luonne. Mies saattaa olla valtiollisilta mielipiteiltään porvari tahi sosialisti ja olla silti etevä maanviljelysammattimies, kuten asia usein onkin. Yhteiskunnallisiin mielipiteisiin nähden hän saattaa olla ylimys. Maanviljelysammatin hän voi ottaa puhtaastaan tulolähteenä, kohdella alustalaisiaan kuin ainakin veronkantaja, jolla ei ole mitään muita velvollisuuksia heitä kohtaan kuin kysymys: paljonko heistä hyödyn? Jos hän vain kykenee ottamaan maasta tuloja, se oikeuttaa hänet, porvarillisessa mielessä, saamaan maahenkisen miehen nimen.

Mutta asia ei todellisuudessa ole näin. Päinvastoin juuri tällainen maahenki on vienyt maanviljelyksen siihen syrjäytettyyn, polkeenalaiseen asemaan, missä se on. Maanviljelyksestä on yritetty tehdä vain eräs porvarillinen ammatti ja sovelluttaa siihen porvarilliset periaatteet. Miten tämä on onnistunut, sen tietävät kaikki. Suurviljelyksissä on hetkisen onnistuttu — kunnes työväki ja alustalaiset ovat luisuneet käsistä, loput tehty rauhattomiksi ja tilat vihdoin ilmoitettu tilakauppatoimistojen hintaluetteloihin. Pienemmät tilalliset ovat noudattaneet samaa periaatetta. On yritetty matkia porvarillisia ihanteita. Mutta kun maanviljelys ei ole menestyksellä kannattanut tällaista menoa, on ruvettu valittamaan ja yrittämään myöskin päästä vapaiksi tästä "kirotusta" ammatista.

Mitä tämä on?

Maanviljelysammattilaiset ovat ottaneet kantaakseen porvarillisuuden ristiä. He ovat apinoiden omistaneet vähitellen porvarilliset halut ja ihanteet kysymättä, ovatko nämä elämän onnellisiksi tekemisen kannalta välttämättömiä, tahi edes sopivia. Ne, jotka ovat kysyneet, ne ovat sulkeutuneet epäili-

jöinä kuoreensa, ruvenneet vanhoillisiksi ja julistaneet sodan tätä sivistystä vastaan. Mutta suurin osa maaseutua on kulkenut kaupungin vanavedessä ja kulkee yhä. Siinä on maatalouselämän ristintie. Palvellaan vääriä maallisen onnen epäjumalia. Ja nämä jumalat vetävät nenästä.

Maalaisliittolaiset ovat tästä syystä antaneet maahenkinimitykselle syvemmän ja laajemman sisällön. Ihmisten on syvennyttävä maaelämän sieluun. Tämä syventyminen tulee antamaan elämälle uutta valaistusta. Ihmisen oleminen persoonallisessa vuorovaikutuksessa maan kanssa, työnsä kautta järjestäessä ja avustaessa luonnon ihmeellistä toimintaa löytää hän tässä innostuttavan elämäntehtävän. Entinen ryöstöviljelijä ja porvarillisen rikkauden ihannoimisen ristinkantaja löytää siinä evankeliumin. Jumala tulee hänelle luonnossa vastaan, opastaa häntä yhä syvemmälle luojan apulaistehtäviin. Tällä tiellä häviää hänestä edistyksen kammo niinkuin pyyhkien. Mies on sellaisessa seurassa, missä uutta luovan elämän lähteet kuohahtelevat. Ja hän on niiden aukoja.

Yhtäkkiä havahtuu hän: porvarillinen elämän risti on poissa! Maaevankeliumin löytö on sen huomaamatta hävittänyt. Hän näkee vielä suunnattoman joukon muita ihmisiä vaeltamassa, tuo samainen, luonnottoman kilpailupakon risti selässään. Ne elävät loistossa ja ylellisyydessä, huvittelevat ostetulla ilolla, kiihottautuvat vallanhimolla. Mutta se ei enää häntä vedä mukaansa. Hän katsoo heitä kuin eksyneitä lampaita ja saa halun opastaa kaikkia tuhlaajapoikina takaisin maaemon syliin.

Maa elättää kaikki. Maanviljelys on elinkeinojen äiti. Elämä tulee kyetä järjestämään niin, että kaikki, jotka muilta välttämättömiltä tehtäviltään joutavat, saavat tilaisuuden viljellä maata. Siten löytyy kaikille elämänmahdollisuus. Tämä mahdollisuus on paljon suurempi kuin voida järjestää niin, että kaikki ihmiset porvarillisuuden ristin kantajina saavuttaisivat hyvinvointia kullan kautta. Maa on tuleva kullan sijasta onnellisuuden lähteeksi. Maa on avannut vasta vain hiukkasen hedelmällistä poveaan. Mutta sen mahdollisuudet ovat rajattomat.

Risti, jota ihmiskunta nyt kantaa, on raskas. Sen raskauden syy on siinä, että se on väärän elämän epäjumaluuden risti. Ainoa, joka sen kantamisesta voi meidät vapauttaa, on uusi suhde luontoon, uusi suhde maahan, irtautuminen keinottelu- ja kilpailupakosta, keinotekoisesta huvista ja ylellisyyden ihannoimisesta — vapautuminen aikakauden tuskallisimmista sielun ja ruumiin kivuista. Aikamme risti putoaa silloin selästämme. Uudet elämänarvot kirkastuvat. Olot järjestyvät niiden mukaan.

Pääasiassa tätä olemme tavanneet ajatella maahengen sisältävän.

Eikä tämänsuuntaisten mielikuvien toteuttaminen ole enää pelkkä unelma. Vakavat tosiasiat osoittavat, että suurteollisuuden loistoaika on ohitse. Ihmisten huomio alkaa taas todella kääntyä maahan. Eikä ainoastaan taloudellisen hädän, vaan vielä enempi henkisen nälän pakoittamina. Luonnollisen kehityksen asiaksi jää ratkaista, miten ja missä muodoissa uudistukset tapahtuvat.

Juuri siksi, että vararikkoutuneen kulttuurin tulee etsiä uusia toimeentulon ehtoja, juuri siksi on maahengen miesten, niin niiden, jotka tekevät työtä pelloilla, kuin niidenkin, jotka askaroivat aivoilla, nyt tehtävä työtä käsitteiden ja suunnitelmien selvittämiseksi.

Maahengen edellytyksiä Suomessa

Koko sen ajan kuluessa, jolloin Suomessa on kestänyt porvarillisuuden nousua ja maahengen laskua, on täällä vallinnut uskonkappale, että Suomessa on niin karu luonto, ettei täällä voi saada maanviljelystä hyvin kannattamaan. Tämä johtopäätös on kuitenkin tehty aivan ilmeisesti käyttämällä hairahduttavia laskuperusteita. Suurviljelijä on asettanut hyvin useassa tapauksessa laajaperäisen, vanhanaikaisen viljelyksen laskujensa perusteeksi samalla kun hän on asettanut rahanansion viljelystarkoitusperäkseen. Kun hän tätä periaatetta noudattaen on joutunut torpparilaitostakin käyttämään keinona tarkoitusperänsä saavuttamiseksi, on seuraus ollut, että koko

hänen toimensa on muuttunut ryöstöviljelykseksi, joka on maahengen pahin vihollinen. Suuri osa tällaisia tiloja on joutunut keinotteluesineiksi varsinkin Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Itä-Suomessa ja Etelä-Hämeessä. Viljelysyritteliäisyys on varsinaisen maanviljelijäpolven kanssa siirtynyt syrjään, kun maatilojen kannattavaisuuslaskuja tehdään laskemalla niiden pörssiarvoja propsimetsien y.m. samantapaisten arvojen mukaan.

Talonpoikaisalueilla on noudatettu samoja periaatteita. Ja niin on saatu yleiseksi uskoksi, ettei maanviljelys kannata.

Näiden ilmiöiden rinnalla on täällä kuitenkin viime vuosikymmenellä havaittu aivan uusi maanviljelystaloudellinen nousuliike etupäässä ammatillisella pohjalla. Sitä ilahuttavampaa, että se on osottautunut vaikutusvoimaiseksi suurviljelyksestä pienviljelykseen asti. Monilla eri suuruisilla viljelmillä tehdyt kokemukset osoittavat, että Suomessa voi menestyksellä harjoittaa maanviljelystä kaiken kokoisilla tiloilla. Menestystä edellyttää vain viljelystapojen ja menetelmäin sovelluttamista. Suurviljelys, talonpoikaisviljelys ja pienviljelys vaativat kukin laji omat, huomattavasti toisistaan poikkeavat viljelystapansa, lajinsa ja menetelmänsä. Kaikki voi saada menestymään.

Menestymisen varsinainen pääehto on vain se, etta viljelyksen harjoittajalla on maahenkeä. Kun sitä puuttuu, ei menesty, raatakoon miten tahansa.

Suomessa on siis olemassa menestysmahdollisuuksien puolesta maahengelle tarpeellisia elämänedellytyksiä.

Kansallisuus

"Kaikki nämä työnpuuhat (vuorotyö, metsänhoito ja maanviljelys), etenkin maanviljelys, sitovat ihmisen kiinni maahan ja antavat hänelle puolustettavaksi horjumattoman tavaran, johon tarve ja tottumus hänet kiinnittävät. Perityn maakonnun rauhallinen omistus on tämän yhteiskuntaluokan tärkein harrastus; mutta tämän tarve tekeekin hänet väkeväksi varjelemaan maan vapautta vierailta anastajilta."

"Ja jos tässä yhteiskuntaluokassa (joka jalostuttaa maan tuotteita, harjoittaa käsitöitä, tehdasliikettä, kauppaa ja merenkulkua) onkin kansallista mieltä, syystä, että järjestetty suhde on tarpeen sen moninaisia liikkuvia harrastuksia yhdistämään, puuttuu siltä sitä vastoin vankka isänmaallinen pohja, koska osaksi omaisuus on liikkuvampaa ja voidaan helposti siirtää muihin maihin, osaksi sen enemmän yleisluontoisen sivistyksen tähden yksilön on helpompi perehtyä kaikkiin oloihin."

"— — Toiselta puolen pysyväinen edunharrastus kiinnittää tämän luokan (valtion virka- ja palvelusmiehet) olemassaolevaan järjestykseen, jonka kestäessä joka vuosi lisää yksilölle uusia etuja."

"Katsottakoon sitä vain sattumaksi, varma kokemus se kumminkin on, että noista mainituista kolmesta tarpeesta sivistys etupäässä saavutetaan kolmannessa yhteiskuntaluokassa, aineellinen vaurustus toisessa, mutta rauha ja hiljainen nautinto ensimmäisessä; ja syyt tähän asianlaitaan ovat helposti ymmärrettävät."

(J. W. Snellman: Valtio-oppi.)

19:nnen vuosisadan kehitys on, kuten usein ennenkin olemme osoittaneet, jättänyt suureksi osaksi maanviljelysväestön oman onnensa nojaan. Senpä vuoksi ne kansalliset ihanteetkin, jotka tämän ajan kuluessa ovat muodostuneet, ovat saaneet runsaasti talonpojalle vieraita, muiden kansanluokkien etujen mukaisia vaikutuksia. Kansallistajunta on muodostunut eräänlaiseksi poliittiseksi viisasteluksi, jonka tarkoituksena on tehdä tämä aate kansakunnan jäsenille vähemmän velvoittavaksi, suhteellisesti aivan samoin kuin teologia on vaikuttanut uskontoon.

Maalaisväestön etu on kansallisuuden edun kanssa yhteinen m.m. siinä, että oman maan ja teollisuuden tuotteilla tullaan toimeen niin pitkälle kuin suinkin. Siitä seuraa nim. vilkastunut menekki tuotteille, josta taasen on hyötyä tuottajille. Virkamiehen ja ulkomaisen tavaran kauppiaan suhde on toinen. Virkamies saa määrätyn palkkansa, oli maan

tuotanto- ja kauppaolojen laita mikä tahansa. Kun hän sitäpaitsi on tilaisuudessa tavotella loistavampaa elämää, johtuu siitä, että hän mielellänsäkin käyttää ulkomaalaista tavaraa, jos se sattuu olemaan enempi hänen mielensä mukaista. Kauppias taas määrää suhteensa kysymykseen kokonaan sen mukaan, minkä tavaran kauppa hänelle tuottaa enin voittoa. Juuri näiden luokkien luoma kansallistaloudellinen käsitys onkin johtanut m.m. Suomessa siihen hullutukseen, että kulutamme ulkomaalaista tavaraa siinä määrin, että uhkaa taloudellinen häviö.

Jos nyt päästäisiin siihen, että maatalous- ja teollisuusmiehet saisivat kansamme käsitteisiin painetuksi heidän etujensa mukaiset kansallistaloudelliset ihanteet, olisi siitä seurauksena nopea taloudellinen vaurastuminen. Kansallisuusharrastuksista on tämä kaikkein tärkeimpiä. Sen toteuttaminen vaatii maataviljelevän ja teollisuusväestön kansallistajunnan kohottamista ja heidän toimintakykynsä kasvattamista niin, että he voivat saada mielipiteensä voittavaksi ja kykenevät täyttämään siitä johtuvat velvollisuudet.

Tätä edellyttävää selvitystehtävää on Maalaisliitto ottanut suorittaakseen. Sen kansallisuustehtävä ei luonnollisesti rajoitu tähän, mutta tämä pidetään kasallisuustajunnan hetkellisistä uudistuksista tärkeimpänä. Se on asia, jota jokainen voi joka aika toteuttaa muista olosuhteista huolimatta.

Mutta mitä tulee kansallisuuskysymyksen kulttuuripuoleen, on ilmeistä, että maalaiskansan omaperäinen vaikutus kansalliseen sivistykseen on tärkeimpiä. Nykyään on asianlaita suureksi osaksi niin, että sivistysihanteemme tuodaan pääasiassa ulkomailta. Siitä seuraa, että meidän verrattain alkuperäisissä oloissamme monet käsitteet tänne istutettuina saavat aivan toisen luonteen kuin pitemmälle kehittyneissä maissa. Tämän ilmiön huomattavampia tunnusmerkkejä on oman ajatustavan vierominen. Seurauksena on m.m. se kansallisuudellemme tuhoava ilmiö, että opintiet valitettavassa määrässä johtavat sivistyneitä kansanluokkia pois kansasta. Vain sangen harvoissa sivistysmaissa tämä ilmiö on yhtä huomattava. Ja kun ylioppilaita meillä valmistetaan suhteellisesti paljon enempi kuin useissa muissa maissa, on tuo "kansasta

ulos virtaus" sitä tuntuvampi. Tähän on monesti etsitty syitä. Mutta ymmärtääksemme on syy siinä, että sivistyksemme lainaa liian paljon ulkomailta; itsenäistä sivistystyötä ei tehdä, mikäli joku koettaa, sitä halveksitaan; kotimainen sivistysyritteliäisyys painetaan alas samoin kuin taloudellinenkin yritteliäisyys. Seurauksena on, että ylioppilaselämä muodostuu tällaisten kansallisihanteiden vallitessa monesti henkiseksi loiselämäksi, joka henkensä ylläpitämiseksi imee moneen kertaan käytettyä ulkomaista rojua, jolla ei enää ole mitään elähyttävää voimaa.

Tämä asiantila ei nähtävästi muutu ennen, ennenkuin maan todellinen voimaväestö kohoo sille valta-asteelle, että sen vaatimuksille on pakko kallistaa korvansa. Silloin se määrää suomalaiselle sivistykselle kansallisesti hyödylliset ja samalla kansallisesti elähyttävät suunnat. Talonpoika ja työmies eivät enää silloin ole henkisiä proletaareja, joita tieto- ja taitomies ei voisi lähestyä muulloin kuin silloin, jolloin hän etsii kansantyyppejä, tahi tulee näille neuvomaan sivistyskysymysten yksinkertaisimpia aakkosia.

Olemme tämän kirjoituksen alkuun siteeranneet muutamia lauseita Snellmanin Valtio-opista. Suomalaisen kansallisuusaatteen selvittäjän ajatustapa tukee näissä lauseissa täydellisesti sitä, mitä edellä olemme lausuneet.

(1914)

Mitkä edut liittävät maataviljelevää väestöä yhteen?

Tilalliset ja torpparit

Väitämme, että maataviljelevää ja maatyöstä elävää väestöä nykyaikaisessa taistelujen yhteiskunnassa pitäisi kaikkien jär-

kisyiden perusteella liittämän yhteen yhteiset edut. Niinikään, että maaseudun kaikkien asukasten yleinen hyvinvointi riippuu pääasiassa maanviljelyksen ja maanviljelysväestön hyvinvoinnista aivan samoin, kuin kaupungin yleinen hyvinvointi riippuu sen kaupan kukoistuksesta. Tällä perusteella tulemme siihen että jos on olemassa sellaisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia muodostumia, jotka estävät maaseudun kehitystä, valtiollisessakin taistelussa olisi maaseudun kaikki voimat kerättävä yhteiseen rintamaan poistamaan näitä esteitä.

Sellaisina kehityksen keskuksina on viimeaikoina maaseudun talous- ja sivistyselämää tutkiva tiede jokseenkin yksimielisesti tottunut pitämään suurempia kaupunkeja. Liikanaisten ihmisjoukkojen kasautuminen pienille asutusalueille on synnyttänyt luonnottoman kilpailun. "Vapaa kilpailu" on jäänyt ihanteelliseksi unelmaksi keinotteluvapauden ja trustimuodostumien vallatessa määräävät asemat. Taloudellisissa kysymyksissä ei nykyaikana ole olemassa mitään vapaamielisyyttä. Kaupunkilaiskehitys on jättänyt sen ajan, jolloin porvaristolla oli aikaa sellaiseen huvitteluun. Nyt täytyy heidän taistella olemassaolonsa puolesta sortavaa kilpailua, ylivoimaista kilpailua vastaan, sekä — sosialidemokratiaa vastaan, joka on noussut taisteluun työvoiman oikeuden puolesta.

Mitä on sosialidemokratia tässä mielessä? Nykyisissä esiintymismuodoissaan on se uusi voimakas kilpailija kaupungin liike-elämän tuottaman voiton jaossa. Se on sen oleellisin ominaisuus. Sosialidemokratialla on tosin ihanteellisena päämääränä unelma sosialidemokraattisesta yhteiskunnasta. Mutta usko siihen on heidän ajattelijainsa keskuudessa alkanut hälvetä. Se pitää yllä ja antaa voimaa vain yksinkertaisille. Järjestyneille ammattikunnille antaa sosialidemokraattinen liike vain pikkuporvarillista voimaa. Taistella joukolla ammattiedun ja samalla yksilöllisen edun puolesta, siinä työtaistelujen sisältö. Niillä ei ole mitään tekemistä uuden yhteiskunnan luomisen ja ammattiedun kanssa, hyvinkin. Tähän työn itsepuolustukseen on pakoittanut työväkeä luonnollinen itsesuojeluvaisto.

Mutta enempää kuin porvaristo ei jouda ajattelemaan vakavasti maanomistajain etuja, sen enempää ei kaupunkien

ammatti- ja teollisuusväestö ehdi ajattelemaan maatyöväestön, sekä tilattomain ja torpparien etuja. Heillä on kyllä tekemistä omissa eduissaan. Se, mitä he ajavat maataviljelevän väestön etuja se on puhtaasti teoreettista laatua, suunnitelmia, joilla on enempi agitatoorinen, kuin käytännöllinen tarkoitus.

Kun nyt lähdemme osoittamaan, että kaikilla maanviljelyksestä välittömästi elävillä on niin tärkeitä yhdistäviä luokkaetuja, jotka toistaiseksi luonnonlain välttämättömyydellä ohjaisivat heidät yhteen, tahdomme ensinnä saada sanotuksi seuraavat tosiasiat.

Maataomistava talonpoika ei ole mikään porvari tämän sanan varsinaisessa merkityksessä. Ryhtymättä tätä asiaa seikkaperäisemmin tässä käsittelemään, merkitsemme vain, että sosialidemokraattisissa teorioissakaan ei häntä ole voitu tavallisten porvarien riveihin asettaa.

Torppari ja maanvuokraaja ei ole palkkatyöläinen tässä ominaisuudessaan.

Etsiessä näiden kahden välillä yhtymäkohtia ja luokkavastakohtia, huomaamme ensinnäkin, että luokkavastakohta on olemassa maanomistajan ja hänen torpparinsa välillä. Mutta se ei ole suurempi luokkavastakohta kuin elämässä yleensä esiintyvä suhde ostajan ja myyjän välillä. Tällainen luokkavastakohta voi sangen usein esiintyä esim. sosialidemokraattisiin järjestöihin kuuluvain kesken. Esim. leipuriammattikunta valmistaa tuotteita, joita maalariammattikunta kuluttaa. Hintariidan mahdollisuus on aina olemassa. Mutta esim. maanomistajan, jolla ei ole torpparia, ja torpparin, joka on toisen maanomistajan maalla, välillä ei ole luokkavastakohtia samassa merkityksessä. Heidän yhteiskunnallisessa asemassaan on se eroa, että toinen omistaa tilan, mutta sen hinta on velkana, toisella on tilaansa vain vuokraoikeus. Ero ei ole sellainen, joka synnyttää valtiollisten etujen vastakohtaisuuden. Pikemmin päinvastoin. Sillä molempien tulisi saada valtiollisten toimenpiteitten kautta etuja, jotka vievät samaan päämäärään. Nimittäin edullisia kuoletuslainoja. Siten voisi talollinen saada vaihettaa yksityisen kalliskorkoisen velkansa helppokorkoiseen valtiolainaan ja torppari voisi helppokorkoisen valtiolainan avulla lunastaa torppansa perintötilaksi. Tässä

tapauksessa sitoo yhteinen etu toisiinsa aivan välittömästi torpparia ja hänen maataomistavaa isäntäänsä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että tahdotaan ehdottomasti säilyttää torppariolot sellaisinaan ja maanvuokrajärjestelmä, pysyvät luokkavastakohdat heidän välillään olemassa.

Mutta tällaista suhdetta eivät edes harrasta muut kuin sosialidemokraatit. Heidän pyrkimyspäämääränään kun on maanomistuksen kieltäminen ja kaikkien maanviljelijäin tekeminen valtion vuokralaisiksi. On kuitenkin täysi syy epäillä, onko tämä suunnitelma edes maanvuokraajille edullisin. Tässä ei ole tilaisuutta ryhtyä siitä väittelemään. Toteamme vain, että luokkavastakohdat eivät ole näiden maalaisliittolaisten ja sosialidemokraattisten maareformisuunnitelmien eroavaisuuden aiheuttajina. Tämä tosiasia jo vie pohjan sosialistien teorialta.

Mitä sitte tulee talollisia ja torppareita kieltämättömästi yhdistäviin etuihin, ovat ne sangen moninaiset. Molemmat ovat tuottajia, esiintyvät siis markkinoilla samanlaisen myytävän tavaran kanssa. Yhteisetu vaatii, että tuotteiden hinnat ovat riittävän korkeat. Heidän tuotteittensa kuluttajina ja ostajina ovat kaupunkilaiset. Näin syntyy tuottajan ja kuluttajan välinen vastakohta. Se on paljon eroittavampi kun konsanaan maan vuokra- ja omistussuhde, joka on lainpohjalla järjestetty kumpaisenkin oikeuksia silmälläpitäen.

Verot ovat molemmilla raskaammat kuin millään muulla tuottajaluokalla maassa. Nyt tahtovat sosialidemokraatit vähentää maanvuokraajain veroja, mutta samassa suhteessa lisätä maanomistajain rasituksia. Luonnollinen seuraus tästä tulisi olemaan, jos se toteutuisi, etteivät torpparit haluaisikaan omaa maata, koska vuokraehdot kävisivät helpommiksi. Mutta rasitusten lisääntyessä maanomistajille jatkuisi maatilojen rappeutuminen, huijaus ja metsien hävitys. Sosialidemokratia pyrkii tarkoituksella tekemään maanomistuksen mahdottomaksi. Se ei ehdottomasti johda siihen, että maat joutuisivat valtion huostaan, mutta tukkiyhtiöille se ne kyllä saattaisi. Torpparijärjestelmä, vaikka vuokraehdot olisivatkin alussa siedettävät, ei mitenkään voi taata maassa pysyväistä maanviljelijäsäätyä. Ei mikään tukkiyhtiön torppari voine

ajatellakaan torppaansa perintönä kulkevaksi, vaan tilapäiseksi asuinpaikakseen. Sosialidemokraattien maanomistuksen leppymätön hävityshalu ei siis kaiken todennäköisyyden mukaan voi viedä muuhun kuin maiden joutumiseen tukkiyhtiöiden huostaan ja sitä tietä maanviljelyksen rappeutumiseen.

Tämä ei liene torppareillekaan mikään tulevaisuuden lupaus, sillä näitä vaurioita ja tätä kehitystä ei voi mikään laki estää.

Maanvuokraajilla, jotka todella haluavat vakaalla viljelystahi omistusoikeudella päästä käsiksi maahan, ei ole siis kaupunkisosialismin luokkatoveriksi tekeytymisestä muuta kuin onnettomuutta. Paitsi edellämainittuja vaikeuksia, synnyttää sosialismin maanomistajiin kohdistuva vaino ensikädessä maanomistajissa katkeroittumista, joka varmaankaan ei ole vuokraolojen väliaikaisellekaan järjestämiselle eduksi. Tässä on nimenomaan merkittävä, että sosialidemokratia suhtautuu teollisuustyönantajaan järkevämmin, pannen suurta arvoa isännistön myötätunnolle. Maanomistajiin suhtautuu sosialidemokratia vihamielisemmin. Syy on nähtävästi siinä, että teollisuustyönantaja on kaupungin sosialidemokraatille välttämätön elämänehtojen antaja, mutta maatyönantaja ei ole hänen työnantajansa.

On varmaa, että keskinäisen edun ymmärtäminen ja tunnustaminen isännän ja torpparin kesken synnyttää paljon edullisemman luokkasuhteen kuin se on, jota näinä vuosina on kokonaan teennäisellä pohjalla yritetty rakentaa maanvuokraajain ja teollisuuspalkkatyöläisten kesken. Tässä on ehdottomasti käynyt siten, että kahden luonnollisen sopimuskumppanin välille on tunkeutunut asianajajia, jotka kokonaan muita tarkoituksia silmälläpitäen ovat pyrkineet maanomistajain ja vuokraajain välille luomaan sovittamattoman etujen ristiriidan.

Tilattomat ja talolliset

Yleinen totuus on, että samalla aikaa, kun maataloustuotanto on joutunut kilpailemaan työvoimasta teollisuustuotannon ja kauppaa välittävän liike-elämän kanssa, on tilattomanväestön lukumäärä kasvanut. Maan yhteiskuntaelämässä on tämä kehitys synnyttänyt sen tuloksen, että suuret määrät maatiloja on joutunut kaupattaviksi samalla, kuin tilattomaan väestöön kuuluvain työkauppaajain lukumäärä on huimaavasti kohonnut. Kumpaisiakin, niin maatiloja kuin tilattomanväestön työvoimaa tarjotaan liikemaailman käytettäväksi. Liiketoimintamme ei ole vielä kehittynyt käyttämään kumpaakaan maan ja kansan etua silmälläpitäen. Maatiloista on muodostunut tärkeä keinotteluväline. Liike on synnyttänyt huomattavan maatilojen hinnannousun. Suuri määrä maatiloja ei enää läheskään korkean korkokannan vallitessa kannata viljelystiloina. Niinpä kädestä käteen kulkevia tiloja ei ollenkaan enää arvostella niiden maataloudellisen kannattavaisuuden, vaan muiden näkökohtien mukaan. Lähimpänä seurauksena tästä on ollut maataloudellisen harrastuksen lamautuminen ja tilojen joutuminen kaupattavaksi.

Luonnollinen maatyöväki on samaa tietä joutunut markkinoille. Sen on pakko tarjota kaupaksi työtään missä sattuu. Tilapäisesti korkeammat palkat teollisuuden ja varsinkin liike- ja kaupunkielämän palveluksessa saavat työväestön elämässä aikaan aivan samat epävarmuuden ilmiöt kuin edellä merkittiin aiheutuneen tilallisten elämässä.

Asiata on koetettu viime aikoina korjata eduskunnallisen työn kautta. Yritykset eivät ole kuitenkaan johtaneet mihinkään tuloksiin. Pääesteenä on ollut sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, joka ensinnä on huonontanut minkä on voinut eduskunnan muodostamia tilattomanväestön lakiehdotuksia yhdessä, kuten tavallista, eduskunnan vanhoillisimman porvariston kera ja sitten vihdoin äänestänyt ne lepäämään.

Asema on näin kehittynyt sellaiseksi, että vallassa olevat sosialidemokraattiset ja porvarilliset voimat kilpailevat keskenään maatalouselämän hallitsemiseduista. Ja niin kauan

kun maastaelävä väestö antaa itseään hallita, eikä kykene järjestäytymään, käy kehitys maaseudulla samaan suuntaan.

Näin ei kuitenkaan välttämättä tarvitsisi olla, jos vain tilattomat ja tilalliset sopisivat keskenään järjestämään oloja yhteisten etujen pohjalla. Katsokaamme mitä yhteisetuja heillä voisi olla.

Nykyaikana ei kannata mikään tuotanto ilman vakinaista ja ammattikykyistä työväkeä. Maanviljelyksen etu vaatii että sen käyttämä työväki vastaa näitä edellytyksiä. Tästä johtuu, että tilallisten etu vaatii pitämään huolen siitä, että tilaton väestö löytää heidän maatilojensa turvissa niin varmat elinkeinomahdollisuudet kuin suinkin. Se utopia, että kaikista tulisi joskus pienten tilojen omistajia, ei voi koskaan toteutua. Mutta sen sijaan voi kehittynyt maanviljelys varmasti tarjota vakinaiselle palkkatyöväelle etuja, joita työnetsinnässä kiertelevä ei koskaa muualla tapaa.

Tilattoman väestön vakinainen kiintyminen maatyöhön takaa vastaisen itsenäisen pienviljelijäluokan kasvamisen. Kun maatyötaito säilyy, ammattikäsitys kasvaa ja tilattomain oma harrastus oman maan saantiin varmistuu, tulee aina löytymään riittävästi keinoja, joiden avulla kelpo mies saa omaa maata. Mutta niin kauan kun tämä harrastus on poliittisten asianajajain keppihevosena vain, ja tilattomat itse suhtautuvat siihen melkein kielteisesti, asia ei edisty yhtään.

Sanomme kielteisesti. Sillä jo viime vaaleissa oli tunnettua, että sosialidemokraatit vastustavat valtion rahavarojen myöntämistä tilattomain maanomistustarkoituksiin, niin ikään, että heidän puoleltaan ei saavuttaisi mitään kannatusta maalaisliittolaisten ohjelma tilattomien lainojen korkoalennuksista — siitä huolimatta tilattomain suuri enemmistö äänesti sosialidemokraattisia edustajia! Se johtuu siitä, että yhä edelleen lienee sangen valtaavana eräissä tilattomain piireissä se käsitys, että maat joskus heitä varten otetaan pakkoluovutuksella. Niin kauan kun ihmiset ovat siinä uskossa, että he saavat jotain ilman, he eivät suostu mitään ostamaan rahalla. Siitä tilattomain luottamus sosialisteihin. Kun maata omistavat tilalliset, joilta heidän tulisi sitä saada, on ilmeistä, että tällainen mielikuva synnyttää luokkavastakohdan, joka

on sovittamaton.

Luokkavastakohdan tekee sitä oleellisemmaksi tilallisten keskuudessa verrattain yleinen odotus, että n.s. köyhälistöliike lakkaa ja asema muodostuu ilman muuta taasen yhtä rauhalliseksi kuin esim. viime vuosisadan 80-luvulla. Tämä odotus on yhtä mahdoton kuin tilattomainkin maansaantiodotus. Ainoa, mikä tällaisesta taantumuksen odotuksesta seuraa, on se, että tilallinen jää unelmineen ajastaan jälelle.

Siis molemmat näin ollen odottavat sellaisten tapausten aiheuttamaa olojen parannusta, jota ei tule.

Sillä aikaa kun he näin unelmoivat, kulkee kehitys eteenpäin ja yhä huonontaa juuri heidän asemaansa.

Siitä taas hyötyvät kilpailevat yhteiskuntavoimat. Tilalliset ja talolliset useimmiten tukevat porvarillista elämänkehitystä, samalla kun tilattomat tukevat sosialidemokraattista.

Näin yhä useammat maatilat joutuvat kauppatiloiksi ja yhä useammat "mökkiläiset" mökittömiksi maantienkiertäjiksi.

Mutta kun maatiloille ei enää kysytä työväkeä, tulee teollisuus-, metsä- ja kauppaelämää palvelevilla aloilla entistä suurempi työntarjonta. Siellä käyvät silloin rinnan entisten tilallisten ja tilattomain lapset. Kumartaen kysyvät työtä, saavat ylenkatseellista kohtelua niin johtajilta kuin vakinaiselta työväeltäkin.

Kapitalistinen liike-elämä saa ilmeisesti aikaan työmarkkinain vilkastumista kaupungeissa ja houkuttelee sinne suuret määrät työväkeä — jota sitten jo talvisin täytyy avustaa hätäaputöillä, oli kaupungissa tullut kuinka "hyvä vuosi" tahansa. Sosialidemokraattinen liike vaikeuttaa kapitalistisia työmarkkinoita, eritoten pitäen silmällä, ettei ammattityöaloilla avaudu liikoja kilpailumahdollisuuksia maaseututyöväelle — josta yhdessä edellisen kanssa seuraavat nuo talviset työnpuutteet.

Tämä muutos ammattimaatyöläisestä tilapäiseksi ulkotyöläiseksi saa aikaan senkin, ettei maansaantikysymys enää joittenkin aikojen kuluttua olekaan niin polttava. Sillä ne kuolevat ja käyvät yhä harvinaisemmiksi, jotka omaavat edellytyksiä ottamaan leipää omasta maasta.

Mitä tekevät silloin "porvarit" ja "sosialistit"?

Arvatenkin — riitelevät.

Ja ne tilalliset ja tilattomat, jotka ovat jääneet heidän riitansa loppua odottamaan — ne saavat jättää odotuksensa perintönä lapsilleen. Toiset odotuksen, että maata saadaan ilman, toiset, että työväki väsyisi etujansa valvomaan.

Mikä näissä oloissa, kun kaikki mielikuvitukset jätetään pois, luo maaseudun tilallisten ja tilattomain luokkatoveruuden?

Se, että kumpaisiakin vainoo nykyaikainen kaupunkilaisammattien ja elinkeinojen kehitys;

että keskinäinen etu velvoittaa kumpaisiakin turvaamaan toisilleen vakavan asuntopaikan ja elinmahdollisuudet;

että molempain elämä riippuu siitä maanhedelmän jäännöksestä, mikä jää jäljelle, kun verot ja välikädet on ensin tyydytetty;

että he eivät koskaan ole keskenään kilpailijoita, vaan että esim. tilattomain tuleminen tilallisiksi vahvistaa koko maanviljelijäluokan taistelukykyä;

että molemmille on yhteistä etua siitä, mitä enempi maan varoja saadaan käyteltäväksi maanviljelyselinkeinon elvyttämiseksi.

Mikä estää heitä tajuamasta näitä luonnollisia asioita?

Sama, mikä estää kansoja ymmärtämästä, että heitä vaatisi yhteinen etu tekemään sotilaslakon, välttääkseen noita hirveitä kansainvälisiä murhenäytelmiä. Sama, mikä usein tekee naapuruksista ilman mitään järkisyytä pahimmat riitatoverit.

Mikä heitä voisi yhdistää?

Maalaisliitto on sellainen valtiollinen puolue jonka tarkoituksena on luoda kaikkien maastaeläjäin kesken sellainen yhteistunne, että he havaitsisivat olevansa toisiinsa liitettyinä yhteisen edun siteillä.

Maalaisliitto ei ole asettunut tälle kannalle vain luokkaharrastuksesta, kuten vastustajat yleisesti uskottelevat. Pääsyynä on ollut se, että Maalaisliitto pitää maataviljelevän ja maatyötä tekevän väestön elämän olojen turvaamista ja vahvistamista sellaisena koko kansaa koskevana elinkysymyksenä, jonka rinnalla kaikki muut nykyhetken sisälliset uudistuskysymyk-

set ovat vain vähäpätöisiä syrjäseikkoja. Siksipä onkin Maalaisliiton pyrkimys kohottaa kaikki maanviljelystä ylläpitävät voimat itsetietoisuuteen suuriarvoisesta tehtävästään muuta kuin pelkkä luokkakysymys. Se on kansallisen voimamme tukipylvään vahvistamista ja sellaisenaan kansallinen suurkysymys.

(1913)

Vain rahan vuoksi

Usein, kun sattuu puheeksi Maalaisliiton paikallisosastojen elämäntavat, saa havaita, että tietoisuus näiden yhdistysten tehtävästä useimmassa tapauksessa on vielä uinuvassa tilassa. Asiasta täytyy siis yhä uudestaan ja uudestaan puhua. Sillä se tehtävä, joka maalaisliittoyhdistyksille nykyhetkellä kuuluisi, on siksi tärkeä, ettei sitä saa jättää viljelystajunnankaan puutteessa toistaiseksi. Katsomme sen vuoksi olevan syytä muutamissa kirjoituksissa asiaa käsitellä.

Se asema, minkä Maalaisliitto on itselleen maan valtiollisten ja yhteiskunnallisten puolueitten keskuudessa omistanut, määrää jo sellaisenaan sille oman aivan itsenäisen tehtävän. Mutta se ei tule suoritetuksi sillä, mitä tähän asti on tehty, tahi suunniteltu. Onhan Maalaisliitto jaksanut saada eduskuntaan vain pienen osan edustajia, vaikkakin sen alueeseen lukeutuvain valitsijain luku muodostaa tuntuvan valitsijain enemmistön. Sen lisäksi ovat Maalaisliiton valtiolliset ja yhteiskunnalliset suunnitelmat toistaiseksi vasta alkeissuunnitelmia. Jokaisessa käänteessä kuitenkin havaitaan, että ristiriita meikäläisten ja toisten puolueiden etukäsitteiden välillä on sangen räikeä. Kehitys on järjestänyt asiat niin, että yhteiskunnalliset käsitteet oikeasta ja väärästä ovat muodostuneet sen mukaan mitä valtiollisesti vahvin yhteiskunnallinen mahti on sanonut. Viime vuosisadan tiede teki työtä porvarillisessa kauppahengessä, synnyttäen kaikissa maissa luonnonryöstöviljelyksen. Tälle pohjalle perustettu yhteiskunnan kukoistus vaatii uhrikseen *maaseutuelämän.* Sen puolesta ei kukaan

jaksanut nousta taisteluun, sillä kaikki, jotka olivat innostuneet elämään rahan edestä, käsittivät, että maa on vitkallisempi maksaja kuin markkinatori ja konttoripulpetti. Siitä seurasi virtaus maaseudulta kaupunkiin. Maatyö tuli halveksituksi, maaseutuelämä ikäväksi ja yksitoikkoiseksi. Maanviljelykseltä vietiin usko tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Teollisuus luuli voivansa tyydyttää elämäntarpeet, vaikka maanviljelys lakastuisikin. Mutta pian havaittiin suurmaailmassa, että teollisuuden lisäksi tarvittiin — *siirtomaiden ryöstö* jos valtio tahtoo pysyä pystyssä.

Ja niin varmistui sotilaallisten suurvaltain nykyinen mahtiasema. Valtiollisen talouden suurimpana numerona sotilasmenot, suurimpana tulona siirtomaaryöstö ja syvienrivien tulliverotus. Maaseutuun nähden järjestyi uudenaikainen maaorjuus: talonpoika saa elää muodollisesti vapaana, ellei suurtilan omistaja hätyytä. Mutta se hätyyttää ilman, että valtio sitä estää. Sen lisäksi maaseudun valistuselämä ja valtioitten uhraukset siihen muistuttaa suuressa määrässä vaivaishoitoa. Kaikkialla kaupunki toimii valtion suomien erikoisetuoikeuksien pohjalla ja kerää keskuuteensa rikkaat ja keinottelijat. Yhteiskunnallinen järjestys ohjaa sinne tulojen virran, jonka lähteenä aina on maaseutu.

Näistäpä johtuu, ettei maaseutu ja maanviljelys missään koko avarassa maailmassa nykyään jaksa pitää puoliaan. Koulu vie parhaat pojat ja tyttäret ja sijoittaa ne kaupungin palvelukseen. Mitkä tulevat takaisin maalle, ovat siellä usein pakosta palkkaorjina. Maaseudun eläjäin yleinen sivistyskanta on vähintäin 50 vuotta jälessä kaupungeista. Se johtuu köyhyydestä ja sivistyksen hankkimistilaisuuksien puutteesta. "Maamoukka" on läpi maailman tunnettu yleisnimi. Ja se merkitsee henkilöä, joka on luonnostaan nenästävedettävä, kehityksen puutteessa jäänyt narrattavaksi.

Kun arvailemme syitä esim. sosialidemokratian omituiseen levenemiseen Suomen maaseuduilla, niin syy siihenkin on pääasiassa tämä: Suomen maaseutu oli niin alhaisella sivistysasteella, että tapahtui ainoastaan uskonmuutos kirkollisesta sosialidemokraattiseen. Emme tahdo heitä tämän yhteydessä agiteerata uskostaan taas luopumaan, sillä se ei heistä pystyisi

kuitenkaan maalaisliittolaisia tekemään. Mutta se lie lupa sanoa, että kun talonpojan ja mökkiläisen välisestä luokkaerosta on kyetty tekemään tässä maassa valtiollinen riitakysymys, joka pitää nämä kumpaisetkin maan perusväet riitaveljinä, se on saavutus, jota missään taloudellisesti sivistyneessä yhteiskunnassa ei olisi voitu ajatellakaan. Että heistä nyt toiset ovat sosialistien ja toiset porvaripuolueitten takavarikkoina ja yhteiskunnallisen voiman lähteinä, se on yhteiskunnallisen kehityksen tulos, joka asettaa näin Suomen maaseutuväestön valtiollisesti edelleen maamoukan arvoon ja asemaan.

Ja jospa vallitsevat suunnat, sosialismi ja porvarillisuus, edes olisivat tietoisia päämäärästään. Mutta sitä ne eivät ole. Kumpainenkin rakentaa yhä varovammin onnellisten sattumien varaan. Eletään kuin viimeistä päivää. Kumpaisenkin suunnan taloustiede haparoitsee täydellisesti umpikujassa. Ja entäs siveys- ja taideilmiöt? Sitä parempi mitä vähempi niistä puhuu. Tähän kaikkeen on syynä elämänkäsitteiden materialistuminen. Ihmiset tekevät, minkä tekevät, vain rahan vuoksi. Se määrää värit, suunnat ja maun kaikelle jonka pitäisi antaa osansa elämän yleissävyyn.

(1911)

Maalaisliittolaista talous- ja yhteiskuntaoppia

1. Uuden aatesuunnan edellytyksiä

Maalaisväestön valtiollisesta järjestäytymisestä puhuttaessa on eri tahoilla edelleen näyttänyt kummittelevan eräitä järjestäytymistä vaikeuttavia kompastuskiviä, joista siis näyttää olevan syytä muutama erittäin ottaa puheeksi.

Se talouspoliittinen pohja, jolle kaupunkien luoma kapitalismi perustuu, on rakentanut koko meidän nykyisen yhteiskuntaelämämme tavallaan liike-elämän kaupallisia tarkoituksia silmällä pitäen. Suomen talonpoika eli patriarkaalisessa vapaudessaan vielä muutamia vuosikymmeniä sitten. Mutta mikäli hän itse tuottajana ja kuluttajana joutui välikätenä toimivan porvarin ostajaksi ja myyjäksi, sikäli alkoi hänessä itsessä kehittyä ostamisen ja myymisen intohimo. Hän alkoi uneksia rikastumisesta, ennen kaikkea rahan ansaitsemisesta. Niinpä kauppa alkoikin nousta kansallisen elämämme ihannoiduksi elinkeinoksi viime vuosisadan 70- ja 80-luvuilla. Koko taloudellisessa elämässämme oli kauppa se, joka voimakkaimmin veti puoleensa.

Näissä merkeissä muodostui heräilevän maaseudunkin alkava itsetajunta. Kun poliittiset ryhmittymiset vuosisadan lopulla alkoivat, oli niillä puhtaasti valtiollinen luonne. Taloudellisilla ja yhteiskunnallisilla näkökohdilla ei ollut mitään tekemistä sen aikaisten puoluemuodostumien kanssa. Oltiin kaikin "porvareita", eroittajana vain yleisinhimillinen vapaamielisyys ja vanhoillisuus, sekä sittemmin "perustuslaillisuus" ja "myöntyväisyys".

Sosialidemokratia toi puolue-elämään taloudelliset taistelutunnukset. Se löi virvelinsä siten, että *kaikki,* jotka eivät *siihen* heti liittyneet, eroitettiin *vastaleiriin.* Ne olivat "porvareita". Häiriö kesti vuosikausia, ihmiset epäröivät kumpaan kuulua, kun mitään väliastetta ei ollut. Taloudellinen sivistys oli maassa suureksi osaksi viljelemätön. Porvarien enempää kuin sosialistienkaan suuret laumat eivät asiallisesti tietäneet tämän puoluejakautumisen perusteista muuta kuin aavistuksin. Ja se ei ollut paljon.

Niin tehtiin meistä porvareita ja sosialisteja routavuosien kaaoksessa. Suurlakossa suoritettiin ensimmäinen järjestäytymisprosessi.

Sen jälkeen on suunta pysynyt samana. Eri ryhmissä on vain työn ero ollut siinä, että sosialistit ovat järjestäneet omien aatteittensa valaisemiseksi ja heihin liittyneiden kasvattamiseksi hyvin voimakkaan valistustyön, mutta porvarit ovat osottautuneet siihen joko haluttomiksi tai kykenemättömiksi.

Näin on tultu siihen, että se osa maalaisväestöä, joka on viime aikoihin saakka lukeutunut näihin kaupunkilaisporvarillisiin puolueisiin on vihdoinkin havainnut, että heiltä puuttuu niiden kanssa henkistä ja taloudellista yhteyttä. Samaten kuin he taloudellisesti ovat pakoitetut itsesuojeluvaiston ajamina eroamaan ja järjestymään omien etujensa pohjalla, samalla alkaa sarastaa heille aivan uusi, toisenlainen yhteiskunnallinen ja sivistyksellinen mahdollisuus. Maamies alkaa havaita kuinka alennetussa asemassa hän on ollut silloin, kun kauppamies katsottiin olevan yhteiskunnallisessa arvossa hänen yläpuolellaan. Tähän asti hän on katsonut rahan kokoomistoimen porvarina elämän suurteoksi. Nyt, kun hän alkaa huomata, ettei talonpojasta yleensä oman ammattinsa avulla tule miljönääriä, alkaa hänessä herätä jonkinlainen kyllästyminen. Se on ensimmäinen kapitalistisen käytännön tuottama tyytymättömyys hänessä. Aavistus, ettei hän olekaan porvari, vaan porvarin lakeija, alkaa kalvaa miestä.

Silloin huomaa hän, että rehellisinkin mies, jolla on porvarilliset elämänkäsitykset, ei voi olla hänen asianajajansa, koska tämä mies *sitoo yhteen* hänen ja porvarin taloudelliset ja yhteiskunnalliset edut.

Tällaisia huomioita on tehty viime talven kuluessa. On alettu huomata, että jos yleensä maanviljelyselämä tahdotaan saada maan elämän voimalähteeksi, edellyttää se, että maan taloudellisten, yhteiskunnallisten, valtiollisten ja sivistyksellisten harrastusten keskusvoimalähteeksi täytyy asettaa juuri maanviljelys.

Sitä rehellisinkään porvari, enempää kuin rehellisinkään sosialisti ei voi tehdä, sillä ne kumpikin rakentavat aivan toisille pohjille. Heille on kumpaisellekin maanviljelys vain elintarpeiden tuotantolähde, tälle uudelle suunnalle on maanviljelys uuden kansallisen elämän keskusvoimalähde.

Niin kuin monet lukijoista itse huomaavat, on tämä aivan vastakkaista oppia kuin se oppi, mille porvarillinen ja sosialidemokraattinen maailmankatsomus rakentavat. Lukemattomille maamiehillekin on se vielä aivan yhtä uskomatonta ja hämärää kuin esim. kristinoppi oli esi-isillemme 700 vuotta takaperin. Mutta tämän kirjoittajaa, joka uskoo tämän opin

tulevaisuuteen, lohduttaa se tieto, että maaseutulaisille yleensä ei ole vielä paljon selvempää tietoa myöskään sosialismista. Sekin liikkuu pelkkien aavistuksien varassa. Tällä *maauskolla* on kuitenkin se vahva puoli, että jos se toteutetaan, ja omistetaan, se voi jo aivan muutamien vuosien kuluessa saattaa Suomen maan tuottamaan koko kansalle riittävästi leipää, se saattaa maatyönantajan ja työntekijän välit sovitetuiksi samalla kun se vapauttaa heidät kumpaisetkin noista keskenään taistelevista luokkapuolueista ja muodostaa vahvan kansallisyhteiskunnallisen järjestön, joka tuottaa rauhallisen kehityksen ajan tähän maahan.

2. *Maahenki ja tuhlaajapojat*

Maanviljelysyhteiskunnan heikontumisen varsinaisena syynä on ollut se, että porvariyhteiskunta on imenyt siltä taloudellisen elinmehun. Saatuansa kapitaalit haltuunsa, on se käyttänyt niitä järjestelmällisesti oman asemansa vahvistamiseksi. Kaupungit ovat muodostuneet porvariyhteiskunnan linnoituksiksi, joista on hallittu koko ympäröivää maaseutua. Näihin linnoituksiin on keskitetty taloudelliset varastot ja sivistysviljelyksen keskukset. Maaseutu on niihin antanut kaikkensa. Siten on maaseudulla elämä surkastunut. Sen elinkeinot eivät ole enää voineet tyydyttää niitä elämänmittoja ja vaatimuksia, joita kaupunki on luonut. Maaseudulta on väki virrannut uudenaikaiseen kauppakaupunkiin etsien elämää ja onnea aivan samoin kuin feodaliajan ruhtinashoveihin. Suurteollisuus ja suurkauppa ovat muodostuneet kaupunkielinkeinoksi ja yhteiskunnallisiksi vallankokoomiskeinoiksi.

Maanviljelysalue, maaseutu, alkoi itsestään muodostua talouselämän, yhteiskuntaelämän ja sivistyselämän takamaaksi. Maanviljelysseuduissa ei elämän kukoistusta enää pidetty välttämättömänä elämän itsensä, niiden seutujen elämän etujen kannalta, vaan sen elämän kannalta, joka kukoisti lähikaupungissa, varsinkin suur- ja pääkaupungissa.

Tätä omituista asiain tilaa ei Suomessakaan yleisemmin tunnustettu ennenkuin nämä sotavuodet ovat avanneet maan-

viljelysväestön silmiä, erityisesti elintarvepolitiikassa. Sosialistit ja porvarit ovat aivan yksimielisinä iloinneet siitä, että elintarpeita saatiin vapaasti ulkomailta, eivätkä ollenkaan valittaneet, vaikka omamainen elintarvetuotanto kokonaan lakkaisi. Molemmat ovat laskeneet, että jos suurteollisuus ja kaupankäynti kannattavat harjoittajilleen paremmin kuin maanviljelys, on sallittava eittämätön vapaus harjoittaa maassa suurteollisuutta ja kauppaa ja tuotava leipä ulkomailta. Suurteollisuus on kukoistanut suojelustullien varassa, siten tehden esim. maanviljelyskoneet melkein puolta kalliimmiksi kuin olisivat ilman tullia. Mutta siitä ovat hyötyneet *tuottajina* suurteollisuus-kapitalistit ja heidän työläisensä, samalla kun siitä ovat kärsineet maanviljelijät ja heidän työläisensä *kuluttajina.*

Sota-ajan tultua nousi kotimainen elintarvetuotanto yhtäkkiä arvossa. Tuhlaajapojat, jotka olivat eläneet mässäten ulkomaalaisella leivällä ja aina halveksineet "Suomen mustaa leipää", äkkäsivät yhtäkkiä olevansa kokonaan tämän suomalaisen leivän varassa. Mutta kun sen hinta nyt kysynnän kasvaessa alkoi nousta, alkoivat nämä tuhlaajapojat, entiset kotimaisen leivän hylkijät hermostua. Niin syntyi rajahintapolitiikka. Sen tuloksena saadaan nyt merkitä: samalla aikaa kuin metalli-, vaate-, kenkä-, paperi- y.m. teollisuusaloilla ovat tuotteiden hinnat kohonneet 300—500:lla prosentilla, on rajahinnoilla onnistuttu pitää elintarvehinnat noin 100 prosentin kohoamisen rajoissa. Seurauksena on nyt se, että elintarvetuotantoa on kolmen vuoden aikana hallinnollisin ja yhteiskunnallisin puoluetoimin, niin porvarien kuin sosilistienkin puolelta kaikin voimin tukahutettu. Samalla aikaa on sota-y.m. teollisuuden palveluksessa ansiomahdollisuudet niin porvareilla kuin sosialisteillakin kasvaneet tavattomiin, — kumpaistenkin yhteiskunta-taloudellisten oppien kanssa täydellisessä sopusoinnussa. Mutta nyt, kun sotateollisuus lakkaa ja sosialidemokratisten sodanpalvelijain rauhanystävälliset imuputket irtautuvat tästä teollisuuden materiaa imemästä, alkaa ansaitsemisjuopumus hieman selviytyä päistä.

Sillä elintarvetuotannon "vankeinhoidollinen" yhteiskuntapolitiikka paljastaa hedelmänsä. Ensin vietiin sosialidemokra-

tisessa sanomalehdistössä maanomistajilta maine ja kunnia, kun he yrittivät esittää tuotantoehtojensa taloudellisia lakeja. Sitten otti valtio huostaansa heidän tuotantonsa määräämisen, — toteuttaakseen *sosialismia.* Että sosialismi oikein loistavasti näyttäisi, mihin se valtaan päästyään pystyy, järjestettiin laajoilla alueilla maataloustyölakkoja. Sosialistisin valtio- ja yhteiskunnallisten järjestötoimin onnistuttiin siten estämään suunnattoman laajoilla alueilla *kylvötyöt.* Kaulat kenossa kävivät lakkolaiset voittajan hurma hehkuen innostuneista silmistä, marssien läpi kylvämättä jääneiden seurujen, sydämissään ilkkuen kapitalisteja, joille nyt tulee suuri vahinko.

Kaikki tämä tapahtui aivan kuin unessa. Olihan valtio päättänyt takavarikon kautta *hankkia* viljaa. Sen saannista ei siis tarvinnut epäillä. Olihan hallituksen korkeudesta annettu siunaus lakkotaisteluille ja käsketty maksaa hyvin, — kannatti jos hyvänsä. Hallitus oli antanut maamiehelle ruoskaniskun, kuten tukinajaja jo liiaksi piinatulle vetokonilleen. Ja jäi odottamaan seurauksia: syksyn satoa, josta piti tulla oikein mestarinäyte siitä, miten sosialidemokratia järjestää elintarvetuotannon kun saa vain suunvuoroa ja valtaa.

Nyt on syys kohta käsissä. Tällä välin sosialidemokratinen sanomalehdistö on saanut aivan uuden äänen kelloonsa. Ja itse puoluejärjestötkin. Jopa hallituskin!

Ettekö ole huomannut, että hallitus todellakin *varoittaa nyt lakoista,* koska "ruis muuten varisee peltoon". Todellakin! Vasta rukiin leikkuun alkaessa! Tarvittiin siis kolmatta kuukautta ja halla ennenkuin kova elämänahdistus sai hallitukselta puristetuksi tämän kehoituksen. Mutta mitä sanoo hallitus siitä, että juuri näissä seuduissa, joissa suurimmat kylvämättä jääneet alueet jäivät kesantoon lakkojen vuoksi, halla ei ole tehnyt turmiota? Jos hallitus olisi keväällä saanut tuon sanan suustansa, hallituksella olisi varmasti muutamia kymmeniä miljoonia kiloja enempi nyt takavarikoitavaa, kuin on.

Sosialidemokratiset järjestöt ja lehdet ovat nyt yhtäkkiä huomanneet, että maan tuotantoa pitää ruveta lisäämään. Suomessako? Oikein Suomessa! Maahenki pullistaa noissa piireissä — *hätähuutona.* Sosialidemokratimme ovat hekin nyt

kansallisen nälänhädän edessä. Siitä ei pelasta mikään muu kuin — isien usko — anteeksi: *maahenki!* Siis he huutavat nyt soiden kuivausta, viljelystä, leiväntuotannon lisäystä.

Tuhlaajapojat ovat siis kotiin palaamassa. Valitettavasti tällä kertaa liian myöhään. Maaemon suomalaisessa kodissa ei ole tälle syksylle enää mahdollisuuksia korjata mitä on laiminlyöty. Suomeen tulee kamala nälkätalvi. Suurin syy siihen on kolmivuotisessa elintarvepolitiikan hallinnollisessa hoidossa ja sosialidemokratisten järjestöjen ja lehtien järjestelmällisessä maahengen hävitystyössä.

Maalaisliitto on kymmenen vuotta opettanut: maanviljelyksen kehitys on asetettava Suomen taloudellisen elämän tärkeimmäksi elinehdoksi; maata on toimitettava jokaiselle, joka sitä haluaa viljellä; valtion varoja on tähän tarkoitukseen säästämättä uhrattava, sillä näin kantavat ne hyvän hedelmän; Suomen on leipätuotannossa päästävä omavaraiseksi.

Jos tätä puhetta olisivat kuulleet edes maaseudun talolliset ja torpparit, se olisi jo kantanut runsaampaa hedelmää. Mutta he eivät ole kuulleet.

Ja niin olemme elintarve-umpikujassa. Tästä umpikujasta päästäkseen rukoilevat sosialistitkin nyt "maahenkeä". Aivan kuin puhuttelisivat poppamiestä! Moni heidän entisistä maalaistovereistaan suitsuttaa samassa hengessä, kun hätä on kädessä.

Mutta maahenki ei kuule hätärukousta, joka vilpillisten huulten kautta tulee ulos. Se vaatii antautumista. Elävää uskoa. Valmiutta pitkäaikaiseen ponnistukseen. Se vaatii uutta elämänkäsitystä erittäinkin *luokkasuhteista.* Niiden, jotka yhdessä toimivat leivän kasvattamisessa, on kuuluttava yhteen luokkaan. Vain siten voi Suomi tuottaa kaikille kuluttajilleen leivän. Vain siten syntyy nyt tarvittava kansallishenki. Vain siten opitaan miten on silloin oltava ja elettävä kun ollaan yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta!

3. Teollisuustyömies on nostettu, talonpoika poljettu

Kapitalistisen talous-opin periaatteiden käytäntö on johtanut tähän; vähästä työstä paljon palkkaa; kaupasta mahdollisimman korkea voitto; jollei ostaja jaksa maksaa, hänen on oltava ilman.

Sosialidemokratia on omistanut pääasiassa samat periaatteet. Se on niitä kuitenkin uudestaan tarkistanut ja sovelluttanut hieman eri tavalla. Sen sijaan kun kapitalistisen katsantotavan mukaan *oikeus* pyytää vähästä työstä paljon palkkaa kuului etupäässä keski- ja yläluokille, laajentaa sosialidemokratia tämän oikeuden myöskin ruumiillisen työn tekijöihin. Kun tämä laajennus synnyttää ylä- ja alaluokkien välissä ristiriidan edellisten ollessa työn ostajia, jäkimmäisten työn myyjiä, syntyy tästä *luokkaristiriita.* Mutta mikäli sosialistit saavat johtavaksi aineksekseen muita kuin ruumiillisen työn tekijöitä, sikäli *luokkaristiriita* käy sekavaksi ja muuttuu katsantotaparistiriidaksi. Niin on tässä suhteessa esim. meillä jo huomattavassa määrässä käynyt. Sosialidemokratian johto on nyt jo miltei kokonaan sosialistisen puoluevirkamiehistön käsissä, joka on palkattu yleensä porvarillisia mittakaavoja silmällä pitäen.

Kapitalististen periaatteiden mukaan, sellaisna kuin ne ilmenevät käytännössä, on kaupassa äärimmäisen suuren voiton kiskominen aivan oikeutettu asia. Sosialistit kyllä kieltävät tämän, mikäli tulee työväen kulutustarpeiden ostoon. Mutta, jos työväki saa hyvän palkan seurauksena tuottamansa tavaran korkeasta hinnasta — vaikenee sosialisti, varsinkin jos tavaran ostajana on maanviljelijäväki. Näin on käynyt meillä sotavuosina. Suomen teollisuus on valmistanut Venäjälle sotatarpeita. Niistä on saatu huikeat hinnat. Samalla on kotimaisessa kulutuksessa tarvittavat vaatteet, kengät, rakennustarpeet, työkalut y.m. nousseet 300—500 prosenttia. Mutta se työväki, joka on hyötynyt näiden tuotantoolojen hintanoususta, ei ole valittanut. Samalla on ollut merkille pantava ilmiö, että Suomen sosialidemokratiset työläiset ovat alistuneet, vastoin sosialistisia periaatteita, valmistamaan sotatarpeita. Ei edes puolue ole, huomataksemme, sitä vastus-

tanut periaatteellisista syistä. Tässä suhteessa ei siis kapitalismilla ja sosialismilla ole käytännössä mitään eroa.

Mitä vihdoin tulee siihen kapitalistiseen ajatukseen, että kuka ei jaksa ostaa, jääköön ilman, hyväksyy sosialismi senkin aina silloin, kun ei työväen työnpuute asetu sille käytännölliseksi esteeksi. Olkoon kuinka hyödyllinen työ tahansa tehtävänä, se saa jäädä tekemättä, jos vähemmän hyödyllisestä samalla aikaa vain saadaan parempi maksu. Niin on täällä nyt jo pitkän aikaa, varsinkin maan itäosissa, kilpaillut puutavara- ja sotateollisuustuottaja elintarvetuottajan kanssa, sosialistisen liikkeen täydellisellä suostumuksella. Kapitalistien ja työntekijäin etu on ollut täydessä sopusoinnussa.

Maanviljelyksestä on viimeisenä kymmenvuotiskautena vauhdin lisääntyessä sotakautena, vedetty työvoima kansaa hyödyttämättömän, sekä myöskin ihmiskuntaa vahingoittavan työn suorituksen. Siitä on maksettu, kuten keinotelusta ainakin. Mutta niin on maa jäänyt viljelemättä, elintarpeet tuottamatta. Nyt vasta kun elintarpeiden tuonti ulkomailta on lakannut, huomataan nämä kapitalisti-sosialistisen taloudenpidon tukalat seuraukset. Kansalle on laitettu tätä nälkää pitkän kehityskauden kuluessa uhraamalla maanviljelys keinottelun alttarille sosialistien ja porvarien yhteistoiminnan kautta.

Maalaisliittolaisen talousopin kannalta tämä on huijausta, jossa yhteiskunnan etu syrjäytetään sen tieltä, että yksityiset saavat ansaita yhteisedun kustannuksella.

Tämä huijaus, jota sosialistit ja kapitalistit ovat yhdessä harjoittaneet, on nyt ollut pääsyynä siihen, että Suomessa on täydellinen elintarvepula.

Se on kehittynyt sotavuosina hyvin luonnollista tietä. Ensin molemmat, sosialistit ja kapitalistit, kaupunkilaiskuluttajaetuja valvoen, ajoivat maassa alhaiset elintarvehinnat käytäntöön. Molemmat siis luopuivat heti ensi otteessa omista periaatteistaan: joka ei jaksa maksaa, olkoon ilman! He valtiollisella ja hallinnollisella ylivallalla järjestivät elintarvekaupan sille periaatteelle, että: tuottajan pitää uhrautua heidän etujensa mukaisesti.

Vastamuistutuksista huolimatta säädettiin elintarvelaki,

jolla maanviljelijätuotteet mobilisoidaan hinnoilla, jotka he, sosialistit ja kapitalistit yhdessä hallituksena määräävät.

Sitten järjestävät sosialistit maataloustyölakot. Kun maanviljelijät on nyt saatu elintarvelain alle, katsotaan sopivan ajan tulleen kuristaa heitä vielä enempi. Pitää tyydyttää myöskin maatyöväki ja torpparit, jotka jo ovat jonkun aikaa hyvin karsain silmin katsoneet teollisuus-toveriensa paisuvaa taloudellista ja yhteiskunnallista mahtia. Ja lakot käyvät tehoisiksi. Jää kyntämättä ja kylvämättä suunnattomat maa-alueet. Sosialismi toimii järjestelmällisesti elintarvetuotannon supistamiseksi.

Kaiken matkaa on sosialistien laskelmat perustettu sille otaksumalle, että kun maamiestä vain hyvin halveksii, rajoittaa hänen vapauttaan ja lyö mikäli mahdollista, se vaikuttaa tuotannon lisäämiseen. Tämä menettelytapa on lainaus entiseltä feodaliajan aatelistolta, jolta sosialistit ovat omistaneet muutenkin monta periaatetta talonpoikien kohtelussaan.

Nyt on hedelmä kohta kädessä. Sosialistisen hallinnon hedelmä.

Mutta uskooko kukaan enää, että jos maanviljelijä olisi saanut toimia elintarvetuottajana yhtä vapaasti kuin teollisuustyönantaja ja työmies, ettei meillä, halloista huolimatta, olisi nyt tulossa jotenkin riittävä määrä elintarpeita? Ja niiden *saantihan* nyt on tärkeämpi kuin hintakysymys.

Jos näin olisi, se työnpuute, joka sotateollisuuden lakatessa ilmeisesti tulee hyvin suurille joukoille, ei olisi niin peloittava kuin se on, sillä *itseensä luottava,* oman ja kansallisen arvonsa tunteva maanviljelijä voisi nyt tarjota työtä, ellei häntä työnantajana olisi sosialistien toimesta julistettu yhteiskunnalliseen holhoukseen.

Sosialistit koettavat työnpuutetta nyt auttaa rahalla — hätäapuvaroilla. Kunhan ei siitäkin vain muodostuisi kivi, jolla ei ole leivän makua!

Sosialistit ovat ilmeisesti siis tähän mennessä elintarvetaistelussa voittaneet meidät maalaisliittolaiset: teollisuustyömies on nostettu, talonpoika poljettu.

Mutta tästä sosialismin voitosta voi ilman suuria erehdyksen pelkoa sanoa:

"Yksi sellainen voitto vielä, ja Suomen kansa on hukassa!"

4. Sosialistien, kapitalistien ja maalaisliittolaisten suhde pienviljelykseen

Sekä sosialisti että kapitalisti pitävät pienviljelystä nälkäämmattina. Kapitalistille ei se tarjoa suuria voiton mahdollisuuksia, sosialistille ei se tarjoa mahdollisuuksia lakkotaistelun kautta korottaa palkkaansa ja lyhentää työpäiväänsä. Pienviljelysalueilla liikkuvat siis kumpainenkin maailmankatsomukselleen vierailla alueilla. Kapitalisti kyllä voi *suosia* pienviljelystä yhteiskunnallisena olojen järjestäjänä, mutta ei suinkaan *omana* elinkeinonaan.

Niinpä onkin Suomen eduskunnassa pienviljelysasioita käsiteltäessä porvaristo yleensä asettunut pienviljelyksen hyväksi suunniteltuja toimenpiteitä kannattamaan, mutta *nimenomaan* sillä ehdolla, ettei valtion ryhtyminen pienviljelyksen edistämistoimintaan tuota valtiolle sellaisia erkoiskustannuksia, joita pienviljelys ei verrattain nopeasti kykene korvaamaan takaisin. Kapitalistinen suunta on kaikkien porvaripuolueittemme kautta ajanut tässäkin "reformissa" aina valtion toimintaan nähden lyhytnäköisempiä kannattavaisuusperiaatteita.

Sosialistit ovat kaikilla valtiopäivillä järjestelmällisesti vastustaneet toimenpiteitä pienviljelyksen edistämiseksi. Niinpä on heidän toimestaan kerran jo äänestetty yli vaalien lepäämään pienviljelyksen edistämistä tarkoittavat lait, sekä 25 milj. markan rahamäärän myöntäminen tähän tarkoitukseen. Tämä johtuu siitä, että sosialistit johdonmukaisesti haluavat ajaa kehitystä valtion suurviljelykseen. Siinä tarkoituksessa on parhaimpana taisteluarmeijana palkkatyöväestö, joka ei ole mitenkään oman edun siteillä maahan kiinnitetty.

Maalaisliittolaiset taasen tahtovat edistää pienviljelystä siksi, että omaan turpeeseen kiintyisi niin moni vaeltava palkkatyöläinen kuin suinkin mahdollista. Siten voitaisiin heille epävarman palkkaelinkeinon sijaan saada varma, vaikka ei porvarillinenkaan olotila. Maalaisliittolaiset pitävät, että maanviljelystuotanto pienviljelyspohjalla tulee kilpailemaan onnistuneesti suurviljelyksen kanssa siksi, että voimaperäinen viljelys näin toteutettuna ja yhä kehittyen tuottaa paremman tulokseen. Yhteiskunnallisesti tarjoo pienviljelys harjoittajalleen vapaamman ja riippumattomamman aseman kuin palkkatyöläisyys. Kansalliselta kannalta on mitä suurin vaara, jos maa joutuu porvareille ja kaikki ruumillisen työn tekijät muuttuvat palkkatyöläisiksi. Nämä molemmat nilkovat voittonsa ja elinkeinonsa maasta, mutta yhteiskunnallisesti ja kansallisesti ovat he irrallista väkeä, joiden isänmaa on siellä, missä enimmän maksetaan. Pienviljelijä, jatkaen ja kehittäen talonpojan osaa yhteiskunnassa, on kiinteä olento, jonka ympärille kansakunta voi vakavasti rakentaa olemuksensa.

Tällaisen pienviljelyksen kehittämiseen ja vaurastuttamiseen tulee valtion siis uhrata varoja ja huolenpitoa. Maalaisliittolaiset ovat aina vaatineet, että valtion varoja tähän tarkoitukseen on käytettävä myöskin *uhraamalla,* eikä aina laskien liikemiesnäkökannan mukaan. Se tarkoittaa, että valtion ei ole, pienviljelystä edistäessään, tarkoin laskettava korkotappioitaan, vaan varustauduttava yleensä siihen, että pienviljelijät ryhtyessään esim. uutisviljelyksiin, saavat niin suuria etuja, että kelpo kansalaiset voivat asiaan ryhtyä. Ajan oloon tulee täten perustetuista viljelyksistä ja niiden asujista valtiolle lujaa kantajoukkoa, jonka olemassaolo on itse valtion turva.

Edelleen on käsityksemme se, että porvari-sosialistinen kehityskausi on vaikuttanut sairaalloisesti sekä työnantajan että työntekijäin hermostoon. Siten on syntynyt henkisesti kipeä aikakausi. Palkat ja voitot kyllä ovat nousseet, on voitu tyydyttää rahalla hankittavia mielitekoja, mutta — yhä suuremmat joukot ovat nähneet todellista puutetta. Elämä on särkynyt ulkonaisesti ja siveellisesti. Sota on syttynyt kahden maailmanvallan, kapitalismin ja sosialismin välillä. Kumpaisellakin on *materia* elämän perustus. Taistelukin käy siis siitä. Elämän siveys, rauha, veljeys, sopusointu — niille on naurettu.

Nyt saivat he sotaa kyllikseen!

Ja ansaitsivat, toiset työnantajina, toiset tekijöinä! Kumpasillakin niin kiire, että leivänhankintaa varten ei muistettu panna kortta ristiin, ennen kuin vakava nälkä oli edessä.

Se on tulos lyhytnäköisestä talouspolitiikasta, jota sosialistit ja porvarit keskinäisen edun pohjana ovat harjoittaneet.

— — —

Mikä se maamies onkaan? Ihmiskunnan elättäjä. Hiljainen työmyyrä. Mies ja nainen, jotka joko palvelijoina, päivätyöläisinä tai talollisina ovat nyt valmiit monella taholla puremaan pettua ja kansallisen hädän edessä luovuttamaan vielä puolen purrusta palastaankin niille, joiden luokkaetujen edestä he ovat vaaleihin ja joskus lakkoihin käyneet!

Nämäkin, nämä rauhalliset ja ihmiselliset maalaisihmiset, nekin ovat viime aikoina hermostuneet. Miksi? Siksi, että "herrain pöydältä" ei ole heille pudonnut muruakaan valtiollisten ja yhteiskunnallisten taisteluiden hedelmänä.

Näille tahtoisimme me maalaisliittolaiset saada: ensinnäkin kaikille halullisille omaa maata; toiseksi hyvää ammattiopetusta; kolmanneksi keinoja yhtenliittymisen kautta kohota yhteiskuntaa johtavaksi ainekseksi koska he kerran muita elättävät. Me olemme vakuutettuja siitä, että jos Suomen valtio käyttäisi esim. 50 milj. markkaa vuodessa toistaiseksi maanhankinnan edistämiseksi tilattomille, torppien itsenäisiksi tiloiksi lunastamiseen, koko maanviljelysväestön ammatti- ja luokkasivistyksen kohottamiseen, jo kymmenen vuoden kuluessa maamme taloudelliset, yhteiskunnalliset ja siveysolot olisivat toiset kuin nyt. Maan tuotanto lisääntyisi, yhteiskunta rauhottuisi ja siveys astuisi taasen maalaispohjalla kansalliseksi ihanteeksi.

Mutta niin kauvan kuin sosialismin ja kapitalismin suurvallat keskenäänkin taistellessa yhdessä kuitenkin *hallitsevat* tämän maan yhteiskunta- ja talouselämää, niin kauvan täällä tulee jatkumaan nälkä, yhteiskunnalliset epäkohdat ja siveellinen rappeutuminen.

Sosialismi ja kapitalismi luovat kilpaa irtolaisväen joukkoja. Maalaisliitto koettaisi saada heille koteja. Kapitalismi ja sosialismi toimivat toisiaan auttaen Suomen maiden joutumiseksi puutavarayhtiöille ja sitä tietä talonpoikain hävittämiseksi. Maalaisliitto tahtoo panna kaikki voitavansa alttiiksi pysyttääkseen maita talonpojilla, osoittaakseen tukki-yhtiömaanomistuksen kansallisuutta ja yhteiskuntaa uhkaavan kirouksen ja saada soita ja korpia kasvamaan leipää.

Edellisten toiminta johtaa työnantajan ja työntekijän nopeammin rahoihin, mutta työntekijöistä se, palkkojen suuruudesta huolimatta tekee mierolaisia.

Maalaisliittolaiset taasen voivat tunnuslaulunaan laulaa:

"Joka niemeen, notkoon, saarelmaan kodin tahtoisin nostattaa!"

5. Kapitalismi ja sosialismi maataviljelevän väestön johdossa

On hyvin ymmärrettävää että maanviljelijäin ei ole helppo suhtautua nykyiseen yhteiskunnallisvaltiolliseen asemaan sellaisella ymmärtämyksellä kuin heidän todelliset etunsa vaatisivat. Toiset, varakkaammat heistä, ovat imeneet itseensä kapitalistiset etukäsitteet ja ovat syvästi vakuutettuja siitä, että heidän etunsa vaativat nykyisten valtiollisten johtavien ryhmien kanssa asettumaan jyrkästi edistysmielistä yhteiskunnallista ja taloudellista lainsäädäntöä vastustavalle kannalle. Toiset, varattomammat ja torpparit sekä maattomat maatyöläiset ovat taasen suurin joukoin pysähtyneet siihen käsitykseen, että sosialidemokratian edistyminen takaa heillekin elämänolojen parantumista. Tämäkin on ymmärrettävissä.

Mutta kumpasetkin erehtyvät syvästi.

Katsokaahan nyt! Edellisissä olemme jo osoittaneet, että kapitalismi ja sosialismi kalvavat maanviljelystä kahdelta vastakkaiselta puolelta. Kapitalismin kehitys on kohottanut aina ja kaikkialla kaupunkien elintasoa, mutta polkenut maaseudun elintasoa. Sosialismin kehitys on tehnyt saman. Kumpaisellakin on maaseudun voima ponnistusalustana ja elinehtona, kuten viime vuosien kärjistynyt elintarvetaistelu osoittaa. Kapitalismi on luonut kaupunkiyhteiskuntien rikkauden ja sivistysvallan, mutta ryöstänyt maaseudun tehden suuresta osasta entisiä talonpoikaissukujakin työnetsijäproletaareja. Nyt kapitalismi parhaillaan rikeeraa puutavara-yhtiöiden kautta valloittaen maata ja ajaen maanviljelijäsukuja pienen rahapussin kera mierontielle. Köyhäin joukot kasvavat.

Teollisuussosialistit ovat, ollakseen johdonmukaisia köyhälistön aseman parannusaatteelleen, yhdistäneet näiden maa-

40944

seudulla kehittyvien yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen parantelun *omaan tehtäväänsä*. Mutta tulos on ollut kokonaan kielteinen. Yhteiskunnallisessa lainsäädäntökokeilussa on meilläkin jo saatu havaita, että samaten kuin n.s. porvaripuolueet ajavat puulla maataomistavan talonpoikaisväestön asioita, samoin ajavat kaupunki- ja teollisuussosialistit puulla maatyöväen asioita. Tässä on mielenkiintoista panna merkille että kumpaisetkin kiihottavat maalaisvalitsijainsa itsekkäimpiä intohimoja. Porvaripuolueet katsovat, näet, paraiten ajavansa talonpoikain asioita vastustamalla näiden nimissä kaikkea yhteiskunnallista ja taloudellista lainsäädäntöä. Sosialistit taasen eivät ota mitään kohtuuslaskelmia huomioonsa, vaan tyydyttääkseen maaseudun työväkeä ovat valmiita ajamaan läpi sellaisetkin uudistukset maaseudun kunnalliseen elämään ja työehtolakeihin, jotka edistävät varmemmin yhteiskunnallista ja taloudellista vallankumousta, kuin parempia elinehtoja maaseudun työväelle. Viimeisiltäkin valtiopäiviltä voi löytää monia tähän sopivia esimerkkejä.

Tästä tilasta voi päästä väljemmille vesille vain siten, että maanviljelysväestö saadaan heräämään ja valistumaan ymmärtääkseen kuuluvansa yhteen yhteisten etujenkin siteillä.

Tässä tiellä on oppaana vanhat väitelmämme: 1:si maamiesten saadakseen maansa kasvamaan hyvin, täytyy pitää runsaasti työvoimaa ja kehittää viljelyksensä yhä voimaperäisemmäksi; 2:si jos maamies saa hyvän sadon ja hyvän hinnan tuotteistaan, hän voi maksaa työväelleen paremman palkan.

Mutta: jos maamies käyttää vähän työvoimaa, ei hän voi toteuttaa viljelyksen voimaperäisyyttä, eikä maksaa hyvää palkkaa.

Näin siis kahdenpuolinen etu sovinnollisesta yhteistyöstä on kieltämätön.

Jos taas kumpaisetkin kulkevat heidän ammatilleen vieraitten ja heidän ammattituotteittensa hinnan alhaisuudesta hyötyväin luokkien johdossa, molempain vahinko on yhteinen.

Eduskuntatyössä on lukuisia kertoja nähty, miten porvarit ja sosialistit yhtyvät aina, kun joku palkannauttijain etu tahi

huomattavampi maatalousreformin vastustus on kysymyksessä.

Sosialidemokratian nykyinen periaate: toteuttaa suurviljelys, hävittää talonpoikais- ja pienviljelys, kaiken todennäköisyyden mukaan johtaa kruununtorpparijärjestelmään koko maanviljelyksen alalla. Mikäli ei kruununtorppareita sitten saada, suunniteltanee viljelys tapahtuvaksi valtion laskuun. Mitä leipä, voi ja maito silloin tulisi maksamaan, sen voi aavistaa, tuntien tällaisen järjestelmän työvauhdin ja lakkotaudit. Tähän kehitys vie, ellei maamme ydinaines ala jo itsenäisesti harkita, miten se ottaisi vallan pois niiltä, jotka vievät maaseudun asioita hunnikolle.

Tällöin on tärkeätä saada aikaan lainsäädäntö, joka turvaa työrauhan ja tuotantorauhan siten, että elämää ja tuotantoa koskettelevat alat säännöstellään, silmällä pitäen yhteiskunnan ja, ennen kaikkea, ihmisten terveen kehityksen ehtoja.

Porvarillinen lainsäädäntö on lähtenyt ehdottomasti tuotannon eduista, siksi, että porvari katsoo aina etupäässä vain taloudellisia kannattavaisuusehtoja.

Mutta meikäläiseltä kannalta katsoen tämä periaate on hylättävä. Maalaisliiton on asetettava ihminen korkeammalle kuin hänen tuottamansa työ. Sen vuoksi on maaseudun, astuessaan kaupungin kanssa kilpailemaan yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta vallasta, asetettava yhteiskunnallisen lainsäädännön perusaatteeksi: hyödyllistä työtä tekevän kansalaisen suojeleminen. Tällöin saa kehitys terveen pohjan. Ihminen nousee, materia laskee arvossa. Silloin on toivoa siitäkin että kansalaiselämä saa siveellisemmät periaatteet, ihmisten oman arvon tunto nousee. Elämältä kysytään jotain arvokkaampaa kuin kapitaleja.

Maanviljelijä, joka jaksaa heittää katseensa tuonnemmaksi, huomannee, että hänellä on oman yhteiskunnallisen ja henkilökohtaisen rauhansa ehto: etsiä kansalaistoveria torpparistaan ja työntekijästään, jotka sittenkin ovat hänen ammattitovereitaan. Levittää ympärilleen sitä käsitystä, että hän todella on ympäristönsä taloudellisen hyvinvoinnin toteuttaja, hän, joka omistajana hallitsee kiinteää maaperää. Luopua yhteiskunnallisesta "Hammas hampaasta" taistelusta, mutta

ryhtyä "maan isänä" hetken vaatimiin uudistuksiin. Siten hän voittaa enimmin ja laskee "maamiehelle" pysyvän pohjan. Ei mikään ole maanviljelyksen uuden aseman kannalta arveluttavampaa kuin yhteiskunnallinen vanhoillisuus. Yrittää olla taantumuksellisen porvariston kanssa aina samaa mieltä taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa asioissa, mutta pitää työläisiään aina luonnollisina vastustajinaan, se on yhteiskunnallinen erehdys.

Tällä olemme tahtoneet sanoa: maamiesten ja maatyöläisten on etsittävä toisiaan ja keskenään neuvoteltava yhteisistä asioistaan. Heillä on niin paljon yhteisiä etuja, että niiden pohjalle voi rakentaa edullisempia liittoutumia, kuin kumpasenkin liitoissa toisilla tahoilla. Rakentaa valtiollisen ja yhteiskunnallisen valtansa pääasiassa taloudellisiin etuihin, on kestämätön, mutta taloudellisilla eduilla on tässä suuri merkitys. Maaseudun on perustettava valtansa ennen kaikkea kansalaiselämän nousevaan yhteiskunnalliseen arvoon, siveyteen, sivistyksen puhdistamiseen: yleensä ihmiselämän nousuun. Tällöin taloudelliset etunäkökohdat saavat olla määräämiä vain sikäli, mikäli niiden avulla sorrettuja kansanluokkia kohotetaan taloudelliseen hyvinvointiin ja vapauteen. Tällöin ei myöskään luokkataistelu ylhäältä, enempää kuin alhaalta päinkään saata olla yhteiskunnallisen harrastuksen johtavana kiihoittimena, vaan sisäinen aavistus ihmisellisistä ja kansallisista päämääristä, joilla on tulevaisuuden lupaus.

Älkää uskoko, maanviljelijät, että sosialismia voidaan vastustaa estämällä yhteiskunnallista lainsäädäntöä, joka tarkoittaa ruumiillisen työntekijän aseman parantamista. Jos sitä umpisilmäisesti vain vastustaa, murtaa se tokeensa lakien yläpuolella — kuten nyt jo on tapahtunut. Ja silloin se vie kokonaan rauhalliselta kehitykseltä pohjan. Sosialismi on sellainen maailmanliike, jota ei vastusteta millään muulla kuin käytännöllisellä kilpailulla.

Mutta ken torppareista, pienviljelijöiksi aikovista ja yleensä maatyömiehistä laskee voittavansa sosialidemokratian avulla etuja maanviljelyksestä elävänä kansalaisena, hän myöskin katkerasti pettyy.

Sosialidemokratia laskee yhteiskunnan hartioille raskaan

taakan, mutta samalla se kasvatuksellaan veltostuttaa taakan kantajat.

Me tahtoisimme poistaa kapitalistisen kehityksen luomat kasvannaiset ja vapauttaa yhteiskunnan vähäväkiset harvain vallanalaisuudesta. Mutta samalla tahtoisimme kasvattaa yhteiskunnalle uusia, vastuunalaisia kannattajia, jotka uusien oikeuksiensa korvaukseksi kykenevät miehuullisesti täyttämään velvollisuutensa.

(1917)

KESKUKSIIN KOOTUT IHMISJOUKOT TAKAISIN MAASEUDULLE

Suomen kansa taistelemassa olemassaolonsa puolesta

Lähdettävä alastomain tosiasian pohjalta

Viimeaikoina on julkinen keskustelu maassamme hyvin yleisesti alkanut saada kansallista itseluottamusta puuttuvan, toivottomuuteen johtavan sävyn. Taloudellinen elämä kaikilla tuotantoaloilla on lamassa. Valtiollinen elämä on kuin korttipeliä, jossa panokset pienenevät, mikäli luotto markkinoilla vähenee. Siveellinen tarmo osoittaa asteettaista laskeutumista.

Mahdollisuuksia ei kukaan etsi. Voivotuslaulun kaikki osaavat. Pelottamisessa, mahdottomuuksien kuvaamisessa koettaa toinen toisensa voittaa.

Suomen kansa tuntuu näin ollen nyt todellakin olevan purressa, jossa ei ole peräsintä. Ja purressa vallitsee täydellinen epäjärjestys ja sekamelska.

Syy ei ole ainoastaan valtiollinen, ei ainoastaan taloudellinen, ei ainoastaan yhteiskunnallinen, vaan kaikki yhdessä.

Mistä tämä johtuu?

Siitä, että me olemme kansana kaikissa suhteissa uuden ajanjakson edessä. Uuden ajanjakson, jossa vanhat taloudelliset ja kansalliset elinlähteet eivät enää riitä, vaan kuivuvat. Se on tämä, joka synnyttää epätoivon niissä, joiden mielestä vanhan maailman elämänmuotojen uupuminen merkitsee maailmanloppua.

Mutta koska meidän mielestämme tässä ei ole kysymys maailman eikä edes kansallisuuden lopusta, olemme sitä mieltä, että *pelokasta toivottomuutta* vastaan on noustava tosi taisteluun. Heräävään kansaan on lietsottava *uusi usko* — tällä kertaa *omiin voimiinsa.* Meidän kansallistajunnallemme on annettava leveämpi pohja. On taas kerran lähdettävä *nykyisten alastomien tosiasiain pohjalta,* kuten Snellman aikoinaan.

Ensimmäinen alaston tosiasia on se, että täällä ovat johtajain ja johdettavain, "sivistyneitten" ja "rahvaan" tiet eronneet. Viimeiset vaalit osoittavat kehityksen yhä jatkuvan siihen suuntaan.

Sivistyneille johtajillemme on nähtävästi vaikea käsittää tätä ilmiötä. Syyksi selitetään yllytys, kypsymättömät yhteiskunnalliset ja taloudelliset opit, joihin kansa uskoo. Niinpä kyllä.

Mutta kysymys on siitä: miksi kansa uskoo näitä uusia oppeja? Mikä on siinä epäuskon "vanhaa koulua" vastaan synnyttänyt?

Vanha koulu vastaa: *yllytys!* Mutta mikä on antanut aihetta yllytykseen? Ja miksi on yllytys löytänyt niin hyvää maata? Uusi koulu vastaa: siksi, että vanhan koulun mukaan yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot olivat muodostuneet kokonaan näiden, nyt yllytettävissä olevien luokkien mielipidettä kuulematta.

Suomalaisen kansallisuuden kohotustyökin oli tapahtunut kokonaan luokkapohjalla. Vallitsevat luokat saivat pitää etuoikeutensa, kunhan vain muuttivat kielensä. "Rahvas" sai kyllä *luvan* sivistyä, mutta karsaasti katseltiin, jos sen lapsia tulvi opintielle niin paljo, että syntyi virkamiesleipäkannikasta kiistelevä oppinut köyhälistö. Virkamiespalkkojen kohotteleminen juuri *lasten koulunkäyntikustannuksia* silmälläpitäen on aina kuulunut *suomalaisten* aivan yhtä hyvin kuin *ruotsalaistenkin* virkamiesten vaatimuksiin. Liikemaailma on saanut luvan *vapaasti määrätä voittonsa* välittämättä *kansallistaloudellisista* vaatimuksista. Papisto on saanut muuttaa paikkaa ja on muutellut – aina paremmille tuloille, ollenkaan katsomatta kärsiikö siitä kansan sielunhoito vai hyötyykö se.

Mutta kun talonpoikaisnuorukainen, jolla ei ole ollut tilaisuutta eikä taipumuksia keinottelulla ryhtyä onneansa koettamaan, on lähtenyt Amerikkaan, vasta se on elinkeinollisenakin ilmiönä leimattu rikokseksi kansallisuutta ja isänmaallisuutta vastaan! Vaikka hän todistettavasti koetteli isänmaalle korvata henkensä uhalla kaivantotöissä ansaituilla varoilla sen, minkä kotimaassa ylellisyyden ihannoimista palveleva liikemiesluokka lähetti maahan tuotujen ylellisyystavarain hintana pois maasta.

Täällä opetettiin sanomalehdissä, veronmaksutilaisuuksissa ja kirkon pöntöissä *kansaa* elämään yksinkertaisesti ja säästäen, – mutta opettajat elivät itse tuhlaten.

Se on tämä ristiriita vallassa olevien sivistyneitten luokkiemme opetuksen ja esimerkin välillä, joka on heiltä vienyt nyt täysikäisyyttä tavoittelevan kansan luottamuksen.

Se on siis kasvatuksen luonnollinen, johdonmukainen tulos. Ja uskallamme sanoa: hyvä tulos. Sillä se osoittaa, että kasvatit tällä kertaa ainakin uskaltavat kokeilla, käydä omin neuvoin ratkaisemaan ei ainoastaan oman "rahvas"-luokkansa elinkysymyksiä, vaan *Suomen kansallisen olemuksen elinkysymyksiä.*

Se on suuri tehtävä, johon aika tätä kansaa kutsuu. Kansa ei kykene tehtäväänsä täyttämään, elleivät sen syvien rivien edustajat rohkene käydä omilla aivoillaan ratkaisemaan, mitä milloinkin on tehtävä.

Olemme varmasti vakuutettuja, että syvien rivien epäluottamus tähänastisille talous- ja yhteiskuntapoliittisille suunnille on ensi askel parempien suuntien etsimistiellä. Jos oikeat suunnat eivät heti löydykään, löytää leivän ja elämänmukavuuksien puutetta kärsivä mies ne joka tapauksessa helpommin itse, kuin – asianajajan kautta. Sillä *etsiminen,* oikean ratkaisukeinon etsiminen *kasvattaa etsijästä itsenäisen miehen.* Samoin tapahtuu, jos kokonainen kansanluokka, tahi kokonainen kansa etsii pulansa syitä itse. Etsiessä näköalat laajenevat, silmät teroittuvat, arvostelukyky kehittyy. Miehestä, kansanluokasta, kansasta kasvaa oman tehtävänsä toteuttaja.

Velttouden ja haaveitten vallankumousta odotetaan

Kun kansa havaitsee, että sen kasvattajat ovat erehtyneet, ei se saa *pysähtyä* kasvattajia tuomitsemaan. Asia ei sillä parane. Kasvattajain pään päälle kootut tuliset hiilet eivät rahtuakaan *auta kansaa.* Ainoa, mikä auttaa, on *oman heikkoutensa perussyiden etsiminen* ja *niiden poistaminen.*

Suurina katovuosina v. 1892 kertoivat muutamat sanomalehtien lentävät kirjeenvaihtajat Kajaanin kihlakunnassa havainneensa, että yhtenä voimakkaimpana syynä siellä asuvan kansan kyvyttömyyteen auttaa itseänsä oli *sallimususko*. Kansaan oli yksipuolisen kirkollisen kasvatuksen kautta istutettu se käsitys, että ihmisen oma taistelu olemassaolonsa puolesta oli turhaa, koskapa Jumala kerran viisaudessansa, kaikesta ihmisen omasta yrittäväisyydestä huolimatta, lähettää hallat ja raesateet milloin hyväksi näkee rankaisemaan ihmisiä syntiensä vuoksi.

Tämä ilmiö ei suinkaan ole vain "nälkämaille" ominainen. Olemmehan saaneet kaikkialla siihen tutustua ja — *omassa sielunelämässämme* saaneet sen vaikutuksia kokea. Kirkoissamme on uskonkappaleena kansalle tyrkytetty sellaista käsitystä, että hallavuodet ja siitä johtuva köyhyys ovat synnistä johtuva sallimuksen rangaistus. Tämä oppi on painunut syvälle kansan sieluun, sillä onhan kansan usko, että pappi puhuu aina jumalansanaa, ollut loukkaamaton.

Kun kansan sielunelämän hienoimman tunteen yhteydessä on tällainen käsitys vakaannutettu niin hitaaseen, uusiin aloitteisiin vastahakoiseen ja monessa suhteessa leväperäiseen *kansallisluonteeseen* kuin meidän, ovat seuraukset *taloudellisessa* elämässämme olleet aivan ilmeiset.

Olemme vakuutettuja siitä, että tilattoman maalaisväestön runsaslukuisuuteen eivät läheskään etupäässä ole syynä vaikeat maansaanti- ja maanomistusseikat, vaan suureksi osaksi tilattoman väestön haluttomuus ja oma pelkuruus ottaa uutisviljelyksiä omalle vastuulleen. Vähääntyytyväisyyshän on meillä aina leimattu, sekin, uskonnolliseksi hyveeksi sillä tavalla, että se on yhteydessä edellisen kanssa synnyttänyt haluttomuutta ja yhtäkaikkisuutta. Se on painanut leimansa kansan sieluun, jossa suhteessa m.m. seuraava esimerkki on omalta alaltaan kuvaava:

Kun viime vuosikymmenen nälkävuosina Pohjanperän nälänhätäisten avustus kehittyi maassa koko runsaaksi, kerrottiin, että kansaan siellä oli kasvanut myöskin se käsitys, että *hallavuosi oikeastaan olikin Pohjanperän siunaus,* koskapa yleinen avustus silloin paisui niin runsaaksi, että elettiin paremmin kuin hallattomina vuosina.

Ja kun muutamia vuosia takaperin olivat viimeiset huomattavammat katovuodet Pohjanperällä, kertoi tämän kirjoittajalle eräs siellä hätäaputoimissa työskennellyt maanviljelysneuvoja muiden oloja kuvaavain tapausten ohella seuraavankin esimerkin:

Hätäapuvaroista oli päätetty maksaa *tilanomistajille* korvaus siitä, että he ajoivat savea ja lantaa — *omille pelloillensa.* Mutta eräänä kauniina päivänä tulee useampia miehiä töiden valvojan luo ja selittävät tolkussaan, ettei tämä työ kannata, ellei saa korkeampaa korvausta.

Tässä ilmenee mitä alastomin haluttomuus ja itseluottamuksen puute. Mutta samalla se mitä lahjomattomimmalla tavalla kertoo eräillä tahoilla kansalaistemme keskuudessa vallitsevista itseauttamisen velvollisuuskäsitteistä. Tällainen käsityshän on vain raakalaisille sallittua. Kansassa, joka ylpeilee kulttuurisaavutuksistaan, ei sellaisia mielipiteitä saisi olla muilla kuin ammattikerjäläisillä.

Tämä *muiden apuun* turvautuva ajatustapa on saanut ensinnä alkunsa kirkon pöntöstä, kuten edellä olemme sanoneet. Sen jälkeen on tällä tavoin muokattuun maahan itsensä siementänyt haluttomuus ja itseluottamuksen puute.

Yhteiskunnallista tajuntaa ei mitään tietä näihin kansankerroksiin ole koetettukaan johtaa; nimittäin sellaista, että heillä maan kansalaisina olisi täysi oikeus vaatia työn, ansaitsemisen ja toimeentulon ehtoja, mutta ei almuja. Kaikki, mitä tähän suuntaan menevää puhuttiin, oli ylimalkaisia, isänmaallisia velvoituksia, joita köyhä maalaisväestö ei juuri vakavalta kannalta ottanut.

Kun nyt sosialidemokratia esiintyi, tapasi se näissä piireissä valmiin maaperän. Sosialidemokraattinen agitaattori ei myöskään velvoittanut mihinkään, se vain oikeutti. Se vain asetti Jumalan sallimuksen sijaan — sosialidemokraattisen sallimuksen. Kun Jumala oli näyttänyt yhä useammin rankaisevan nälällä, lupasi sosialidemokratia, jos siihen uskoo, päin vastoin antaa varman leivän aina, loppumatta. Tämäkään ei vaatinut liikoja ponnistuksia ihmiseltä. Pikemmin päin vastoin. Muuhun ei sosialidemokratia oikein ehdottomasti vel-

voittanutkaan kuin *vihaamaan porvareita.* Ja se toki ei ollut aivan vaikea temppu, — varsinkin koska sillä voi niinkin suuria asioita matkaan saattaa. Näin joutui sosialidemokraattinen loiselämä kasvamaan kirkollisen loiselämän muokkaamassa vaossa.

On monesti ihmetelty, mihin joutui yhdessä kädenkäänteessä se Suomen kansan kehuttu uskonnollisuus. Ollaksemme rehellisiä tunnustakaamme, että *uskonnollisuuden* laita oli samoin kuin *uutteruudenkin,* josta meitä oli aina myös kehuttu. Molemmat ovat olleet vain käsitteitä, jotka johtajamme, papisto ja virkamiehistö ovat muodostaneet niinä aikoina, jolloin tämä kansa nöyrästi totteli hallituksen kaikkia käskyjä, nurkumatta maksoi kaikki sille lasketut verot ja — nukkumalla poisti nälkänsä.

Kun kansa nyt alkoi herätä, astui se näkymölle itse, sellaisena kuin Suomen kansa on arkipuvussa ja lakki päässä. Me syöksyimme "eurooppalaiselle näyttämölle" kuin käsistä päässeet. *Vapaus* meitä miellytti, *oikeudet* meitä yllyttivät ja *ulapat* houkuttelivat. Meitä huvitti kuin sorsan poikasia, joitten ensimmäistä uintimatkaa kanaemo kauhistuen avuttomana siipiänsä räpyttäen ja kaakattaen seuraa.

Olemme nyt ensimmäiset purjehdusretkemme tehneet. Olemme *nauttineet* vapaudesta, *innostuneet* oikeuksista ja *haaveksineet* ulapoista.

Ja *ensi kerran* palanneet rantaan.

Kansan sielu tuntee pettymystä.

Toiset ovat työlakossa, toiset työsulussa — aina senaattia myöten.

"Vapaata ajatusta", joka johtaa kansanvaltaan, alkavat taas julkisesti pelätä kaikki kanat, ja pelottaa omilla peloillaan hanhen poikasiakin. Täällä odotetaan: *maalla* leipäkysymyksen ratkaisua ihmeen kautta, jonka sosialidemokraattisen "sallimuksen" pitäisi synnyttämän; *Helsingissä* odotetaan *viime vuosisadan kansan* palaamista!

Niin toisten kuin toistenkin toivelmien perustana ei ole luottamus *omaan voimaan,* uusia, parempia oloja luovaan kykyyn, vaan sallimususko. Se on lapsen kannalla olevain kansanliikkeiden tunnusmerkki.

Meidän yhteiskuntataloudellisen uudistuksemme ensi alkutehtävä on sittenkin — *vallankumous.*

Se on *velttouden ja haaveitten vallankumous.*

Sijaan on pystytettävä vuoria siirtävä *itseluottamuksen usko.*

Älkää peljästykö! Ei tämä ole jumalankieltämistä. Sillä onhan myöskin sanottu:

"Joka itse yrittää, sitä Jumalakin auttaa."

Suomalaisen kansallisuuden todellisen ylösnousemuksen aikaa valmistakaamme. Se ylösnousemus tapahtuu silloin, kun "vaivaisuus" alkaa kadota ja sijaan astuu reipas, itseänsä auttamaan pystyvä *mieskansa.* Sellainen kansa on silloin se ylösnouseva *suomalainen.* Omasta oikeudestaan arka, muiden oikeutta arvossa pitävä: oman onnensa seppä. Se ihannoitu, odotettu, jota suurin suomalainen, J. V. Snellman, ennusti vasta poltettujen metsiemme tuhkasta nousevaksi. Se on *hän.*

Suomalainen teon ja toimen mies.

Kuka teistä, nuoret miehet, on yksi *hän?*

Ken teistä, nuoret naiset, tulee olemaan hänen *taistelukumppaninsa?*

Valitkaa osanne!

Suomi odottaa teitä.

Yksi kaikkein ja kaikki yhden puolesta

Se uusi, entiseen nähden täydellisesti mullistava yhteiskuntataloudellinen periaate, joka on *osuustoiminnallisen* liikkeen kulmakivenä, voidaan lyhyessä muodossaan tulkita lauseella: "Yksi kaikkein ja kaikki yhden puolesta." Siihen sisältyy se sosialistinen ajatus, että ympäristön, so. yhteiskunnan velvollisuus on pitää huolta jokaisen jäsenensä hyvinvoinnin mahdollisuudesta. Mutta siihen sisältyy samalla jokaista yksilöä syvästi velvoittava käsky: velvollisuus panna kaikkensa alttiiksi *yhteisen edun puolesta* ja juuri tällä alttiiksipanollaan ansaita se suuriarvoinen etu, että kaikki muut vuorostaan tu-

kevat hänen taloudellista ja yhteiskunnallista hyvinvointiansa.

Se vapaamielinen, yksilön keinotteluvapautta rajattomasti suosiva ajatustapa, joka on Suomen yhteiskunta- ja talouselämään painanut muutamilla edellisillä vuosikymmenillä niin syvät jäljet, oli periaatteiltaan jyrkästi tälle vastainen. Yksilö sai käyttää neronsa ja taitonsa omaksi hyväkseen huolimatta siitä vaikka tämä nero riisti heikommilta, kyvyttömämmiltä yksilöiltä kaikki menestymisen ja kilpailun mahdollisuudet. Sama siveysoppi johti ja johtaa myöskin kansainvälisen vapaan kilpailun suosimiseen. Saman siveysopin pohjalle edelleen rakentaa eurooppalainen suurvaltapolitikoitsija raa'an oppinsa suurten kansallisuuksien oikeudesta sulattaa itseensä pienempiä kansoja. Pohjaltaan on se vanha barbarinen oppi väkevämmän oikeudesta sortaa heikompaa. Ja eräillä edellytyksillä on se saman luokkataistelun välttämättömyyteen perustuva oppi, jonka sosialidemokratia on omaksunut periaatteittensa kulmakiveksi. Ja vihdoin sama *luonnollisen valinnan* oikeutusta myöskin ihmiselämään sovelluttava oppi, joka näyttää olevan radikaalisen yli-ihmisyysopin yhteiskunnallinen ultimatum, viimeinen sana.

Kaiken tämän kieltää osuustoiminta-aate.

Se kieltää tällaisen, väkevämmän ja nerokkaamman vapautta suosivan opin *yksilön* yhteiskunnallisen vapauden kannalta. Siksi, että väkevämpi ja nerokkaampi kyllä etunsa valvoo heikompain ja nerottomampain keskuudessa, vaikkakaan yhteiskunnallinen siveysoppi ja laki eivät hänelle erikoisoikeuksia myönnäkään. Jo voima ja nero sellaisenaan ovat *oikeutta ja valtaa.* Jos siis yksilölle *tasaista* vapautta tahdotaan puoltaa, saadaan sitä ainoastaan siten aikaan yhteiskuntataloudellisessa elämässä, että kansalaisten edut tehdään yhteisiksi ehdolla, että sitä seuraa velvollisuuksien yhteisyys. Voima ja nero tulevat silloin käytetyiksi yhteiseksi hyväksi ja edistävät kehityksen edistymistä, päin vastoin kuin nyt, jolloin voima ja nero useimmissa tapauksissa tulevat käytetyiksi yksilöjen tahi sangen pienten valittujen ryhmien hyväksi estämään kehitystä kansanvaltaiseen suuntaan.

Osuustoiminta-aate kieltää alussa luetellut oppisuunnat työtä tekeväin, sivistyksestä vähemmälle osalle jääneitten

suurten kansanluokkien edun ja kehitysoikeuden kannalta. Kaikki vapaamieliset talousopit rakentavat menestymisensä ehdot sille edellytykselle, että työtätekeväin, sivistyksestä osattomaksi jääneitten joukkojen työn hedelmistä on keinottelijalla oikeus ottaa osansa. Tämän osuuden ei tarvitse olla määrätty, vaan saa riippua keinottelijan mielivallasta. Koska tällainen asiaintila synnyttää toiselta puolen joukkoköyhytymistä, toiselta puolen valtaa lisääväin pääomien kokoontumista yksiin käsiin, jolloin yhteiskuntataloudellinen vapaus on köyhtyneeltä joukolta ottanut kaiken vallan ja siirtänyt kasaantunutta kapitaalia hallitseviin käsiin, vastustaa osuustoiminta-aate tällaista yhteiskuntataloudellista keskitystä. Sillä osuustoiminta-aate tahtoo turvata varsinkin vähäväkisten yhteiskunnallisten oikeuksien ja työn hedelmien säilymisen heidän omissa käsissään.

Tämän tekee osuustoiminta-aate siksi, että sen harrastajat uskovat *vähäväkisten yritteliäisyydelle* annettavan vain siten varmat menestyksen edellytykset, että heidän yritteliäisyytensä hedelmät voidaan pelastaa heille itselleen. Osuustoiminta-aatteen harrastajat ovat elävästi vakuutettuja siitä, että yhteiskunta, jonka hallinto ja voima perustuu lukuisain vähäväkisten työntekijäin valtaan ja yhteisyyden tuntoon, on voittamaton.

Kaikista näistä syistä täytyy osuustoiminta-aatteen myöskin vastustaa sitä kansainvälistä sortoa, jota varsinkin suurteollisuutta harjottavat rikkaat kauppavaltiot harjottavat lähempänä luonnontilaa eläviä, kehittymättömämpiä *kuluttavia* kansoja vastaan. Etevät, rikkaat teollisuusvaltiot ovat kansainvälisessä markkinaelämässä aivan samassa asemassa kuin yksityiset tahi osakeyhtiökeinottelijat yksityisten kansojen keskuudessa. Kansallisen osuustoiminnan tehtävänä siten tulee olla lujilla yhteisen kansallisen edun siteillä liittää yhteen kuluttava kansa; tämän osuustoiminnallisen yhteenliittymisen kautta ja avulla muodostaa kansallisia tuotanto-osuuskuntia ja niiden tehtäväksi antaa kotimaisen tarpeen tyydyttäminen; kulutusosuuskuntien tehtäväksi antaa kulutuksen järjestäminen myöskin sitä silmällä pitäen, että ulkomaisen tavaran kulutus lakkaa sitä mukaa kuin kotimainen tuotanto vähän-

kin alkaa tarvetta tyydyttää.

Niin kauan kuin tuotanto-osuuskuntia ei synny omassa maassa, velvoittavat kansallistaloudelliset näkökohdat maan kulutusosuuskuntia käyttämään kotimaan yksityisliikkeiden tuottamia tavaroita aina ennen ulkomaisia. Tämä on varsinkin sellaisessa maassa kuin Suomessa tärkeä seikka. Maan teollisuus kun muutenkin taistelee vielä vaikeanpuolisissa oloissa, ja osuustoiminnallisia tuotanto-osuuskuntia ei niin ollen meillä voi hevin syntyä.

Osuustoiminnan tehtävä tässä suhteessa tulee varsinkin silloin suuriarvoiseksi, kun ulkomaiset liiketrustit ehtivät kiinnittää huomiotansa maamme yhä kasvavaan kulutuskykyyn. Jos osuustoimintaliike joutuu palvelemaan vain kuluttajain tarvetta, eikä pane ensinkään huomiota siihen mistä tavara otetaan, jolla tarve tyydytetään, voi se joutua monesti olemaan vain ulkomaisen trustiliikkeen kätyrinä. Tämän kätyröimisen hedelmänä koituu palkinnoksi kotimaisen teollisuuden häviö ja rahojen virtaaminen ulkomaille.

Se on vastoin osuustoimintahenkeä. Ja siksi kuuluukin ja varsinkin Suomessa tulee kuulua esim. osuuskauppojen velvollisuuksiin tukea kotimaista teollisuutta ja syrjäyttää ulkomaista.

Osuustoiminnalla on maalaisväestöön nähden vielä aivan eri merkityksensä. Sen tarkoituksena on herättää maalaisväestö, joka elää maantuotannosta, puolustamaan itseänsä kaupunkielämän synnyttämää keinottelua vastaan. Se on siten julkinen vastalause sille yhteiskuntataloudelliselle siveysopillekin, minkä yhdeksännentoista vuosisadan kauppaelämän kehitys on synnyttänyt. Osuustoiminta tarjoutuu avuksi pikkumaanviljelijöille selittäen, että *heidän välillään* ei vapaakilpailun kauppaopilla ole mitään muuta tekemistä kuin korjata heidän työnsä hedelmät. Ja koska sellainen kehitys tekee heistä ensin pojattomia ja tyttärettömiä, vieden ne kaupan palvelukseen, ja vihdoin maattomia, on sellaisesta kilpailusta vetäydyttävä pois. Yksitellen ei sitä kukaan voi, vaan joukolla, yhteen liittymällä. Perustamalla luottoyhdistyksiä, koneosuuskuntia, metsänhoito-osuuskuntia, tuotteiden myyntiosuuskuntia j.n.e. Vapautuminen on saavutettavissa kerrassaan luopumalla keskinäisestä kateudesta, keskinäisestä kiusanteosta, keskinäisestä kilpailusta. Liittymällä kaikki yhteen. "Yksi kaikkein ja kaikki yhden puolesta." Siinä pikkuviljelijälle yhteiskuntataloudellisen elämän uusi evankeliumi.

Siltä pohjalta — niin opettaa osuustoiminta-aate — on lähtevä koko yhteiskunnan uudesta syntyminen. Se rakentaa työnoikeuden eikä keinotteluoikeuden pohjalle. Uskoo enempi keskinäisen toistensa tukemisen kuin elämästä ja kuolemasta kiistävän vapaankilpailun oppiin. Se antaa tuottavalle työlle kansallisen luonteen, eikä pole maanviljelystyötä keinottelevan kaupan eduiksi.

Olemassaolontaistelussa kansansielussa elävät vaistot ja kyvyt nousevat pinnalle. Ikävöitseekö meidän kansansielumme pientä, omaa maatilkkua? Mielestämme se *todella* sen tekee.

Suomelle on kansallinen asia tehdä sellaisen saanti mahdolliseksi.

Mutta tullakseen toteutuneena vastaamaan niitä toiveita, jotka tähän unelmaan kiintyvät, tarvitsevat pienviljelijämme saada selvän osuustoiminnallisen älyn. Vasta sen avulla heistä voi tulla *itsenäisiä,* kilpailevista taloudellisista ja valtiovalloista riippumattomia kansalaisia. Vasta sen avulla he voivat ne tulonsa pidättää itselleen ja vapaasti niitä käyttää, joita nykyään niin usein saavat lainoina valtiolta ja yksityisiltä takaisin pyytää.

Oikean osuustoiminnallisen älyn herääminen on Suomen kansalle olemassaolon taistelussaan yksi kaikkein tärkeimpiä asteita. Sen vähäväkisiä kohottava ja rohkaiseva henki, sen yhteenliittävä voima, sen innostavia tulevaisuuden mahdollisuuksia avaava ajatustapa ovat ensimmäisiä ja parhaita tekijöitä opettamassa kansaa luottamaan omiin voimiinsa taistellessaan taloudellisia ja valtiollisia vihollisiaan vastaan.

Mitä kansallistalous on?

Suurin osa meistä Suomen kansasta elää siinä autuaassa uskossa, ettei meillä ole oikeastaan mitään kansallistaloudellisia

velvollisuuksia. Kaikissa luokissa, kaikissa puolueissa ovat sellaiset enemmistönä. Kansallistalous on useimmille suhteellisesti yhtä kaukainen asia kuin lappalaiselle on Kansallisteatteri Helsingissä, närpiöläiselle kysymys Imatran hotellin vuokraseikoista, tahi halsualaiselle Vaasan kaupungin vesijohtokysymys. *Valistuneina* kansalaisina tietävät he kaikki, että nämä asiat tapahtuvat Suomen maassa, jossa hekin asuvat, muutta ne eivät *liikuta* heitä.

Suomen kansallistalous on meidän useimpain mielistä aivan kuin kysymys naapurin taloudesta, naapurin, jonka asioita me harrastamme etupäässä juoruamisella, monesti kyllä suurellakin harrastuksella, mutta jota emme kuitenkaan rupea mitenkään avustamaan. Me vain ohimennen kurkistelemme tämän naapurin ikkunoihin, kyselemme palvelijoilta ja voivotamme kun häviönmerkit irvistelevät. Mutta auttamaan emme lähde. Koska meillä on se tunne, ettei asia meitä koske!

Jotkut meistä arvelevat, että kansallistalous on jotain sellaista, joka kuuluu *valtiolle,* tahi esim. *Helsingin herroille,* ja jonka rappeutumisesta olisivat ennen kaikkea vastuussa virkamiehet.

Ja toiset meistä, jotka luulevat asian jotenkin kuuluvan itselleenkin, asuvat kansallistaloutta kuin miehet — suulla.

Korkeasti oppineet ja sivistyneet herrat ovat varsinkin sellaisia, — samoin kuin me sanomalehtimiehetkin.

Kaikki johtuu siitä, että kansallistalous on meillä vielä vain yleinen käsite, selviämätön kaaos, jonka selvittämistä asianharrastajat harrastavat, osittain uteliaisuudesta, osittain jo sen ratkaisusta odotettavaa hyötyä silmälläpitäen.

Mikä sitten kansallistalous on?

Se on kansalle samaa, mitä yksityistalous on perheelle: elämisen perustus.

Kansallistalous vaikuttaa meihin kuin *ilma:* emme aina tiedä miten se vaikuttaa elimistöömme, muuta jokainen pilaantumisilmiö vaimentaa elinkykyjämme.

Kansallistaloudellinen rappeutuminen vaikuttaa kansalaiseen aivan samoin kuin sairaalloisuus perheessä vaikuttaa muihin perheen jäseniin.

Mutta katselkaamme asiaa käytännöllisen elämän valossa!

Kaikille on vanhastaan tunnettu asia, että talo ei saa kuluttaa enempi kuin siinä asuvat ihmiset ansaitsevat. Siitä johtuu, että pienituloisen eläjän ei sovi elää yhtä paljon kuluttaen kuin suurituloinen eläjä. Yksityistaloudessa tämä laki onkin päässyt vaikuttamaan luonnonlain vertaisena. Joka sitä vastaan rikkoo, sitä "laki" rankaisee vararikolla.

Kansallistaloudellisessa elämässä ei tämä laki myönnä mitään poikkeusta. Kunkin *kansan* tuotantokyvyn täytyy saada määrätä sen kulutuksen mitta. Jos toisin menetellään, täytyy kansan kansana kuluttaa joko vanhoja säästöjä (jonkalaisiin luonnonantimetkin kuuluvat) tahi lainata.

Tämä kansojen toisilta kansoilta lainaaminen ja velaksi eläminen on vasta viime vuosisadan kuluessa muodostunut tavaksi yhtä rintaa rajatonta kilpailuvapautta suosivan kapitalistisen kehityksen kanssa. Kansainvälinen lainaus- ja luottoliike on syntynyt aivan samojen syiden vaikutuksesta, kuin kuuluisa karjalainen koronkiskurijärjestelmä karjalaista yksityistaloutta varten. Koronkiskuri on etsinyt pääomalleen sellaisen lainanottajan, joka on tarvinnut hänen myymäänsä tavaraa sekä rahaa tämän tavaran maksuksi. Ja samoin kuin tämä järjestelmä m.m. Karjalassa on tehnyt entisistä omillaan eläjistä köyhälistöä ja toisista kapitalisteja, samaten *kansainvälinen liike-elämä* on tehnyt toisista kansoista *kapitalistikansoja,* toisista *köyhälistökansoja.*

Niinpä on käynyt, jos esim. vertaamme toisiinsa Suomea ja Saksaa. Suomi on lainannut Saksasta pääomia, joilla se vuorostaan ostaa Saksan teollisuudentuotteita.

Tätä suhdetta noudattaen voi Saksa imeä Suomen kansan elonmehua korkeina kapitaalin korkoina sekä meille valmistamansa kulutustavaran hintoina. Saksan kansa siten kokonaisuudessaan edustaa tässä tapauksessa kapitalistia, Suomen kansa köyhälistöä.

Kapitalistikansoiksi ovat nousseet etupäässä tehdas- ja vuoriteollisuusmaat. Ne ovat taloudellisesti hallitsevaan asemaan nousseet pääasiassa köyhälistökansojen avulla: opettamalla näitä kuluttamaan tuotteitaan ja maksamaan ne niillä luonnonrikkauksilla, joita niiden maissa löytyy. Esim. Suomi on toistaiseksi maksanut kulutuksestaan syntyvän vaillingin metsätuotteillaan.

Tällaista tarkoitusta varten ovat kapitalistikansat olleet pakotetut valloittamaan siirtomaita voidakseen niistä kauppavaihdon kautta saada luonnontuotteita, metallisia ja viljaa, saadakseen maksaa ne teollisuustuotteillaan. Niinpä on Englannin kansalle eläminen mahdollista nykyään ainoastaan sen kautta että sillä on luonnontuotteista ja väestöstä rikkaat siirtomaat. Englanti on joutunut sitä enempi riippuvaiseksi omista siirtomaistaan, mitä heikommin se on kyennyt seuraamaan amerikkalaisen suurkapitalismin ja saksalaisen helppoteollisuuden edistysvauhtia. Mikäli Eurooppa ja Amerikka alkavat tulla toimeen ilman Englannin teollisuuden tuotteita, sikäli käy Englannin kansalle siirtomaiden kulutus- ja rahantarve suuriarvoisemmaksi. Se tarvitsee luonnontuotteita eläkseen. Se voi niitä saada teollisuuden tuotteisiin vaihtamalla ainoastaan omista siirtomaistaan, joiden kansainväliset tulli- ym. kauppasuhteet ovat määrätyt Englannin etuja silmällä pitäen. Tämä kapitalistikansa menettelee siirtomaiden kanssa siis aivan samalla tavalla kuin yksityinen liikekapitalisti hänen vallassaan olevan ympäristön kanssa.

Koko vapaata kilpailua suosiva talousoppi on rakennettu tällaisen keinotteluoikeuden vapauksia silmällä pitäen. Tullirajain poistaminen niin kauan kuin on olemassa valtiorajoja ja valtiolla eri taloutensa kullakin tarkoittaa vain kehittyneempäin, vanhain teollisuuskansojen etuja. Sosialidemokratia ajaa tullirajojen poistamista etupäässä silmällä pitäen sitä yhteiskuntataloudellista vallankumousta, jonka raunioille he luulevat voivansa pystyttää sosialidemokraattisen valtion. Siitä johtuu, että heidän suosimallaan vapaakauppaopilla köyhälistömaassa on arvoa vain silloin, kun yleinen vallankumous on poistanut kansainväliset valtiorajat. Jos köyhälistökansa sitä ennen yrittää poistaa tullirajat, antautuu se alttiiksi kapitalistikansain nylkemiselle.

Kaikki nämä seikat yhteensä tekevät sen, että köyhälistökansan on kansaivälisessä kilpailussa opittava pitämään puoliaan rikkaita kansoja vastaan.

Esimerkiksi Suomen kansan.

Suomen kansan tehtävä on ennen kaikkea selvittää itselleen, että me olemme köyhälistöön kuuluva kansa pääasiassa

kahdesta syystä. Ensimmäinen syy on luonnonaarteiden puute, toinen on tuotantotaidon puute.

Tästä johtuu, että meillä ei mikään kansanluokka ole oikeutettu kulutuksessa noudattamaan rikkaitten kansojen samojen kansanluokkien esimerkkiä. Samasta myöskin johtuu, etteivät meidän yhteiskunta- ja valtiotaloudellisissa laitoksissamme saa kustannukset nousta yhtä korkeiksi kuin rikkaiden kansojen vastaavissa laitoksissa. Jos näissä suhteissa rikotaan, elävät ne luokat, ne yhteiskunta- ja valtiolaitokset, joissa tuhlausrikoksia tapahtuu, *yli varojen,* synnyttäen kansallistaloudellista tappiota.

Kuten tunnettu on meillä tässä suhteessa hirveät synnit niskallamme.

Suomen kansa on kokonaan aivan järjestymätön parhaillaan raivoavaa kansainvälistä taloudellista sotaa varten. Senpä vuoksi me kärsimme musertavan tappion toisensa jälkeen. Sillä meillä on vain kansallistaloudellisia periaatteita silloin, kun kapitalistikansoilla on käytäntöä. Saksalainen teollisuussosialisti on kansainvälisessä kauppakysymyksessä ennen kaikkea *saksalainen.* Se tietää ja tuntee, että saksalaisen teollisuuden etu on hänen etunsa. Saksalainen liikemies on ennen kaikkea *saksalainen,* sillä hän tietää, että jokainen Saksanmaahan säästetty penni tukee hänen kapitalistista yritteliäisyyttään. Täällä Suomessa on asia toinen. Täkäläiselle sosialidemokraatille on *kotimainen kapitaali* kauhistus. Hän on ennen kaikkea kansainvälinen, jolle *suomalaisen kansallisuuden* yhteisetu on voitettu kanta. Meikäläinen liikemies on ennen kaikkea liberali. Hän on liberali siksi, että liberalin ei tarvitse välittää kansallistaloudellisista näkökohdista.

Me elämme kuin synkimmässä pimeydessä Mantshurian erämaissa partiojoukot, joista venäläinen kirjailija Leonid Andrejew teoksessaan "Punaista naurua" on antanut niin elävän kuvan: ammumme toisiamme. Me toiset ostamme ja kulutamme ulkomaista vaatetta ja — amerikkalaista sianlihaa, ja annamme kotimaisten kehruu- ja kutomatehtaiden sairastaa työnpuutetta ja maatalouden potea kannattamattomuutta. Meistä toiset tekevät työlakon konepajassa — juuri silloin kuin olisi suurempi tilaus tulossa — ja antavat ulkomaisen teh-

taan saada tilauksen. Meistä toiset eivät kauppiaina halua panna harrastusta ja työtä kotimaisten tuotteiden myymiseen ulkomaisen edellä, sillä heille on persoonallinen kauppavoitto ainoa siveellinen laki. J.n.e.

Me olemme aivan kuin *kansallinen proletaarijoukko*; kukin elää itseään varten, satunnaisten vaikutusten alaisena, epätoivo kantapäillä, kaamea tulevaisuuden aavistus sydämessä: kädestä suuhun. Aivan kuin talonväki, joista jokainen on pieni kotivaras, jolla ovat omat juonensa toisia saman perheen jäseniä vastaan. Kukaan ei tee enää uutisviljelyksiä, kukaan ei sitoudu enää rohkeaan urakkaan. Jokainen odottaa *tilaisuutta*. Mihin? Niin mihin?

Kysykäämme itseltämme, mihin me odotamme tilaisuutta?

Keinotteluun!

Näin olemme me "kansallistalo", joka on noussut itseänsä vastaan.

Tähän on meidät vienyt onneton vapaan kilpailun oppi.

Mutta jumalan kiitos! Ei venäläinen, ei saksalainen voi estää meitä tässä suhteessa järjestämästä kansallista itsepuolustustamme, jos vain voimme saada heräämään yhteen liittävän *taloudellisen kansallistajunnan*. Ja se ei saa olla mahdotonta! Sillä sen sijaan, että sosialidemokratia julistaa teollisuusköyhälistön kansainvälisen yhteenliittymisen välttämättömyyttä, tulee meidän täällä Suomessa julistaa *köyhälistökansallisuutemme* yhteenliittymistä ulkomaisia, elinvoimaamme imeviä kapitalistikansoja vastaan. Tässä taistelujärjestössä on meillä kullakin oma paikkansa ja tehtävänsä. Tässä taistelussa kansallistunne elpyy ja virkenee sytyttävänä, yhteenliittävänä. Kärjistyneet luokkarajat käyvät hämärämmiksi kansalaisten kesken, mutta kansallinen yhteen kuuluvaisuus käy sitä selvemmäksi. "Isänmaa" -käsite nousee keskuudessamme uudistuneena, käytännöllisenä. Se lupaa tämän järjestymisen kautta leipää ja työtä teollisuustyöväelle, menestysmahdollisuuksia uutisviljelykseen käsiksikäyvälle leivänkasvattajamiehelle, rauhoittavaa velvollisuutensa täyttäjän tyydytystä liikemiehelle. Meissä herää tämän nykyisen taannuttavan toivottomuuden sijaan uusi usko tulevaisuuteen. Joudumme taasen elämään kuin asutussa talossa. Itseluottamuksemme kasvaa.

Emme jouda enää miettimään keinottelujuonia, sillä me teemme leipämme itse. Sattumusten odotus jää satujen joukkoon. *Mies* on varma omasta ja kansansa tehtävästä.

Silloin tiedämme, mitä on kansallistalous. Se on silloin Suomen miehelle ja naiselle kansallisen olemuksen perustus samalla tavalla kuin yksityistalous on perheen olemuksen perustus.

Järjestykäämme kansallistaloudellista viljelystämme omaksumaan, kehittämään, suojaamaan!

(1909)

Vanhoja ja uusia elämänarvoja

1. Elämänarvoista yleensä

Viime vuosina olemme yhä useammin tulleet käyttäneeksi kirjoituksissamme määritelmää: *elämänarvot*. On sanottu, että nykyään elämme sellaisessa ajan kohdassa, jolloin elämänarvot nopeasti vaihtuvat. Tätä määritelmää on käytetty aikaisemmin suurimmaksi osaksi hyvin ylimalkaisessa merkityksessä, jolloin sillä on ollut osittain aavistuksen ja siihen liittyvän ennustuksen luonne.

Vähitellen alkaa jo olla aika ruveta lähemmin itselleen selvittelemään, minkä verran näissä arveluissa elämänarvojen muuttumisesta on perustusta. Onko koko määritelmä tuulesta temmattu mielikuva, johon liittyy vain sarja haltioitumisen hetkillä eletyitä elämyksiä? Vai sisältääkö se ehkä joitakuita tosiasioita, joita on pakko ottaa huomioonsa suunnitellessaan elämäntehtäviään omaa tulevaisuuttaan varten?

Tällaiseen itsetutkisteluun on jokaisella kansalaisella otaksumamme mukaan henkilökohtaisesti riittävästi aihetta. Sillä

tuskinpa kenenkään käy kieltäminen, ettei elämä olisi pitkiä aikoja kulkenut yleensä "virran mukana", niin ettei monikaan ole tullut asiallisella perusteellisuudella harkinneeksi tekojaan ja edesottamisiaan. Nopeasti vaihtuvat yhteiskunnalliset, taloudelliset ja siveelliset vaikutelmat ovat saaneet temmata meitä kutakin mukaansa ilman että olisimme läheskään aina kysyneet: mihin loppupäämäärään joukkoon liittyminen johtaa. Siitä on ollut luonnollisena seurauksena levottomuus, hermostuneisuus, hätäinen epäröiminen. Toiset ovat, epäilemään alettuaan, vetäytyneet varovaisesti takaisin, omaan kuoreensa, ja ruvenneet sieltä harjoittamaan maailman tuomitsemista. Toisen äärimmäisyyden ihmiset ovat lyöttäytyneet yleisvirtojen etupäähän, ryhtyäkseen riemumielin kiiruhtamaan kyllästyttävän vanhoillisten elämänarvojen nopeampaa uudistumista. Näitä eturiviin ryntääjiä on usein kiihottanut menestys, jolla yhteiskunnallisista epäkohdista kärsimään joutuneet, viihdytyksiä etsiskelevät ja uudistuksia suunnittelevat kansalaiset ovat seuranneet heidän viittauksiaan. Helposti saavutettu menestys on aina kaikkina aikoina aiheuttanut kevytmielisyyttä, pintapuolista tekojensa arvostelua ja harkitsemattomuutta. Samoin on näinä aikoina käynyt monelle. Uudet elämänarvot, joiden kintereillä on jo, hetken hekumassa, luultu karkeloitavan, ovat kangastelleet monelle käden ulottuvilla. Siitä johtuva ilo on temmanut arvostelukyvyn jaloiltaan ja pannut sen tanssimaan kilpaa odottavain mielikuvitusten kera.

Mutta kun *todellinen elämä* on verrattain vieras tanssiriemuille, jää se vakaasti paikoilleen jarruttamaan aikakauden kehitystä sillä aikaa, kun ne, jotka kulkevat riemukulussa elämänarvoja uudistamaan, käyvät eteenpäin omia teitään.

Yhtäkkiä alkaakin etujoukoissa elämänriemut talttua. Naurun sijaan asettuu mielialojen haltijaksi pettymyksen kaamea, lamauttava tunnelma. Yksi ja toinen ottaa taasen viljelykseensä jo muutamia aikoja virattomana viruneen älyn. Syntyy kiistoja, riitoja, taisteluita. Itse todellinen elämä kääntää kylkeään ja huokaa raskaasti. Äskeinen etujoukko tuijottelee elämää vasten sfinksimäisiä, tunnottomia kasvoja. Niihin ei näy vaikuttavan mikään rynnistely. Suurimmatkin joukot jäävät voimattomina seisomaan elämän sfinksin edessä kuin äsken orvoksi jääneet pienet lapset. Sieluihin hiipii intomielisimmillekin muinaisen erakon arka itsetunnustus: ihminen olen.

Ja se tunnustus vie monelta uhmaajalta rohkeuden. Moni havaitsee kuluttaneensa itsensä loppuun toisarvoisissa edesottamisissa. Kuka on kulunut henkilökohtaisessa huvittelussa. Kenen sielu on tullut tallatuksi kullankokoilemispoluilla. Mikä on huutanut voimansa loppuun muiden parannukseksi, mutta oman parannushetken paljastuessa siinä elämän sfinksin kasvojen edessä havainnut, että itseltä puuttuukin kokonaan sitä vanhurskauttavaa ja lujaksi tekevää uskoa, joka estää horjumasta.

Elämän tarkoitusten epäselvyys, siinä useimpien ihmisten orpouden syvin syy. Elämä muodostuu sarjaksi sattumuksia. Tulee tahtomattaan näiden sattumusten heittelemänä tilanteisiin, jolloin virta työntää mukanaan. Lisää sitten sitä painolastia, jolle virran suunnan tasaisena pysyminen on tärkein elämän arvo, huolimatta siitä, vaikkakin se suunta saattaa tuottaa itselle lakkaamatonta rauhattomuutta. Mutta kun tämä virta on pelkurien virta, jossa edelläkuvatuissa elämän myrskyissä pelkureiksi piestyt sankarit etsivät rauhaa, jäävät elämänarvot ennalleen. Sillä heidän virtansa ei niitä uudista.

Vasta sitten kun elämän pakko herättää uusia voimia, kun itse elämä lakkaa makaamasta ja nousee johtamaan virtoja, voivat syntyä uudet elämänarvot.

Olemmeko nyt sellaisten aikojen alussa, vai keskellä?

Seuraavissa kirjoituksissa tulee asetettavaksi vastakkain vanhoja ja uusia elämänarvoja. Mielestämme on aika sellainen, että niiden pohtiminen maksaa vaivan.

2. Työn arvoista

Työn arvot ovat eri aikoina suuresti vaihdelleet. Yleisesti on kuitenkin ruumiillinen tuottava työ ollut aina halvempaa kuin liike-elämän tai valtion palveluksessa aivoilla suoritettava työ.

Aikaisempina aikoinahan ruumiillinen työ oli orjain työtä, josta ei maksettu mitään palkkaa. Missä orjia ei pidetty, saivat naiset suorittaa raskaimmat työt. Ylimmille oli kaikkinainen työn teko aikaisempain sivistyskansojen keskuudessa arvoa alentavaa. Tämä ennakkoluulo on useissa jäännösmuodoissa periytynyt meidän päiviimme saakka. Löytyyhän nykyään runsaasti porvariperheitä, joissa tyttäret eivät tee mitään työtä sanan tavallisimmassa merkityksessä. Niin ikään on vanhanaikaisissa ns. talonpoikaisaatelisissa perheissä työn kammo eräissä seuduissa meidän maatamme vielä verrattain yleinen. Ruumiillisen työn mieskohtainen tekeminen niin pojille kuin tyttärillekin katsotaan niissäkin arvoa alentavaksi.

Vaikkakin sivistys on järjestelmällisesti kohottanut työn arvoa, käy kehitys kuitenkin pelkkää kehitystietä verrattain vitkaan eteenpäin. Ruumiillisen työn arvo on pääasiassa alkanut kohota sikäli, mikäli työntekijäin kysyntä kasvaa. Nimenomaan niillä aloilla, missä kysyntä on vilkkaampi, kuten teollisuusaloilla yleensä verrattuna esim. maanviljelykseen, on työn arvo nopeammin kohonnut. Maanviljelyaloilla riippuu työnarvon alhaisuus maanviljelyksen kehittymättömyydestä ja siitä johtuvasta itsetiedottomuudesta ja kannattamattomuudesta sekä ammatillisesta innottomuudesta. Mutta mikäli kehityksen pakkolaki panee maanviljelyksessä vaikuttamaan siellä löytyvät luonnonvoimat, muuttuu tilanne tässäkin.

Luovan henkisen työn arvo on kaikkina aikoina ollut suhteellisesti alhainen, mikäli sillä ei ole ollut markkina-arvoa. Niinpä ovat monien suurten keksintöjen tekijät saaneet kuolla puutteeseen, kun heidän aikansa ei ole käsittänyt heidän työnsä arvoa. Maailman parhain kirjallisuus on tuotettu ahtaissa taloudellisissa oloissa. Suurten aatteiden keksijät, suunnittelijat ja esitaistelijat ovat melkein aina olleet vainottuja, saaden aikalaisiltaan palkakseen kiitämättömyyttä ja elintarpeitten puutetta.

Hyvä palkka on aina maksettu sellaisesta työstä, joka on tuottanut palkan maksajille suuria tuloja. Tässä suhteessa on liike-elämä astunut kaikkien muiden toimien etualalle. Mikäli liiketoiminta on muuttunut yksityiskäsistä osakeyhtiöille, sikäli on kauppavoitto alkanut kapitaalin hedelmänä vuorostaan ilman työtä virrata työttömille osakkeenomistajille. Niille, jotka hoitavat tällaisia liikelaitoksia, täytyy yhä lisätä palkkaa. Senpä vuoksi on liikealoille niin tavattomasti pyrkijöitä. Siihen ei antauduta sen vuoksi, että liiketoimi jokaista pyrkijää erikoisesti miellyttää, vaan sen vuoksi, että siellä enimmän maksetaan.

Suurin osa ihmisiä myö työnsä siellä, missä enimmän maksetaan, kysymättä onko se mahdollisesti miellyttävintä työtä.

Työtä yleensä pitää vielä meidän päivinämme suurin osa ihmisiä epämiellyttävänä. He haluavat päästä niin vähällä työn teolla kuin suinkin mahdollista. Tätä työn epämieluisaksi tulemisen tunnetta nimitetään laiskuudeksi. Niinpä onkin esim. virastotyö meidänkin maassamme järjestetty niin, että työaika kestää vain 4—5 tuntia. Selitetään tolkussaan, että virastotoimet ovat hermoja kuluttavia, raskaita, uuvuttavia. Perussyynä lienee kuitenkin virastotöiden epämieluisuus ja yksitoikkoisuus sekä tekijäin laiskuus.

Kun teollisuustyömies ja -nainen pyrkii 8-tuntiseen työpäivään, siinä ovat perusteelliset syyt. Työskenteleminen vuorovaikutuksessa koneen kanssa, lakkaamattomassa korviasärkevässä melussa ja vaistomaisesti aina tuntien vaaran läheisyyttä, kuluttaa ihmistä aivan toisella tavalla kuin tavallinen virastotyö.

Maanviljelystöissä, ulkotöissä ja rakennustöissä ei ole tämä koneitten hermokulutus ainaisena hävittäjänä. Mutta niissä on usein epäsuotuisat ilmat, työn ylenmääräinen rasittavuus ja usein luonnollinen vastenmielisyys sellaisia tekijöitä, jotka selittävät miksi työntekijät pyrkivät näitä töitä hylkimään.

Mitä nyt elämänarvojen uudistus lupaa näissä suhteissa?

On ilmeistä, että suunnaton koulunkävijäin tulva synnyttää virka-aloilla tavattoman kilpailun. Normaalioloissa parhaat tulevat saamaan paikkoja. Kansan tarkastus vaatii virastojen työpäivän jatkamista. Se merkitsee kansliatyön arvon laskemista oikeaan suhteeseen työntekijäin tarjonnan kanssa.

Kuluttajain järjestyminen tulee järjestämään liike-elämän yhteiskunnalliseksi, joten luonnollinen taantumus yksityisyritteliäisyyden alalla seuraa. Välikäsien mahdollisuudet käyvät

siis rajoitetummiksi.

Sitä vastoin tulee kaikenlaisen tuotannon tarve maanviljelyksen ja teollisuuden aloilla nopeasti kohoamaan. Sillä maailma on nyt monta vuotta kuluttanut entistään. Työväen kysyntä nousee ennen kuulumattomaksi. Sitä mukaa kohoavat palkat. Työväen sana tulee olemaan tuotannon voitonjaossa ratkaisevampi kuin koskaan ennen. Tämä merkitsee suurta arvojen vaihtumista.

Maanviljelyksen tuotantomahdollisuuksia tulevat ensi aikoina varmasti kohtaamaan suuret vaikeudet. Sillä nykyiset hintamarkkinat ovat synnyttäneet maanviljelystoimessa pysäystilan. Kellä on ollut myytävää, on heittäytynyt tuudittelemaan hetken tilanteen synnyttämässä hyvinvoinnin uneksimisessa; kenen nyt olisi ollut lisättävä tuotantoaan, jolle ei edellisten vuosien viljelys ole kyennyt perustusta laskemaan, hän ei ole voinut tuottaa mitään yli oman tarpeen. Silloin on jäänyt puiden ja eläinten liian tyyni myyminen ainoaksi keinoksi. Huippuna tulee sitten talojen myynti, jolloin maa joutuu keinottelun välineeksi mahdollisesti pitemmäksikin ajaksi, luettavaksi niiden maiden joukkoon, joiden tuotannossa tapahtuu vuosittainen taantumus.

Mutta kehitys synnyttää laajoissa joukoissa kasvavaa elintarpeiden kysyntää. Maanviljelyksen jääminen vähemmille työvoimille tulee tuottamaan sen palvelukseen sähkön ja konevoiman. Ihmisten mielenkiinto maahan on jo kauan aikaa ollut kasvamassa, eikä se pysähdy. Tämä harrastus tulee vaatimalla kasvattamaan ammattitaitoisen maatyöväestön, joka kykenee tuottamaan kolme kortta siinä, missä ennen kasvoi yksi. Tällainen työväestö tulee luomaan itselleen maanviljelyksessä viihtyisät olot ja kohoamaan ihmiskunnan uudistuksessa johtavaan asemaan siveellisten, raittiiden voimiensa avulla. Siveelliset, terveydelliset ja yhteiskunnalliset syyt astuvat ihmisten elämänarvojen valinnassa etualalle. Tämän kautta maatyön arvo tulee suuresti kohoamaan, ei ainoastaan taloudellinen, vaan myöskin yhteiskunnallinen ja siveellinen.

Tarkoitamme sitä, että työn henkinen vaikutus tekijäänsä tullaan ottamaan huomioon sen arvoa elämälle määrättäessä.

Uusi aika voi kirkastaa tekijälleen myöskin työnilon tuottamat arvot. Nykyään ovat nämä arvot hyvin hämärästi tajuttuja syystä, että työn todellisten raatajain elämässä on vain harvoja ilokohtia. Luonnollisena syynä siihen on se, että työ on ollut niin alhaisessa arvossa, josta noustakseen työn on taisteltava itselleen ensinnä leipä ja yhteiskunnallinen asema. Sitten vasta voi nousta kysymys työn korkeammista kulttuuriarvoista ja niiden tajunnasta.

Luovan henkisen työn tulevaisuus riippunee siitä, missä määrin ihmiskunta herää sellaista kysymään. Joka tapauksessa tulee sen taloudellinen kannattavaisuus, kuten kaikki muukin, aina riippumaan kysynnästä. Jos kuitenkin lähi tulevaisuudessa henkisetkin elämänarvot tulevat puhdistumaan, merkitsee se samalla henkisen työn arvon nousua. On usein arveltu, että kansanvaltaiset pyrkimykset alentavat henkisen työn arvoa, koska ne eivät anna historialliselle kulttuurille samaa tunnustusta kuin korkeammat sivistysluokat. Se on kuitenkin kokonaan erehdys. Kansanvaltainen sivistystajunta edustaa todellisuudessa syvemmälle tähtäävää hengensivistystä kuin luokkavaltainen. Hylätessään viimemainittujen sivistysihanteita kansanvaltainen kulttuuri luo itselleen sopivia uusia, synnyttäen siten uusia elämänarvoja, uusia aikakausia. Luova henkinen työ on tällaisten uudistussuuntien syntymisen ja edistymisen ehto, samalla kun se kumoaa vanhoja sivistyskäsitteitä uudelle historialliselle elämälle arvottomina.

3. Työn yritteliäisyys

Samalla kun työn siveellinen arvo nousee sen taloudellisen arvon kera, aiheuttavat nämä kiihottimet yhdessä työn yritteliäisyyden nousemista kaikilla aloilla. Amerikan edellä käynyt esimerkki on tästä todistuksena. Silloin alkavat laiskoille ja huonoille työntekijöille kaikilla aloilla vaikeat ajat. Sillä kallistuessa työn ostaja kysyy aina parhainta. Tämä tulee vaikuttamaan välittömästi m.m. ammattijärjestöihin. Jos niissä työhaluttomat työntekijät yrittävät määritellä työehtoja omien mie-

litekojensa mukaan, täytyy työnhaluisten työntekijäin jo oman etunsa perusteella ryhtyä luomaan omia ammattijärjestöjään. Liikealoilla, virkamiesaloilla, kaikkialla tulee kelvollisen työvoiman kysyntä astumaan etualalle silloin, kun työn hinta nousee.

Tämä suunta tulee aiheuttamaan työhaluttomuuden arvon laskemista. Henkisesti terveet ihmiset pyrkivät nousemaan niiden joukkoon, joita työnostaja kysyy ja etsii.

4. Miehen arvo

Miehen arvo on viime vuosikymmenien kehityksessä ollut hyvinkin epämääräinen käsite. Rikkaus ja kyky hankkia rikkauksia on ollut melkein tärkein keino miehen arvon kohottamiseen. Tämän kyvyn rinnalla on kyllä lahjakkaisuus, tietorikkaus ja työkyky, jopa rehellisyyskin olleet miehen arvon määrääjiä, mutta yksikään näistä avuista ei ole voinut kohota porvarillisen rikkauksien hankkimiskyvyn rinnalle yhteiskunnallisena arvona. Se on ollut kapitalistisen ihanteen huippu.

Nykyään on tämä ihanne laajentunut hyvin yleiseksi. Rikkauden tavottelu *kaiken muun* menettämisen ehdolla on muutamissa vuosissa muodostunut elämän tärkeimmäksi asiaksi. Kenen on onnistunut päästä rikkauksien omistajaksi, häntä on samalla ruvettu kumartelemaan. Ei lahjakkaisuus, tietorikkaus eikä työkyky, puhumattakaan rehellisyydestä, ole voinut kilpailla yhteiskunnallisen arvon antajana rikkauden omistuksen kanssa. Senpä vuoksi onkin lahjakkaiden, tietorikkaiden ja työkykyisten miesten täytynyt usein luopua arvokkaammista elämäntehtävistä hankkiakseen arvoa antavaa rikkautta. Vasta rikkaus on monta miestä asettanut luottamusasemaan.

Nyt on rikastumisen, erikoisesti rahan omistamisen halu lisääntynyt. Talonpoika myö sukutilansa ja kotinsa muuttaakseen koturiksi — kaikki rahanhimossa. Rahoja ei hän edes pidä itse, saadakseen niitä joutessaan katsella ja ihailla, vaan säilyttää ne pankkiin. Huviksi jää vain talletustodistus,

paperilippu ja sen katselemisesta syntyvät mielikuvat. Keinottelijoiksi ryhtyvät yhä useammat. Entinen oikeasta työstä johtunut työnilon rehellinen rauha vaihdetaan ahneuden ja ilkeän voitonhimon levottomuutta tuottavaan sieluntilaan.

Tuleeko tällainen tilanne jatkumaan kauan?

Tuskin. Sillä nyt jo ovat tällä tavoin hankitun miehuuden arvon perustukset alkaneet horjua. Esimerkiksi perintötilansa myynnistä raharikkaiksi paisuneet eivät nauti oman ympäristönsä keskuudessa miehen ehdotonta arvoa. Epämääräinen rikollisuuden ilmakehä piirittää heitä. Heidän silmistään loistaa levoton sielu, aivan kuin anteeksi pyytäen. Ja kun heidän lapsensa elävät tyhjäntoimittajina "rikasten lasten elämää", langettaa yhteiskunta tuomionsa isästä, joka rahanhimossa hävitti jälkeläisiltään kodin ja elämän pohjan.

Tavalliset keinottelijat taasen eivät ole koskaan yhteiskunnan puolelta ehdotonta kunnioitusta nauttineet. Nyt on heidän valtansa paisunut, mutta kunnia ei siitä ole noussut. Pikemmin päin vastoin. Raharikkauksien yleistyessä on niiden omistajalleen arvoa tuottava ominaisuus laskenut.

Tietysti jatkuu toistaiseksi yhteiskunnan kunnioitus rikkaita kohtaan ulkonaisena, pakkosyistä johtuvana tapana. Mutta sen sisällinen arvo on horjutettu. Tätä perustusta horjuttaa nopeasti nykyinen suunta. Samalla aikaa alkavat miehen arvon uudet tekijät nousta. Työkyky ja rehellisyys, kyky suhtautua kansalaisten yhteisetuun sopusuhtaisesti, astuvat etualalle yhteiskunnallisina miehen arvon määrääjinä taasen, kun huijauksen aika menee ohitse. Ne ominaisuudet, joita englantilainen sisällyttää gentlemanni-nimitykseen, täytyy tulla yhteiskunnan vaikutusvaltaisten miesten sisällisiksi johtotähdiksi. Keinottelusta elävien miesarvojen kaatuessa on uudet rakennettava sille pohjalle, mistä voi parhaiten ponnistaa keinottelun voimakkaimmat vastukset: työhalu, rehellisyys ja uhrautuva yhteiskunnallisuuden tunne. Miehen sana, tahdonlujuus, elämäntyön johdonmukaisuus ja itsetietoisuus, uhrautumiskyky, — ne ovat kaikki tulevaisuuden miehuuden merkkejä. Niillä täytyy olla yhteiskunnallista merkitystä silloin, kun nyt huippuunsa nousseet miehen keinotteluarvot kukistuvat.

5. *Naisen arvo*

Naisen arvon määrääjänä on ollut pääasiassa kauneus, naimamarkkinoilla yhä yleisemmin perinnän suuruus. Aikaisemmin oli naisen työkyvyllä suurempi arvo kuin nykyään. Naisen siveys oli ennen ehdoton vaatimus; nyttemmin on eräissä johtavissa piireissä siitä luovuttu. Tämä luovutus on tehty sovinnonehtona sitä vastaan, että miehen siveettömyyttä sallitaan silloin myöskin "moittimatta", kun naiselle tunnustetaan sama elostelun vapaus. Näin on tultu n.s. vapaaseen rakkauteen. Seuraus on ollut, että naisen ennen poljettu arvo ei ole näissä piireissä *kohonnut* miehen yhteiskunnallisen arvon tasalle, vaan *laskenut* miehen sukupuolisen siveyden tasalle. Kun naisen yhteiskunnallinen tietoisuus on samalla kohonnut itsetietoisemmissa naispiireissä kaikissa sivistysluokissa — m.m. naisten äänioikeus on tunnustettu ja Suomessa jo toteutettukin, — on naisten teoreettinen yhteiskunnallinen arvo noussut. Mutta naisten *vaikutus* yhteiskunnan uudistamiseen on jäänyt olemattomaksi juuri sen vuoksi, ettei heillä itsellään ole vielä selvää tietoisuutta tulevaisuudentehtävistään. Miesten yhteiskunnallisen hallituksen moittiminen ei sellaisenaan vielä ole uudistuskyvyn merkki. Missä naiset ovat lukumäärällään tahi muuten päässeet vaikuttamaan ja kilpailemaan miesten kanssa, kehityksen tilanteeseen ei se ole asiallisesti vaikuttanut.

Mutta tämä naisten kyvyttömyys vaikuttaa kohottavasti yhteiskunnalliseen elämään lienee suureksi osaksi johtunut siitä syrjäytetystä asemasta, missä he ovat pysyneet. He ovat olleet yhteiskuntaelämässä aivan kuin alaikäiset lapset vanhempain holhouksen alla.

Onko olemassa mitään merkkejä, jotka antaisivat naiskehitykselle uusia tehtäviä?

Sellaisia epäilemättä on. Parhaillaan riehuva sota hävittää siinä määrin miehiä, että naisille avautuu sodan jälkeenkin suuret mahdollisuudet monilukuisilla ammattialoilla täyttää miesten paikkoja. Se tulee ratkaisevasti kehittämään naisten itsenäisyyttä, sekä samalla vaikuttamaan naisvallan lisääntymiseksi monilukuisilla elämänaloilla. Samalla joutuu naisluonne uusien kehitysvaikutusten alaiseksi. Kun toistaiseksi naimisiin joutumisen mahdollisuudet useissa Euroopan maissa vähenevät, täytyy naismielen kiintyä muihin elämänpuoliin viihtymystä ja sisältöä etsien.

Tällainen tilanne tulee varmaan synnyttämään aivan uusia elämänkäsityksiä. Onhan koko naiskasvatuksen sisimpänä ajatuksena näihin saakka ollut naimisiinmenokysymys. Tämän on aivan välittömästi täytynyt vaikuttaa naisen mielikuvituksen ja sitä tietä siveyden laatuun ja elämänkäsitykseen. Jospa kerrankin päästäisiin se askel inhimillisessä kehityksessä eteenpäin, että naisen itsenäistyminen vapauttaisi hänet miehen miellyttelemisvaiston onnettomuutta tuottavasta vallasta ja tekisi hänestä itsenäisesti ajattelevan järkiolennon, siitä ajasta epäilemättä saataisiin lukea uuden aikakauden alku.

Että tällainen aika joskus tulee, siihen kaikki kehitys viittaa. Naisen kysyntä uusilla työaloilla on uuden ajanjakson merkki. Tilaisuus kasvattaa naisen samaten kuin miehenkin. Naisasia-naisten arvosteleva kritiikki miestöistä ja suorituksista yhteiskunnallisella alalla viittaa siihen, että heidän riveissään elää vanhentuneiden elämänarvojen kumousajatus. Kenties heräävän naisen siveellinen voima astuu kerran yhteiskunnallisesti itsekkään miehen todelliseksi kilpailijaksi? Historia todistaa, että siveellisesti voimakkaampi rotu, heimo, sukupolvi aina voittaa rappeutuneen. Kun jalostunut, elinvoimainen nainen ennakkoluulottomana astuu elämänuudistuksen puolesta kamppailevain miesten rinnalle, siitä saattaa syntyä yhteistyötä, joka kukistaa suuret joukot yli-ikäisiä elämänarvoja.

6. *Luonteen arvo*

Ihmisluonteelle pannaan seuraelämässä kyllä huomattava arvo; kaikki ihmiset etsivät seurustelutovereikseen luonteita, jotka ovat vilpittömiä ja miellyttäviä. Mutta merkillistä on, että niin vähän pannaan huomiota sille, että itse pyrittäisiin kasvattamaan *itselleen* sellaista luonnetta, joka välittömyyden ja

luottamuksen siteillä sitoisi *itseemme* muita ihmisiä. Tuo luonteen arvokkuuden ja sopusuhtaisuuden vaatimus mieluimmin asetetaan niihin ihmisiin, joiden kanssa seurustelemme. Itse tahdomme useimmiten korvata kasvattamattoman luonteen puutteen ulkonaisella teeskentelyllä. Ja vaikka itseemme aina vaikuttaa tympäisevästi toisten teeskentely, olemme useimmiten valmiit itse käyttämään samaa seuraystäväimme pettämiskeinoa.

Tästä luonteettomuudesta kärsivät ne kansalaiset itse enimmin, joissa virhe on suurin. Mutta sitä tietä johtuu kärsimys yhteiskuntaan. Yhteiskunnan heikon yhteistunnon syvin syy on luonteitten heikkoudessa. Ihmiset ihannoivat suuria ajatuksia, tekevät hyviä päätöksiä, suunnittelevat suuria tekoja, mutta heikot, nurjat ja epärehelliset luonteet tekevät mahdottomaksi hyvien päätösten toteuttamisen.

Sellaiset kuohuvat ajat kuin nykyinen ovat erikoisia luonteitten huonontumisen tilanteita. Kun yhteiskunnassa on tätä suuntaa salliva ajatuksenvapaus jo ennen saavuttanut vauhtia, kulkee se nyt riemumarssissa huippujaan kohti. Mutta sellaista ei saata pitkälle kestää. Kun luonteettomuuden ja itsekkäisyyden sankarit alkavat päästä johtavaan asemaan, nousee sitä vastaan yleinen mielipide. Aivan samoin kuin sosialismi on noussut kapitalismia vastaan kapitalismin räikeäin väärinkäytösten vuoksi, aivan samoin on pakko ihmisarvon ja kunnian puolesta nousta taisteluun luonteettomuutta ja huonoluonteisuutta vastaan. Ilman tämän taistelun ennakkosuoritusta ei mikään yhteiskuntauudistus menesty. Saatetaan kyllä tehdä kaavoja, suunnitella lakeja, järjestää suhteita sopimuksilla, mutta kaikki sellainen lankee omaan mahdottomuuteensa, ellei niiden olemusta kannata siveellisiksi kasvatetut luonteet. Onhan meidänkin maassamme näinäkin vuosina nähty, minkä verran säännökset estävät ihmisiä käyttämästä esim. luvattomia keinoja liköörin ja pontikan hankinnassa, tahi minkä verran laki voi estää puutavarayhtiöitä ostelemasta maata.

Yhteiskunnan perustuksen lujin kulmakivi on kansalaisten siveellinen luonne. Tämä kulmakivi on meidänkin maassamme nykyaikoina horjunut. Mutta onko olemassa syitä,

joiden perusteella voisi edellyttää luonteen arvon tulevaisuudessa kohoavan?

Kyllä!

Tärkein edellytys on se, että Euroopan kansat käyvät nykyään raskasta elämänkoulua, jossa keinottelevat ja teeskentelevät elämänarvot joutuvat armottoman tuomion alaisiksi. Yhteiskunnallinen arvostelu, saatuaan taasen vapaat kädet, ei enää rajoitu arvostelemaan yhteiskunnallisia oloja, vaan ulottaa vaikutuksensa myöskin yhteiskunnallisiin ihmisiin. Suuret joukot, joita näihin saakka on hurmattu esim. sosialistisen aatteitten lupauksilla, tulevat kypsyneinä ottamaan tarkastuksen alaiseksi puhujainsa ja kirjoittajainsa siveellisen vilpittömyyden ja johtavat luonteet. Sillä joukot nousevat. Niiden sivistystaso kasvaa kuin luonnonvoima. Samoin kuin uskonpuhdistus kasvatti papiston ja kirkon arvostelua, samoin tulee kansanvalistus kasvattamaan yhteiskunnan siveyden luonteen ja yhteiskunnan johtajain luonteen arvostelua.

Sellainen arvostelu kasvattaa luonteen arvoa, tuottaen samalla niin sosialismille kuin kapitalismillekin niille ennestään arvottomina pysyneitä uusia tehtäviä, joilla on *henkisen* uudestasyntymisen vaatimus itse johtajille.

(1917)

Paikkakunnallisen pikkuteollisuuden asemasta ja sen avustamiskeinoista Etelä-Pohjanmaalla

I

Tänä aikana tuntunee monesta omituiselta tällaisen kysymyksen esille ottaminen. Julistaahan nykyaikainen taloustieteilijä armottomalla varmuudella pikkuteollisuuden kuolemantuomiota. Kamppailevathan Saksa, Englanti ja Amerikka jättiläisteollisuuksillaan maailmanvallasta. Pienet ja heikot kansat katselevat syrjästä hiljaa ja vaiti. Järjestyväthän suurtuottajat jo muodostamaan kansainvälisistä rajoista välittämättömiä maailmantrusteja, jotka kapitaalivaltaisiin kouriinsa aikovat omistaa kaikki tärkeämmät ihmiskunnan tarpeet. Pienten yrittäjäin täytyy uupua näiden suurtuottajain rinnalla. Mitäpä siis puhua enää pikkuteollisuudesta ja sen auttamiskeinoista!

Asianlaita on kuitenkin siten, että samaten kuin jokaisen yksityisen, täytyy jokaisen kansankin itse, omatakeisesti ratkaista elinkeinokysymyksensä. Vain avuton vaivaishoitolainen saa jättää sen ratkaisun yhteiskunnan ja olojen kehityksen huostaan. Kansalle, jonka tuotanto ei vielä riitä tyydyttämään sen omaa, välttämätöntä kulutustarvetta, on naapurimaan hélppohintaisinkin suurteollisuuden tuote tuhlauksen esine. Jokainen kansa, joka on tullut suureksi teollisuuskansaksi, on tullut siksi vasta sitten, kun se on ensin harjaantunut korkealle kehitetyssä pikkuteollisuudessa.

On myöskin otettava huomioon se luonnonlaki, että kunkin kansan on kehitettävä itseään oman luonteensa mukaan. Poikkeaminen tästä synnyttää vain kumoon meneviä yrityksiä, jotka uuvuttavat ja väsyttävät.

Suomen kansantaloudellinen asema velvoittaa siihen, että suomalaistenkin on ratkaistava elinkeinokysymyksensä omin neuvoin. Meitä maalaisia velvoittaa asema ottamaan myöskin kysymyksen omantakeisen harkintamme alaiseksi, omien ko-

toisten olojemme perusteella. Meillä ei ole mitään siveellistä syytä tyytyä siihen selitykseen pikkuteollisuuden mahdottomuudesta, jonka meille antaa ulkomaisesta tuontikaupasta elävä suurkapitalismin läpitunkema tukkukauppias. Myöskään ei ole meillä syytä itse koettelematta uskoa, mitä kansainvälisen suurteollisuusvallan lumoama sosialidemokraatti meille uskottelee. Nämä molemmat, niin suurkapitalisti kuin häntä välittömästi palveleva tehdassosialistikin *saattavat* ajaa asiaansa puhtaasti oman edun kannalta. Suurissa teollisuusmaissa kärjistyykin leipätaistelu näiden väliseksi. He jättävät usein maatyöläisen, puhumattakaan pikkuteollisuuden harjoittajasta, ammattitaisteluissa huomioon ottamatta. Vain valtiollinen, etupäässä äänioikeustaistelu yhdistää köyhälistön sosialidemokraattiseksi puolueeksi. Mutta varsinkaan Englannissa tämäkään yhdysside ei ole luja. Ammattiedut vaikuttavat työväestönkin välisuhteisiin hajoittavasti. Englannille on suurteollisuuden tuotteiden ulosvienti taloudellisen elämän elinehto. Maatyöväen kysymys esiintyy siellä varsin heikkona siksi, että Englannin teollisuus tarjoo ansion kaikille etevämmille työntekijöille ja maanviljelyksen käytettäväksi jättää henkisesti kyvyttömämpien joukot. Tästä, samoin kuin epäedullisista maanomistusoloista riippuu, että maanviljelystuotannon asema Englannissa on heikko. Englanti saa suurimman osan viljaansa Indiasta, joka seikka vaikuttaakin, että tämä maailmanvalta on siinä määrin saattanut syrjäyttää maanviljelystyöväen ja -tuotannon edut. Tässä maassa on luonnollinen kehitys vienyt mainittuun suuntaan. Mutta Saksassa, jossa Marxin käsitys pikkuteollisuuden ja pikkuviljelyksen häviöstä, jotka molemmat aina kulkevat käsikädessä, on voimakkaasti vaikuttanut työväenliikkeen periaatteelliseen suhtautumiseen oleviin oloihin, siellä on maatyöväestö ja pikkuteollisuuden harjoittajat huomattavasti jääneet saksalaisen ammatillisenkin työväenliikkeen ulkopuolelle siksi, että saksalainen sosialidemokratia kohtelee kumpaakin tuotantoluokkaa vihamielisesti. Marxilaisella sosialidemokratialla ei ole talonpoikaisviljelijälle ja pikkuteollisuuden harjoittajalle mitään rohkaisevaa ja luottamusta herättävää toivoa annettavana. Sitä vastoin ovat sosialidemokraatit yhdessä kamariradikaa-

lien kanssa vaatineet "halpaa leipää", samalla kun molemmat, toiset tehtailijoina, toiset heidän työmiehinään, ovat yhteisen ammattiedun kannalta olleet valmiit käyttämään kaikki keinot korottaakseen niiden teollisuuden tuotteiden hintaa, joita leivänkasvattajamies ja hänen lähin toverinsa, käsityöläinen ja pikkuteollisuuden harjoittaja, ovat tarvinneet ostaa.

Onko niin ollen kumma, jos agraarit, varsinkin Saksassa, ovat vanhoillisia! Tehdas- ja kaupunkityöväestö, ollen välittömässä suhteessa puhtaasti kapitalistisen tuotantotavan kanssa, tavoittelevat kaikkialla saada sovelletuksi ammatilliset edut luokkaetujen kanssa yhteisiksi. Mutta tämän periaatteen sovelluttaminen pienviljelyksen ja pikkuteollisuuden kanssa yhteen, on aivan mahdoton niin kauan kun sosialidemokratia joko tuomitsee kumpaisenkin tuotantotavan kuolemaan, tahi, kuten esim. maanviljelyksen alalla, taipuu vastaan hangotellen myöntämään pikkuviljelykselle "välttämättömän pahan" arvon.

Käytännöllinen elämä koettelee lujin kourin kaikkia talousjärjestelmiä. Samaten kuin jokaisessa perheessä ovat elinehdot hiukan muista eroavia, samaten ovat ne jokaisessa kansassa.

Niinpä on Suomen kansankin ratkaistava taloudellinen kysymyksensä, mikäli mahdollista, omien elinehtojensa mukaisesti. Siinä suhteessa on parhainta antaa oman järkensä työskennellä ja tämän valossa arvostella ulkomaisia talousteoretikoita, ennenkuin niitä ehdottomasti uskotaan.

II

Kun tältä kannalta otamme kysymyksen kotimaisen pikkuteollisuuden elinehdoista, tulee meidän ensinnä saada selville, ovatko esim. jotkut pikkuteollisuuden haarat, joita täällä on harjoitettu, alkaneet uupua luonnollisen kannattamattomuuden, vaiko sellaisten syiden vuoksi, jotka ovat poistettavissa?

Tuotannon *luonnollinen kannattamattomuus* johtuu ennen kaikkea siitä, että tekijä voi ansaita saman arvon helpommin

tekemällä jotain muuta työtä. Niinpä on maatalon naisväelle nykyään edullisempi hoitaa karjaa ja käyttää siihen aikansa, kun kehrätä rukilla. Mutta sama kannattamattomuuden laki ei pidä paikkaansa enää siihen naiseen nähden, jolla ei ole muuta työtä, joka joutilaana, tahi aivan arvottomissa toimissa kuluttaa aikansa odotellessaan, että hänelle tehdas kehrää lankoja. Hänen kannattaa paremmin kehrätä itse, vaikka tehdas tekisi sen saman 10 pennillä lankakilolta. Sillä hän ansaitsee tuon kymmenen penniä kehrätessään langan itse, vastakkaisessa tapauksessa hän sen menettää.

Tämä jälkimmäinen kannattamattomuuden muoto on luonnoton, se on myöskin autettavissa ja poistettavissa. Sama laki on sovellutettavissa kansaan kuin yksityiseenkin. Jos Suomi tuottaa ulkomaalta helppohintaisia suurteollisuuden tuotteita kulutustavaraksi ja sillä aikaa antaa pikkuteollisuuden harjoittajain yhden toisensa jälkeen siirtyä avuttomaan köyhälistöön, kärsimme siitä kansallistaloudellista tappiota. Sillä vaikka varakas luokka näin saakin kulutustarpeita huokealla ja näennäisesti hyötyy kaupasta yksityisesti, seuraa kintereillä yhteiskunnallinen nälkiintyminen. Ja sen kintereillä yhteiskunnan velvollisuus ravita nälkäisiä, joko hätäaputöiden välityksellä, vaivaisavulla, verovapautuksilla t.m.s. Siitä johtuu parempiosaisille yhteiskunnallisten menojen kasvaminen. Suurtuotannon maissa tämä voi jonkun aikaa käydä laatuun, sillä niissä pysyvät pääomat kotimaassa ja ansion mahdollisuus on olemassa. Proletarit voivat silloin tulla ravituiksi niillä muruilla, jotka heidän herrainsa pöydiltä putoovat, sillä murut jäävät kotimaahan. Mutta maassa, joka halpahintaisesta kulutustavarasta lähettää pääomat ulkomaille, kuten Suomessa, menevät lopuksi murutkin sinne. Köyhälistön lukumäärä kasvaa yhä samassa suhteessa kuin ansiotilaisuus keskiluokalta vähenee. Yhä harvempain "kannattaa" tehdä työtä, yhä harvemmat teollisuusyritykset kannattavat. Jäljelle jäävät vain valtionvirat ja vanhuuden eläkkeet, sekä korkoa tuottavat arvopaperit.

Välttääksemme tätä tulosta, tulee meidän itsellemme täydellisesti selvittää asema.

Ensi tehtävä siinä on kiinnittää huomiomme niihin monilu-

kuisiin pikkuteollisuuden haaroihin, joita maassamme on aikojen kuluessa harjoitettu. Suurin osa näistä teollisuushaaroista on saanut jäädä melkein kokonaan oman onnensa nojaan ilman, että on pantu kortta ristiin yksityisten yrittäjäin uupuvan itseluottamuksen pystyttämiseksi. Näyttelyt ja niissä jaetut pikkupalkinnot eivät asiata paljon auta. Sitä vastoin jos kansalaisten yhteistoiminnallinen harrastus voitaisiin suunnata myöskin näille aloille, ojentaa uupuville pikkuteollisuuden harjoittajille auttava käsi, joka taloudellisesti ja siveellisesti tukisi jatkuvasti yrittäjiä, kohottaisi heidän itseluottamustaan ja virittäisi ammatillista harrastusta, siitä voisi odottaa jotain. Emme tarvitsisi lähteäkään yrittämään alussa uusille teollisuuden aloille, joille suomalaisen harrastusta on vaikea saada viriämään. Vaan koettaisimme ottaa selvän, missä määrin menestyksen mahdollisuuksia olisi olemassa niillä vanhoilla teollisuushaaroilla, joita esim. Etelä-Pohjanmaalla on ennen harjoitettu ja vieläkin harjoitetaan.

Ensi tehtävä matkaan lähdettäessä olisi saada aikaan tarkka tilastollinen tutkimus koko Etelä-Pohjanmaalta kaikista siellä harjoitettavista teollisuusaloista. Tämän tutkimuksen toimittamista varten olisi valittava komitea, joka saisi riittävän määrän varoja tehtävänsä toteuttamista varten. Komitea lähettäisi kiertävän sihteerinsä käymään jokaisessa pitäjässä paikalla tutustumassa teollisuuden harjoittajiin. Samalla kun hän näin keräisi tilastoa, tulisi hänen ottaa teollisuuden harjoittajilta täysi selko heidän omista mielipiteistään ammattinsa kehittämisen suhteen. Näin kerättyjen tietojen perusteella laatisi komitea mietintönsä.

Mille pohjalle avustamistoimintaa sitte katsottaisi tarpeelliseksi rakentaa, siitä on tässä aikaista puhua. Näyttää kuitenkin siltä, että olisi saatava Etelä-Pohjanmaalle pikaisimmassa tilassa aikaan pikkuteollisuuden harjoittajain keskusosuuskunta. Tämän tehtävänä tulisi olemaan:

1) Antaa osuuskuntaan liittyville pikkuteollisuuden harjoittajille etukäteismaksuja ja olla siten näiden luottolaitoksena.

2) Välittää kaupaksi teollisuuden tuotteita, sekä hankkia hyvillä ehdoilla raaka-ainetta niitä teollisuushaaroja varten,

joissa raaka-aineet eivät ole paikalta saatavissa.

3) Pitää huolta kaikkien osuuskuntaan liittyneiden ammattitaidon kohottamisesta, uusien mallien hankkimisesta y.m.

Liittyminen tällaiseen osuuskuntaan tuottaisi pienelle yrittäjälle suurta taloudellista turvaa ja persoonallista innostusta. Mies, joka ennen talosta taloon kaupitsi tuotteitaan ja oli aina köyhä, pääsisi tuosta suunnattomasti aikaa kuluttavasta kiertämisestä ja saisi jo siten säästyneen ajan käyttää työhönsä. Tieto siitä, että hänenkin työlleen annetaan se arvo, että sen kauppaamiseksi ja kehittämiseksi työskentelee osuuskunta, kohottaisi omanarvon tuntoa. Kansalaistajunta herättää sellaisessa miehessä voimakasta yhteenkuuluvaisuuden vaistoa, ja kasvattaa hänen työkykynsä kaksinkertaiseksi.

Varoja tuolle keskusosuuskunnalle tulisi aluksi saada valtiolta, osittain perustamista varten lahjana, osittain helpoilla takaisinmaksuehdoilla.

Keskusosuuskunta voisi toimittaa tuotteet kaupaksi osuuskauppojen kautta ympäri maan.

Kun tällä tavoin voisimme saada mahdollisesti uinuvat teollisuustaipumuksemme ensinnä harjoittelevan viljelyksen alaisiksi vanhalla tutulla pohjalla, silloin voisi toivoa, että siitä vähitellen selviytyisivät seulanpohjaan ne kyvyt, jotka voisivat Suomen vastaisen, mahdollisen suurteollisuuden perustukset laskea. Joka tapauksessa ohjaisi tämäntapainen tosi työ kansalaistemme elinkeinoharrastuksen käytännöllisen itsenäisen yritteliäisyyden aloille. Pikku maanviljelys viihtyisi mainiosti rinnan edelleenkin tällaisen teollisuusyritteliäisyyden kokemuskumppalina. Samat ilot, samat surut liittäisivät niitä yhteen. Yhteisharrastus kasvattaisi älyä ja voimia tulevillekin polville ratkaisemaan taloudellisia elämänkysymyksiä silloisissakin oloissa oman kokemuksen varmalla perustuksella.

(1907)

Puhdetyöt

I

Nopeasti ovat kansamme elämänmuodot viime vuosikymmenien kuluessa vaihtuneet. Yksi miespolvi on saanut nähdä silmäinsä edessä tapahtuvan täydellisen vallankumouksen ja elää samalla itse mukana.

Sanomme: vallankumouksen. Muuksi ei voi sanoa sitä taloudellisten elämänilmiöiden ja tekijöiden nopeata vaihtumista, missä nykyään vanheneva miespolvi on elänyt mukana. Muuksi ei voi myöskään sanoa yleisessä elämäntajunnassa tapahtuneita muutoksia. Kun näitä joutuu tarkastamaan, havaitsee useassa tapauksessa, miten muutos ei läheskään aina ole ollut edullinen. Tämä johtuu siitä, että valtaava uusi aikakausi pyyhkii vanhaa pois valikoimatta, usein vieden "pesuveden kanssa koko lapsen".

Kuluneet vuosikymmenet ovat maassamme olleet kaupunkilaisuuden ja ulkomaalaistumisen nousukautta. Se on laskenut koko maaseudun tulvavesien alle, keräten kaupunkeihin kuin saarelmiin voimakasta elämän vilkkautta. Maaseudun elintavat ja elämänkäsitykset ovat jääneet viljelemättä sillä aikaa, kun kaupunki on perustanut ulkomailla kaavaillun olemuksensa maaseudun antamien elinvoimien kulutukseen.

Tästä on johtunut maaseudun ja samalla *kansallisen elämän lamaus*.

Viime vuosina olemme useita kertoja olleet tilaisuudessa näistä seikoista huomauttamaan. Käsityksenämme olemme lausuneet sen ajatuksen, että ne kulttuurivirrat, jotka maatamme ovat näinä vuosikymmeninä virutelleet, eivät ole olleet läheskään kaikissa suhteissa kansallisesti hedelmöittäviä. Päin vastoin on tänne tullut ja kotiutunut paljon vierasta, siveellistä ja taloudellista elämäämme vahingoittavaa moskaa, joka nyt kuluttaen imee elinvoimiamme. Paljon sitä, mikä olisi ollut säilytettävää taloudellisen ja kulttuurin edun kannalta, on laskettu alavoimaisuudessa ja ymmärtämättömyydessä häviöön. Täällä on lukemattomia kertoja kuletettu arvotonta rihkamaa valistuksen ja edistyksen tulisilla vaunuilla, mitkä pyöriensä alle ovat murskanneet kansallisia arvoja, jotka olivat kulkeneet perintönä polvesta polveen vuosisatojen kuluessa. Meillähän on ollut n.s. edistysmielisyyden merkkinä kaiken vanhan, perityn tavan ja käsityksen hylkääminen ja uuden, koettelemattoman uskolla omistaminen!

Onneksi on vihdoinkin alettu hieman kallistaa korvia korvesta kuuluville varoitushuudoille. Maaseudun häviön partaalle saatettuja elämänarvoja on ruvettu uudestaan tarkistamaan. Niissä on havaittu piilevän sellaista, mitä mikään kansa ei saata hävittää – itse häviämättä. Samalla on vallitsevan ajanhengen onttous alkanut paljastua. Sen keinotteluun ja ulkonaiseen koreuteen perustuvat ominaisuudet ovat ruvenneet järkevästi ajattelevia maaseutulaisia epäilyttämään. Epäilys on aiheuttanut heräämisiä. Kansallisten arvojen pelastaminen on muuttunut ajan suureksi kysymykseksi.

Kysymykset, jotka koskevat maaseudun elämän järjestelyä ja kehittämistä *maaseudun omia tarpeita* silmällä pitäen, ovat näissä piireissä tärkeimpiä ajankysymyksiä. Niistä suinkaan ei ole pienin se asia, minkä olemme asettaneet nimeksi tälle kirjoitussarjalle.

Puhdetöillä, mielestämme, on niin suuri siveellinen ja taloudellinen merkitys, että niiden käytäntöön palauttaminen maaseudullamme on yksi kansallisia elinkysymyksiämme.

II

Puhdetyön varsinaisena synnyttäjänä Suomen maaseutujen talonpoikaiselämässä on ollut ilmeisesti kaksi varsin tärkeätä syytä: toinen käytännöllinen taloustarve, toinen saada puhdetyön avulla tapetuksi ja lyhennetyksi pitkät talviset puhteet. Nämä molemmat tarkoitusperät saavutettiinkin välittömästi. Mutta ikään kuin sivutuotteena seurasi kasvatuksellinen tulos. Samalla kuin siten vältyttiin vajoamasta auttamattomaan laiskuuden ja saamattomuuden tottumusten valtaan, kehittyi puhdetöiden avulla taito, itseluottamus ja ahkeruus. Olemme

syvästi vakuutettuja siitä, että pohjalaisten, nimenomaan juuri etelä-pohjalaisten kautta maan kuuluisa kätevyys, erityten puutöissä, oli pääasiassa puhdetöiden ansio.

Kun nykyään puhutaan puhdetöistä, ei niitä vastaan voida tehdä muuta kuin se muistutus, ettei niitä enää viitsitä eikä osata tehdä; aika kuluu kylänjuoksuun, joskus lukemiseen ja yhteiskunnallisiin kokouksiin, puhdetöiden tuottama hyöty on kovin vähäinen, y.m. Näistä syistä toiset, ne, jotka ovat asiallisia, ovat kuitenkin sangen helposti kumottavia, toiset taasen kyvyn ja tahdon heikontumisen tunnustuksia.

Lähtiessämme puolustamaan puhdetöiden tärkeätä, merkityksellistä osaa suomalaisessa maaseutuelämässä, kiinnittää huomiota ensinnä se *taloudellinen ahdinkotila,* jonka käsissä maaseutumme nykyään melkein kituu; toisena se *kyvyn rappeutuminen,* jota osalta on havaittavissa nousevassa nuoremmassa polvessa. Nämä kaksi seikkaa ovat välittömässä yhteydessä keskenään ja pystyvät ne kyllä aiheuttamaan kansallisessa elämässämme jatkuvaa siveellistäkin heikontumista ja sen seurauksena kulutuksen lisääntymistä ja tuotannon vähenemistä.

Kun sitä vastoin nykyistä aikakautta kieltämättä tulee pitää älyn heräämisen aikakautena, seuraa itsestään, että tätä kykyä on nyt käytettävä voidaksemme sen avulla estää taantumusta kulkemasta niin pitkälle, että tarvitaan taasen ylivoimaisia ponnistuksia korjataksemme sitä, minkä rikoimme.

Kun vertaa Suomen ja Tanskan pienviljelyksen elinehtoja toisiinsa, kuten usein tehdään, tulee ottaa eräänä kaikkein suurimpana tekijänä huomioon ilmastosuhteet. Tanskassa on suvi jo paria kuukautta pitempi kuin Suomessa, talvi on erittäin lauha. Pienviljelijänkin maatyöaika on siis lähes kolmattaosaa pitempi kuin Suomessa. Lisätkäämme tähän hallattomuus ja runsas kosteus, niin näistä yhdessä kertyy Tanskalle suuria etuja suomalaisen viljelyksen rinnalla. Ottakaamme vielä huomioon suurten syömärikansojen läheinen naapuruus, joka kaupan ja markkinaedun kannalta merkitsee Tanskalle suuria summia.

Suomen maatalouselämän suurimpana vaikeutena on pitkä talvi. Se tekee, että tuottavaan maatyöhön ei voida Suomessa

käyttää aikaa muuta kuin parhaissa tapauksissa 5—6 kuukautta vuodessa. Kun satoa sittenkin uhkaa melkein säännöllisesti halla, melkein yhtä säännöllisesti kevätkuivuus, vaikuttaa tämä sen, että varsinkin n.s. pienviljelyksen on täällä hyvin vaikea päästä itsensä kannattavaksi ilman sopivia sivuelinkeinoja.

Jokaisen talouselämää hiukankin ymmärtävän ihmisen täytyy tajuta, että elinkeino, jossa vain 5—6 kuukautta voidaan tehdä tuottavaa työtä, ei voi nykyoloissa kannattaa. Kun toinen puoli vuotta täytyy kulua niin ja näin, ilman että silloin voidaan ansaita mitään, se on luonnoton olotila. Se käy sitä luonnottomammaksi, kun nykyaika ei tarjoo talonpoikaiselämässä mitään huomattavampaa työtä talvella metsätuotteidenkaan valmistuksessa, nekin kun ovat sahayhtiöiden hallussa.

Veltostumiseen tarjoutuu näin erinomainen tilaisuus. Tilalliset tulevat toimeen ilman palkkatyöväkeä talvella, jolloin vallitsee maataloudessa melkein yleinen seisaus. Maan väestö kasvaa, mutta tuotanto vähenee. Talvinen työn seisaus ulottaa vaikutuksensa kesätoimiinkin. Nuori työväki etsii tointa puuliikkeiden palveluksessa, vieraantuen kokonaan talonpoikais- ja samalla maatalouselämästä. Ajopoikina pidetään puolikasvuisia nuorukaisia, joilta ei juuri kysytä muuta kuin hevosenajotaitoa. Sellaisissa taloissa, missä on omia poikia ja vanhat tottumukset puhdetöihin, niissä ne edelleen kuuluvat päiväjärjestykseen, poikkeuksia lukematta.

Ajatellessa pienviljelyksen tulevaisuutta ja varsinkin tilattoman väestön kysymystä, tarjoo tämä olotila sangen epäilyttäviä tulevaisuuden mahdollisuuksia. Kun pääasiassa parhain osa nuorisoa näin vieraantuu maataloudellisista sivuammateista, on hyvin vähän toiveita saada heistä myöhemmin sellaisia pientilallisia, jotka kykenisivät maanviljelijöinä tulemaan toimeen. Yhtä vähän on toiveita saada näistä nuorista miehiä, jotka maaseudun monilukuisissa erikoisammateissa kykenisivät täyttämään paikkansa. Sillä tilaisuuden puutteessa heissä ei ole nuoruuden parhaana vaikutusaikana voitu herätellä eloon taipumuksia, jossa suhteessa entisaikainen monivuotinen koulu maatalouden kesä- ja talviaskareissa tar-

josi niin erinomaisia tilaisuuksia.

Nämä seikat yhdessä ymmärtääksemme aiheuttavat osan kaikkein vaikeimmista esteistä, joita meillä on maataloutemme nykyisen kehityksen tiellä. On monesti sanottu, että maatalouden uudistuskysymys on ennen muuta rahakysymys. Epäilemättä, kuten ennen usein olemme huomauttaneet, se on tärkeä kysymys. Mutta jos nousevan maalaisväestön työkyky ja itseluottamus saataisiin kasvamaan, se merkitsisi samalla kasvanutta taitoa järjestää niitä yhteiskuntataloudellisia ja myöskin maataloudellisia vaikeuksia, mitkä viime aikojen kehitys on synnyttänyt.

III

Rohkenemme kehoittaa lukijaa seuraamaan pienelle tarkastusretkelle, nähdäksemme mitä nykyinen maamiespolvi menettää puhdetöiden häviön kanssa.

Ensinnä talollinen, joka manttaalinsa suuruuteen ja töiden paljouteen nähden voisi pitää useampiakin miespalvelijoita, mutta koettaa tulla nyt toimeen ajopoikien avulla.

Kun talossa on aina heikkoa tilapäätyöväkeä, joka kohentaa töitä vain hätätilatarvetta varten, saa sellainen asema joka tapauksessa väliaikaisen työn seisauksen luonteen. Ensin on isännällä aikomus piankin pyrkiä vakinaisemmalle kannalle, mutta kun aikoja kuluu, totutaan tähän, varsinkin kun yleinen huuto työväen mahdottomuudesta vähitellen vakaantuu uskonkappaleeksi. Isännän omat persoonallisesti suoritettavat työt lisääntyvät hiljakseen, mitä useampi vuosi näin mennään. Höyläpenkki, joka vanhan tavan mukaan vielä viime syksynä otettiin tupaan, saa tänä syksynä jäädä ulkotiloilleen, sillä isännällä on niin monta tehtävää, ettei jouda höyläpenkin ääressä mitään askaroimaan. Talouskalusto alkaa pian juoruta siitä, ettei höyläpenkki ole kunnossa, jopa siitäkin, ettei "tolppaa" aina löydy. Puodissa käydessään tuo isäntä kirvesvarren, joka on Amerikan puuta, Amerikassa tehty ja hyvä. Astiamieheltä ostetaan eräänä päivänä korvee. Ja kun toisen

reen ketarat sattuu menemään "flinteehin", pitää perätä, missä on huutokauppa, että saisi tilalle toisen. Isäntä kyllä ajattelee monta päivää, että jos olisi entinen mies, ottaisi reen tupaan ja yhdessä päivässä olisi se entistä ehompi. Mutta siellä isännän sisässä on nyt jo jotain, joka ei pysy seisaallaan. Aina kun yrittää karaista itseään, se nousee, mutta lysähtää taasen kuin halvattu. Se on tahdonvoima joka on pehmennyt.

Ja niin käy lukemattomissa tapauksissa, jatkuvasti. Isäntä ei ole koskaan pitänyt kirjanpitoa, eikä hän osaa laskea mitä tämä tahdon halvautuminen talvisten puhdetöiden tekoon nähden maksaa. Mutta aikanaan hän kyllä saa tuntea tilinpäätöksen.

Sitä tilinpäätöstä tulee valmistelemaan eräs lamautuneen tahdonvoiman sylilapsi, joka elää varsinkin keväällä ja kesällä virkeätä elämää. Se on ammatti-innostusta lamauttava tunne. Se sikiää talvella, pitkinä puhteina, kun on ikävä ja joka paikka huutaa miestä. Kesällä se toimii hyytävänä hallana miehen sydämessä. Sen varsinaisimpia tunnusmerkkejä on se, että mies etsii toimiensa menestymättömyyden syitä aina itsensä ulkopuolelta; hän ei koskaan tarkasta oman liivinsä alustaa vaan liikkuu pää pystyssä arvostellen niitä ulkonaisia syitä, jotka tekevät hänen toimensa niin vastenmieliseksi ja kannattamattomaksi. Kun hän sitte puolikasvuisen työapulaisen kanssa, hieman koneita apunaan, jatkaa kesällä samaan tapaan, mikä talvella jo alotettiin, alituisessa, loppumattomassa väsymystilassa, luisuu hän ammattilaisena ja kansalaisena tylsistyttävää välinpitämättömyyttä kohti.

Joka sanoo, että tällainen mies on laiska, se ei tunne häntä. Päinvastoin, hän on usein liian ahkera. Hänen erehdyksensä lienee siinä, että hän on suutahtanut pienemmissä elämän vastoinkäymisissä ja ruvennut itselleen vanhanaikaiseksi "hyväksi rengiksi". Mutta talo on silloin jäänyt isännättä. Rengiksi muuttunut isäntä on usein mainio työmies, mutta voi hänen isännöimisensä muistuttaa kuuluisaa Könnin kuokkaria, jolla ei ollut järjestävää älyä. Niin hän väsyy pian. Häneltä häviävät tulevien polvien kasvattajavaistot, samalla kun ammatillinen itseluottamuskin. Sellainen itsensä renki on usein vanhan talonpoikaissuvun viimeinen kantatilalla, joka joutuu huijattavaksi.

Voidaan sanoa, että eihän tämä kaikki nyt toki puhdetöiden puutteesta johdu. Ei kaikki. Mutta talvisesta työn seisauksesta taloissa johtaa alkunsa se tuskastuminen, kyllästyminen, maatalouselämän sisällöttömyys ja väliaikaisuus sekä isäntäin itsensä rengiksi joutuminen, joka sitte suureksi osaksi määrää kesäisenkin kehityksen suunnan.

Mitä sitte oppii se nuoriso, joka aikaisimmat nuoruusvuotensa joutuu elämään tällaisissa kasvatusoloissa?

Pitkät talvipuhteet he saavat kuluttaa ilman, että näkevät talossa edes höylää käytettävän. Kun sopivaa askaretta ei ole, juoksevat he pitkin kyliä. Siten saavutetaan tottumus, joka painaa syvän leimansa koko elämään. Paitsi sitä, että suurin osa talvisista päivistä tulee kuluneeksi jouten, jäävät he tärkeätä elämäntaitoa vaille. Niin joutuvat suuret joukot nuorisoa astumaan elämään kokonaan valmistumattomina. Heillä ei ole itseluottamusta, voidakseen ryhtyä mihinkään omatakeiseen taloudelliseen alotteeseen. Entisajan miespalvelijain rinnalla ovat nämä täysin kykenemättömiä raukkoja. Heistä suurin osa kykeni itse tupansa nurkalle, kun sitä alettiin salvaa, puhumattakaan siitä, että maan raivaus oli aina omaa työtä. Nykyaikana harva nuori mies pystyy tupansa nurkalle, puhumattakaan siitä, että itseluottamus sellaista alotetta varten puuttuu.

Tämä heikkous johtaa lähtökohtansa suureksi osaksi puhdetyön häviöstä. Juuri *niissä* kehittyi nuorisossa taidon ja kätevyyden ohella voimakas itseluottamus ja yrittämisen halu. Joskin maataloustyöt muutenkin, miltei joka askeleella, varsinkin silloin kun kaikki oli käsityötä, kehittävät näitä ominaisuuksia, kuitenkin puhdetöillä on siinä suhteessa erikoinen merkitys. Sitä sisältöä, minkä nuorelle sieluelämälle antaa iltapuhde, jolloin nuorukaisen käsissä kehittyy astia, tuoli, kelkka tahi joku muu kapine samalla aikaa, kun isäntä tahi joku muu vanhempi mies vanhan tottumuksen pohjalla kehittelee jotain rekeä, tahi muuta, sitä ei voi edes arvata muu kuin se, joka itse on tuntenut tästä johtuvaa verratonta työniloa. Nähdä, tuntea, miten höylä tällä kertaa tekee varmempaa jälkeä kuin viime tekeleen teossa, miten veitsi tottelee yhä nöyremmin tahtoa, miten valmistuvan esineen muodot kehittyvät ja paljastuvat yhä miellyttävämmin mielikuvan mukaisina, se tuo sisältöä nuoreen ajatuselämään! Joskus vilahtaa kokeneemman työkumppanin silmä nuorukaisen työhön ja siitä sädehtii salaamaton tyydytyksen ilo. Takan luota voi katsoa emännän silmä ja tytönkin katse varastautuu rukin takaa. Nuori yrittäjä lukee jokaiselta tähtäyslinjalta kehottavan, ihailevan tunnustuksen. Se sähköttää hänen nuorta sieluaan, kasvattaa ja lujittaa hänen tahdonvoimiaan ja määrää suunnan miehelle, joka tästä pojasta on nouseva.

Kaikissa pojissa ei ole tähän edellytyksiä, mutta kaikkein useimmissa on. Monta kertaa nuorukainen, jolla ei ole ollut lahjoja puutyöhön, ahkeran ja sitkeän yrittämisen perästä on saavuttanut arvokkaan kätevyyden. Juuri siinä on puhdetöiden suuri merkitys, että ne auttavat lahjoja puhkeamaan siinäkin, missä ne muuten jäisivät löytämättä uinumaan. Samalla kun nuorukainen löytää lahjansa, samalla alkaa omanarvon tunto kohota ja sen mukana itseluottamus.

Tässä suhteessa oli vanhanajan puhdetyökoulu kasvatuslaitos, jonkalaista uusi aika ei ole omia tarpeitaan varten vielä kyennyt luomaan. Siksipä olisikin vanha koulu pidettävä kunnossa siksi kun uusi, parempi kyetään keksimään.

Katsokaa noita nuoria miehiä, jotka nyt kesät talvet vaeltavat metsätöissä. He saavat kyllä puun poikki ja osaavat keksineen niitä kuljetella vetten varassa. Mutta antakaa, että metsätyöt joskus pysähtyvät, mihin voi heitä käyttää? He ovat osa sahaliikkeestä, koneellinen osa, joille tulee puute ja nälkä, kun metsätyöt loppuvat.

Ja ne loppuvat! Ajatelkaa silloin sen miespolven kohtaloa, joka kasvoi tämän metsien hävityksen apuväeksi, miten heidän talouskysymyksensä silloin ratkaistaan? Heitä ei mikään maakysymyksen ratkaisu auta rahtuakaan, sillä *he eivät ole saaneet maamieskasvatusta,* ei kesällä, ei talvella.

Juuri siinä on puhdetöiden häviämisen tuottama onnettomuus, että siten on laannut toimimasta koulu, jolla on ollut Suomen kansan elämässä ratkaiseva merkitys. Sen sijalla vallitsee nykyään järjestymätön, tilapäinen vapaus, jota harvoista harvat käyttävät mihinkään hyödylliseen.

Se heikontaa kansallista elinvoimaamme!

IV

Ajatellessa tulevaisuuden pikkuviljelystä, jolloin metsäkin rajoittaa antinsa kotitarpeeseen, täytyy jokaisen tulla siihen käsitykseen, ettei se kannata ilman sivutuloja. Jos sivutulojen hankinta jää sellaisten töiden varaan, joita pitää etsiä ja tehdä ulkona kotoa, tulevat ne aina vaikuttamaan hajoittavasti ja lamauttavasti pikkuviljelykseen, joka siten ei jaksa nousta toiveiden mukaiseksi elinkeinoksi. Pienviljelyksen sivutoimiksi on alettu innolla esitellä sellaisia kuin siipikarjan- ja kaniininhoito y.m. Ja ne ovatkin ilman epäilystä paljon merkitseviä tulevaisuudentekijöitä maamme pikkuviljelijäin ja tilattomain taloudessa. Niiden hoito on pieni sivutoimi, jota varten ei kenenkään aika kulu. Siinä onkin niiden hyvä puoli. Mutta lisäksi tarvitaan jotain muuta, joka antaa kotona talveksi työtä ja ansiota, siten kerrassaan vapauttaen pienviljelijät työn etsinnästä kesän aikana. Silloin voivat he kiinnittää kesäisin koko voimansa maahan, kehittää sen viljelyksen niin korkealle kuin se meidän oloissamme on mahdollista.

Entisaikainen puhdetyöjärjestelmä tarjoo tällaiselle suunnitelmalle alustavan pohjan. Ensinnä olisi päästävä takaisin sille asteelle, että joka talossa olisivat kelvolliset puusepän työkapineet. Isäntäin olisi ryhdyttävä ensimmäisinä puhdetöiden tekoon, päästäksensä innostumaan ja voidaksensa sitten opastaa ja innostaa nuorempia. Näin alkaisi syntyä taloustarvekaluja uudestaan kotona ja talvinen elämä saada uutta sielullista sisältöä. Mutta sen lisäksi saisi nouseva maamiespolvi siten tärkeitä ammattikasvatuksen alkeita. "Yrittämisen" halu ja usko syntyisi uudestaan. Kaikki tulisivat hyötymään puhdetyötaidosta omaa vastaista elämäänsä varten kätevyyden ja itseluottamuksen kasvamisen kautta.

Tulevaisuuteen nähden sarastaa tässä aivan uusia, lupaavia mahdollisuuksia. Puhdetöiden kautta avattu uusi älyn ja kätevyyden kehitysmahdollisuus lupaa vielä sen, että pienviljelijäin ja mökkiläisten talvitöiden avulla voitaisiin ruveta täyttämään monia kotimaisia tarpeita, jota nyt tyydytetään ulkoa tuodulla tavaralla. Eikä siinä kyllä. Moni tuotantohaara, jossa esim. puuta käytetään raaka-aineena, voisi kehittyä

ulosvientiäkin varten. Niin pitäisikin. Sillä tässä maassa on jo liian kauan ostettu ulkomailta sitä, jota "ei ole tullut tehdyksi" kotimaassa, mutta jota olisi ilman vaivaa voitu tehdä. Me kulutamme suuret määrät ulkomaisia puhde- ja kotiteollisuuden tuotteita siksi, että ne ovat helppoja, mutta samalla aikaa kymmenettuhannet työkykyiset kädet ovat täällä talvisin jouten.

Tämä asiantila ei saata jatkua pitkälle. Suomessakin tulee sellainen aika, että jouten olo ei kannata kenellekään. Sellainen aika on jo vuosikymmeniä takaperin saapunut suuriin teollisuusmaihin liikakansoituksen kera.

Meillä on tämän kysymyksen yhteydessä vain ratkaistavana myöskin se kysymys: pakottaako kansan lisääntyminen luonnollisen maanviljelysväestön antautumaan kokonaan suurteollisuuden palvelukseen, vai jaksaako maanviljelys nousta kilpailukykyiseksi pidättääkseen kansamme enemmistön maanviljelyksessä ja sen sivuelinkeinossa? Tämä kysymys ei voi tulla tämän yhteydessä seikkaperäisesti käsitellyksi. Lausummekin vain sen johdosta ilman laajempia perusteluja mielipiteenämme, että jos maanviljelysväestö kykenee varustamaan itsensä sivuelinkeinoilla, joista talvinen puhde- ja kotiteollisuus ovat tärkeimpiä, se voi myöskin *vapauttaa* tämän väestön joutumasta maatamme valloittavan ulkomaisen teollisuuskapitalismin orjuuteen. Jos Suomi joutuu tähän orjuuteen, merkitsee se samalla pelottavaa kansallista vaaraa. Sillä meidän kansallisluonteemme ominaisuudet tekevät sen, että meille käy vaikeaksi puolustaa kansallista asemaamme ollessamme leipämme vuoksi riippuvaisia ulkomaisista pääomista.

Jos pienviljeys omine, luonnollisine sivuelinkeinoineen voi nousta Suomen kansan elättäjäksi vastaisina aikoina, se merkitsee kansallisen voimamme lujittumista ja vahvistumista. Kotiteollisuus harjoitettuna puhdetyönä pikkuviljelyksen nojalla tarjoo meille suuria taloudellisia mahdollisuuksia.

Nykyaikainen harrastus kotiteollisuuselämän elvyttämiseksi viittaakin siihen, että ajatus on päästä vähitellen kotitarpeen tuotannosta myöskin tuotantoon myyntiä varten. Jos kansassa itsessä herää itsetietoinen harrastus tähän suuntaan, on

nykyään kotiteollisuusjärjestöjen kannalta tarjona neuvoa ja opastusta, joka työalojen valinnassa ja tuotteiden kaupan järjestämisessä on merkitykselliseksi hyödyksi.

Naisten puhdetyöt ja kotiteollisuuden olemme tämän yhteydessä jättäneet kokonaan koskettelematta. Siihen on se iloinen syy, että naisten kesken asiat ovat vielä yleisesti vanhalla hyvällä kannalla, joskin lakastumisenkin oireita näkyy. Tällä kertaa olemme vain tahtoneet havauttaa miehiä naisten mukaan, palaamaan hieman porvarillisista joutoilloista takaisin patriarkaalisiin työiltoihin kodeissa. Vaikkakaan niihin ei voitaisikaan palata kokonaan niissä muodoissa, missä ne nykyään vanhenevan polven muistoissa elävät, tarjoovat ne sittenkin perusmallit niille tulevaisuuden puhdetyöilloille, joiden terveeltä kasvatukselta Suomen kansallinen maahenki niin paljon odottaa.

(1913)

Maalaisliittolaisesta näkökulmasta

Mistä se johtui?

Siitä myrskystä, joka nyt on vienyt haaksirikkoon sosialidemokraattisen, vanhan ja nuorsuomalaisen puolueen, on maalaisliitto yksin selviytynyt eheänä. Tämä on herättänyt yleistä kummastusta maassa. Puolue, jolla oli käytettävänä heikoimmat johtovoimat, vähimmän valtiollisia ennakkokokemuksia ja pienin määrä tiedollista sivistystä, onnistui näiden kareikkojen läpi suoriutumaan voittajana.

Mistä se johtui?

Syy on luonnollinen ja selvä: Maalaisliitto on Venäjän vallankumouksesta saakka pysynyt järkähtämättömästi ja johdonmukaisesti parlamenttarisuuden pohjalla, eikä ole antanut

tilapäätapausten houkutella itseään luokkavallankaappaushankkeisiin. Tämä puolue, jota elinaikansa oli oikealla ja vasemmalla väärin synnytetty luokkapuolueellisista taipumuksista, kykeni sellaisenaan itsehillintään, että se ei tahtonut tilannetta käyttää niin kuin vasemmalla ja oikealla käytettiin. Seurauksena tästä oli, että maalaisliitto joutui lopulta virallisesti yksin seisomaan *kansallisen tasavallan vartiostona.* Sen ympärille kertyivät laajat tasavaltalaiset kansalaisryhmät. Silloin kun vasemmisto yhä hieroi sopimuksia Venäjän ja muiden ulkovaltain kanssa Suomen itsenäisyyden kustannuksella bolshevikkivallan toteuttamiseksi, tahi kun monarkistinen oikeisto pyrki istuttamaan vieraan vallan avulla maahan kuninkuutta, joka olisi laskenut Suomen kuninkaallisen sukulaispolitiikan kautta voimakkaan saksalaisen vaikutuksen alaiseksi, silloin maalaisliitto eduskunnassa yhtenä miehenä melkein yksin seisoi itsenäisen, riippumattoman Suomen tasavallan ympärillä valmiina kaatumaan sen puolesta, tahi sen kanssa.

Eduskuntaryhmässä pysyi kaiken aikaa vallalla järkähtämätön yksimielisyys. Tämä horjumattomuus ilmeisesti vaikutti myöskin maalaisliittolaisiin ympäri maan. Se oli suurta historiallista taistelua, jossa pääasiassa yksinkertaiset saivat taistella viisaitten neuvoja vastaan.

Käydyn taistelun ensimmäisenä sisäpoliittisena tuloksena on ollut hajonneiden porvaripuolueiden rivien seulominen. He ovat huomanneet, että entinen armeijajärjestely ei kelpaa. Siten ovat toiset järjestyneet monarkistiseksi oikeistopuolueeksi, varustautuen kansanvaltaa ja tasavaltaa vastaan julkisesti. Toiset ovat, kokemuksen viisastuttamina, siirtyneet lähemmäksi kansaa, pyrkineet vapautumaan oikeistolaisen luokkataistelun lipusta, edistyksen merkeissä ohjatakseen kansaa vapaaseen, edistysmieliseen valtioelämään.

Maalaisliiton on tässä tilanteessa myöskin tarkistettava karttojaan. Onnistumisemme ei saa meitä uuvuttaa unelmiin, jotka mahdollisesti pettävät. Meidän on muistettava, että kaikki tähänastinen on vain alkua tuleviin kamppailuihin. Jos maalaisliittolaiset haluavat ja ymmärtävät nyt käyttää oikein sitä luottamusta, jonka heidän politiikkansa on kansalta saavuttanut, se kysyy uusia ponnistuksia, joihin lähdettäessä ei saa peljätä uhrauksia, eikä työtä.

2. *Nälkäisille leipää, työttömille työtä*

Se, verrattain yleisesti levinnyt käsitys, että maalaisliitto olisi erikoisesti maanomistajain, tilallisten puolue, on ilmeisesti johtunut siitä, että maalaisliitto on aina ajanut sitä periaatetta, että kaikkien torpparein ja tilattomain on saatava *omaa maata,* mikäli sitä haluavat. Tosiasia on kuitenkin, että maalaisliiton valtiollinen toiminta on melkein poikkeuksetta osoittanut, että on menty sangen pitkälle maanomistajain etujen kosketamisessa silloin, kun on ollut kysymys tämän edellä lausutun periaatteen toteuttamisesta. Niinpä onkin täytynyt nyt jo usein tunnustaa, että maalaisliiton pyrkimys tehdä torppareista itsenäisiä tilallisia, tunnustamalla heille pitkälle meneviä oikeuksia vuokraamiinsa maihin, on ollut enemmän torpparien edun mukaista kuin sosialistien ajamat periaatteet. Näiden puolueiden tarkoitusten eroavaisuus tässä suhteessa on ollut siinä, että *todellisuudessa* on sosialistinen puolue aina tarkoittanut suurviljelystä, jolloin myöskin torpparilaitos häviäisi palkkatyöjärjestelmän tieltä. Maalaisliittolaiset ovat myöskin itsetietoisesti pyrkineet torpparilaitoksen hävittämiseen, mutta muuttamalla torpat itsenäisiksi pientiloiksi ja taloiksi. Näiden aikomusten ero on suuri. Toisaalta pyrkimys tehdä koko maan maanviljelysväestö aina riippuvaisiksi palkkatyöläisiksi, toisaalla pyrkimys luoda itsenäinen talonpoikaisluokka, jonka elämä olisi valtion holhouksesta vapaa, mutta joka voisi ottaa valtion johtoon tarmokkaasti osaa.

Sosialistit ovat laskeneet, että maanviljelys muuttuu pienviljelyksestä suurviljelykseksi samojen luonnonlakien mukaan, jotka ovat kehittäneet käsityön tehdasteollisuudeksi. Ryhtymättä tässä väittelemään miten tulee käymään, voimme kuitenkin mainita, että hyvin monet asianhaarat nyt jo osoittavat, että maanviljelyksen kehitystä ei ainakaan lähiaikoina pitäisi yhteiskunnan etua silmällä pitäen yrittää johtaa siihen. Sitä vastoin vaatii juuri yhteiskunnan etu, että ruumillista työtä tekevien ihmisten *persoonallisuuden* säilyttäminen ja kehittäminen saavat yhteiskunnan edun kannalta aivan erikoista suojaa ja huolenpitoa. Suurteollisuus ja sen aikaansaannos, tehdä ruumiillisen työn tekijöistä koneen osia, on nykyisen

porvariyhteiskunnan haaksirikossa osoittautunut ihmiskunnalle onnettomuutta tuottavaksi. Se on synnyttänyt teoriassa sosialismin ja käytännössä bolshevismin. Suurteollisuus ja sen aiheuttama kauppa ovat mobilisoineet ihmiskunnan lakkaamattomaan luokkasotaan. Siten ovat syntyneet työn ja kapitaalin kilpailevat suurvallat, joilla ihmisyyden edut ovat muinaisrunoutta, luokkaedut käytännöllisen elämän johtavia periaatteita.

Tästä sotatilasta ovat kansat, ihmiskunta vapautettavat. Maa on tunnustettava uudelleen *kaikkien* ihmisten äidiksi. Mutta samalla on maaemon pojat ja tyttäret tuhlaajapoikina palatessaan maaemon rinnalle, velvoitettava tunnustamaan suhteensa maaemoon elämänsä perusaatteeksi pyrkimällä vuorovaikutukseen sen kanssa.

Maalaisliittolaisuus pyrkii tähän. Sen vuoksi se asettaa ihmisten uuden suhtautumisen maanviljelyksen taloudellisen, yhteiskunnallisen ja sivistyksellisen elämänkehityksen uudistustehtäväksi. Se ei aja sen tahi tämän maanomistusmuodon luokkaetuja, vaan maanviljelysseutujen kaikinpuolisen kehityksen etuja. Se ei pue, ainakaan vielä, toimintaansa mihinkään jäykkiin, lopullisiin muotoihin, vaan valmistautuu kehittämään muotoja sisällyksen ja kansakunnan tarpeen mukaan. Siitä seuraa, teetä maalaisliittolaiset yleensä vaativat, että maa tulee luonnontilasta, huolimattomuuden lepotilasta ja keinottelutilasta *vapautetuksi.* Vapautuksen tarkoituksena on saattaa se tuottamaan nälkäisille leipää, työttömille työtä, julistamaan suurteollisuus- ja kaupunkiorjille siveellistä hermovapautuksen evankeliumia. Se tarkoittaa ihmisen johtamista takaisin ajatuksin, kourin ja sieluin maahan. Tämä siksi, että vain tästä johtuvan elämänmuotojen, sisällön ja ajattelun uudistuksen kautta voi siveellisesti uusi ihmistyyppi kehittyä. Kaupunkikulttuuri on katsottava osansa historiassa näytelleeksi. Maaseutukulttuurin on nyt astuttava uutta aikakautta luomaan. Kauppa ja suurteollisuus on alistettava *palvelemaan* yhteiskuntaa sen kulutustarpeiden tyydyttäjänä. Maanviljelyksestä pitää tulla se uusi elämänahjo, jossa uuden ajan ihmisen nero ja toimeliaisuus löytävät luomisen mahdollisuudet, hermostoa vahvistavan kehitystilaisuuden, sekä runous,

tiede ja taide rajattomat määrät uusia polkuja.

Nämä mahdollisuudet kangastavat maalaisliittolaisesta näkökulmasta katsojan silmään.

3. Torpparivapautus

Torppari on "talonpoika", tämän sanan vanhassa historiallisessa merkityksessä. Yhteiskuntaolojen kehityksen vaillinaisuus ja keskeneräisyys on pitänyt hänet vain pitemmälle siinä läänityslaitoksen aikuisessa tilassa, jossa suurin osa Euroopan talonpoikia on aikaisemmin ollut. Venäläiset talonpojat ovat olleet maata omistamattomia tähän päivään asti. Bolshevismi ei suinkaan ole suunnitellut heidän vapautustaan. Siitäpä onkin seurannut, että Venäjän maaseuduilla nyt käydään anarkistista taistelua pelloista, kuten koirat taistelevat luupalasta.

Torppariväestön vapauttaminen ja tekeminen itsenäisiksi tilallisiksi, on kauan aikaa pidetty Suomen yhteiskuntareformeista tärkeimpänä. Tämä asia on nyt lainsäädäntötietä alkuasteillaan periaatteessa toteutettu, käytäntö seuraa jälessä. Se vaatii maanomistajilta henkilökohtaista laajanäköisyyttä samaten kuin yhteiskunnallisesti oikeata vaistoa.

Käsitämme asian niin, että maalaisliittolaisen periaatteen toteuttamiseksi avautuvat nyt laajat mahdollisuudet. Voi olla, että moni suur-maanomistaja, tuntee etunsa loukatuksi, kun entisestä torpparista pakkolainsäädännön kautta tehdään hänen maalleen itsenäinen tilallinen. Mutta hänen täytyy suhtautua asemaan historiallisen murroskauden ihmisenä, alttiina yhteiskunnalliseen leikkaukseen. Nyt täytyy kuninkaiden ja keisarien luopua kruunuistaan, ei vääryyden edessä, vaan siksi, että ihmiskunnan kehitys vaatii sitä. Äsken täytyi tuhansien Suomen parhaitten poikain luopua elämästään, siksi, että isämaan vapaus vaati sitä. Koko Euroopan omistavain luokkain, Suomi mukaan luettuna, täytyy valmistautua suunnattoman raskaisiin veroihin, voidakseen saada valtioiden rahaasiat taas kuntoon. Omaisuus näin ollen on nyt, enempi kuin

usein ennen, uskottua tavaraa, jonka hallintoon yhteiskunta vissillä oikeusmäärällä sekaantuu.

Kun maanviljelijöitä on vaadittu rajahinnoilla luovuttamaan elintarpeita, on se tapahtunut siksi, että hädän hetkellä pitää olla kaikki yhteistä. Joka sen kieltää, erottautuu samalla yhteiskuntasopimuksen suojaoikeudesta.

Kun siis on kysymyksessä tehdä torppareista uusia talonpoikia näyttää pakkotoimenpide monelle aluksi vastenmieliseltä. Mutta ken asiaa joutuu syvemmin harkitsemaan, huomaa pian sen jumalallisen oikeutuksen sekä yhteiskunnaliset edut. Sen kautta talonpoikaisyhteiskunta vahvistuu ja saa kilpailukykyisyyden.

Sen maa-alueiden menetyksen, minkä tästä seuraa niille, joitten mailla on torppareita, tulee nopeasti korvaamaan maanviljelysammatillinen ja teknillinen kehitys. Muuten jo kehitys muitakin teitä ahdistaa suurten viljelemättömäin tai heikosti viljeltyjen maaomaisuuksien jakamiseen useampain viljelijäin käsiin. Laajaperäinen viljelys ei kannata ajan pitkään. Suuri osa maamme suurtiloja kulkee tästä syystä jo kädestä käteen. Näiden nopea saattaminen tilattoman maanviljelystyöväestön ja torpparien omiksi on yhteiskunnallinen välttämättömyys. Mitä järjestystä on siinä, että maatilat viljelemättöminä ovat keinotteluvälineitä samalla kun sadattuhannet viljelyskykyiset työmiehet näkevät maassa nälkää! Heidät pitää johtaa noiden keinottelutilojen omistajiksi ja pian.

Suomen talo on jaettava perillisten kesken. Yhteiskunta ei pääse muuten kehityksen pohjalle. Euroopassa tapahtuu parhaallaan suuri järjestely. Pienet kansat saavat muodostaa itsenäisiä valtioita hajoavain suurvaltain herpautuessa ja lakatessa palvelemasta kehitystä. Kaikissa maissa täytyy samalla tapahtua sellainen uudistus, että viljeltävä maa joutuu viljelystyökykyisiin käsiin.

Suomessa on laajoja alueita viljelemättöminä, viljelyskelpoisia maita. Maamme tarjoo näin ollen senkin puolesta sangen laajat mahdollisuudet sille uudelle kehityssuunnalle, joka pyrkii toteuttamaan yhteiskunnan uudistuksen koko maaseutu-elämän uudisviljelyksen pohjalla.

4. *Keskuksiin kootut ihmisjoukot takaisin maaseudulle*

Suurteollisuuden luoma orjuus on tosiasia, eikä siitä päästä vapauteen millään työpäiväjärjestelyllä eikä työväen suojelus-lainsäädännöllä niin kauan kuin tehtaitten sijoituskysymys ja siitä johtuva asuntokysymys ovat ratkaisematta. Tästä persoonallisuutta hävittävästä orjuudesta vapautuu työväki vasta sen kautta, että se vapautetaan elämästä nykyistä tehdasseutujen ja kaupunkien sullottua elämää. Tämä vapautus käy mahdolliseksi ainoastaan sen kautta, että teollisuuslaitokset sijoitetaan maanviljelyselämän yhteyteen siten, että teollisuustyöväki voi osan ajastaan käyttää maanviljelykseen. Näin jokaisen teollisuustyömiehen tulee saada sen verran omaa viljelysmaata, minkä hän teollisuustyönsä yhteydessä voi viljellä.

Pienviljelystekniikan ja viljelyksen erikoistumisen kehityksen kautta voi lähitulevaisuudessa verrattain pieneltä alalta saada taloudelliseksi tulokseksi perheen ruokatarpeet.

Paitsi maanviljelyksen tuotannollista puolta, tulisi tämän järjestelmän kautta teollisuustyöväen suhde yhteiskuntaan perinpohjin muuttumaan. Kun heidän suhteensa teollisuuslaitoksiin lainsäädännön ja ammatillisen järjestötoiminnan kautta vakiinnutettaisiin, ei enää jäisi asiallisia syitä m.m. teollisuuslaitosten työseisauksiin ja lakkorettelöihin. Teollisuustyöväen kiertolaisuus laikkaisi suunnattomaksi eduksi työväelle itselleen ja teollisuudelle. Heidän kiinteä asutuksensa tekisi heistä vakavaa yhteiskunnallista ainesta, joka ei suinkaan olisi valmis jokaisessa tilanteessa lakkotaisteluita ja kumousta suunnittelemaan. Hyöty teollisuuslaitoksilla tällaisesta työväen tilan vakiinnuttamisesta olisi niin ilmeinen, että sen todistamiseksi ei sanoja tarvitse tuhlata.

Tällaisen, vakinaisesti maahan kiinnitetyn teollisuustyöväen ja varsinaisen maanviljelysväen väliset luokkarajat häviäisivät nopeasti käytännöstä. Yhteiskunnallinen järjestys sopisi kumpasillekin sama. Keskinäinen yhteisymmärrys olisi luonnollinen.

Sitä siveellisesti uudistavaa, persoonallisesti vapauttavaa merkitystä, mikä tällä teollisuustyöväen maahan kiinnittämisellä olisi samalla kuin heidät vapautettaisiin tehdaskoneiston liiallisesta hermoja kuluttavasta vaikutuksesta, ei ole tilaisuutta tässä yhteydessä laajemmin kuvata. Lausumme vain sen käsityksen, että koko nykyinen maailman yhteentörmäys on suurimmaksi osaksi aiheutunut niistä taloudellis-yhteiskunnallisista ja siveellisistä ristiriidoista, joita ihmisten liiallinen kertyminen tehtaisiin ja suurkaupunkeihin on synnyttänyt. Tämä ilmiö ei ole aiheutunut ihmisen kehitystarpeesta, vaan porvarillisen ansaitsemishalun itsetiedottomasta pakkovallasta, jonka alaisena kehitys on toiminut. Huippukohta on nyt saavutettu. Takaisin palaaminen on toteutettava. Ihmisyyden kehitystarve ja sen edellytykset on pantava kaiken yhteiskunnallisen ja valtiollisen uudistuksen pohjaksi.

Ja silloin on välttämättömyys hajottaa suurkeskuksiin kootut ihmisjoukot kautta laajojen maaseutujen, viljelemään ja varjelemaan sitä, sekä tekemään maa itselleen alamaiseksi.

5. *Maaseudun sivistysolojen uudistus*

Maamme väestön suuri enemmistö asuu maaseuduilla ja huimaavan suuri enemmistö tästä väestöstä on työväkeä, varsinkin Etelä-Suomessa, jossa tilat ovat vielä suuria ja jakamattomia.

Tällaisessa asiantilassa oli ensinnäkin selvää, että maan väestön enemmistön elinehdot täytyy saada kehitetyiksi sellaisiksi, että he tuntevat itsellään olevan vakavia syitä suojata tätä suomalaista yhteiskuntaa ja puolustaa Suomen valtiollista vapautta. Siihen ei päästä poliisitoimin, vaan siihen vaaditaan sellaisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia uudistuksia, jotka kouraantuntuvalla tavalla osoittavat, että tilanne heidän edukseen muuttuu.

Tällöin on omakotijärjestelmän toteuttaminen ja asuntoolojen uudistaminen äärimpään mahdolliseen mittaan otettava ensimmäisten ajettavien asiain joukkoon.

Sen lisäksi tulee työväen suojelus- sekä vakuutuslainsäädännön toteuttaminen. Sairaudet, tapaturmat, vanhuus on yhteiskunnan turvattava. Ei kukaan saa joutua enää puutteeseen

näiden tilanteiden sattuessa. Turvan takaaminen tulee ajanoloon paljon helpommaksikin yhteiskunnalle, kuin se, että työväen piireissä vallitsee lakkaamaton, kalvava osattomuuden ja tyytymättömyyden tunne.

Mutta maaseutu-elämän menestyminen ei riipu yksistään näistä syistä. On olemassa lukemattomia suuria ja pieniä asioita, joitten puutteessa elämä käy ikäväksi ja kolkoksi, eikä viihtymystä saavuteta, vaikkakin taloudellinen tila olisi tyydyttävä. Nämä yhdessä muodostavat ne elämän tekijät, joista viihtymys ja tyytyväisyys riippuvat.

Tässä suhteessa on maaseudun sivistyselämä kokonaisuudessaan päätekijänä. Ken ottaa tähän kuuluvia seikkoja tarkastaakseen, huomaa helposti, että maaseudun sivistysolot, mikäli ne tarkoittavat ihmisten viihtymyksen ja hyvän mielialan tyydyttämistä, ovat aivan satunnaisuuden varassa. Kun koulutuksella on etupäässä teoreettisen elämän alkeisopetuksen luonne, ei yleensä maaseuduilla ole mitään valtion tai kuntain toimesta järjestettyä sivistystoimintaa vähäpätöisistä ammattiopetuspuuhista puhumatta, valistustyötä. Suurin osa vapaata valistustoimintaa tapahtuu nuoriso- tahi raittiusseurojen kautta. Jos nekin sammuisivat, olisi maaseutu kemiallisesti vapaa valistustoiminnasta ja saisi edelleen elää vain niissä ikävöivissä mielikuvituksissa, joita sanomalehtien lukeminen synnyttää.

Mitäkö me sitten kaipaamme? Ensinnäkin talous- ja ammattikouluja miehille ja naisille joka kuntaan. Edelleen nuoriso-opetusta jatko- ja kansalais-opintokurssien muodossa järjestettyinä niin, että osanotto kävisi laatuun iltasin ja opetus olisi maksuton. Yleisillä tai kuntain varoilla ylläpidettäviä ajanmukaisia kirjastoita hyvine hoitojärjestelmineen. Tieteellisiä, taloudellisia ja taiteellisia luennoita. Nuorisoseuratyön sellaista taloudellista tukemista, että sen ei tarvitsisi muodostua rahankiskomis-yritykseksi ympäri vuotta. Me tahtoisimme urheilukenttiä, voimistelusaleja, lukusaleja erikoisine harjoitushuoneistoineen jne. Kaiken tämän lisäksi kotien uudistusta niin, että niihin asettuisi asumaan editysmielinen, ihmisystävällinen, Jumalaa ja lähimmäistä rakastava henki. Että kodit muodostuisivat uuden yhteiskunnallisen kasvatuksen kehdoiksi, joissa yhteiskunnallinen aavistelu jo saisi kullanhohteiset näköprismansa, jotka sitten johtaisivat siihen veljeytymistyöhön, jota kohti itsetietoisesti pyrimme.

Tämä kaikki ja monta muuta lisäksi edellyttää suurta ihmishengen heräämystä. Mutta se on tarkoituskin. Heräävän maalaishengen tulee luoda elämä uudestaan. Kaupunkihenki on nyt aikansa elänyt. Se ei voi luoda mitään uutta. Se kuihtuu materialismin lankeemuksen kera. Maaseudun on otettava nyt lippu. Sen on kutsuttava avukseen työväki, maamies, tietäjät ja taitajat. Heidän pitää tulla maaseudulle oppimaan ja heräämään, saamaan vaikutteita itse elämästä. Sitten uutta luomaan!

Kaikki tällainen toiminta vaatii valtion johtavaa ja tukeavaa kättä. Maalaisliittolaisten asiana on etsiä tätä tukea samalla kuin he henkilökohtaisesti tekevät työtä näiden tarkoitusperien saavuttamiseksi.

6. Maalaisliittolaisuuden ja sosialidemokratian kilpailu

Ilmeisesti tulevat maaseudulla lähivuosina suurimerkityksellisimmän yhteiskuntakamppailun keskenään suorittamaan maalaisliittolaiset ja sosialistit.

Mitä mahdollisuuksia maalaisliittolaisilla on käydessään tähän taisteluun? Saadaksemme tästä jonkullaisen käsityksen täytyy ensinnä tarkastaa mitä edellytyksiä kumpasillakin on voimainmittelyihin.

Sosialismin voimana tulee edelleen olemaan laajalle levinnyt tyytymättömyys. Punaisen kapinan jälkeen on sosialistisen työväestön keskuudessa jäänyt sangen voimakkaana elämään kostoajatus, jolla eräissä piireissä on voimakas luontainen perustansa. Yhteiskunnallinen sivistys, mikäli se vaikuttaa kykyyn arvioida vaatimusten oikeutuksia ja uudistusmahdollisuuksia, on sosialidemokraattisesti kasvatetuissa piireissä sangen alhainen. Tätä sivistyksen puutetta saa edelleen korvata usko, jolla tyytymättömyyden ja kostonhimon yhteydessä on suuri vaikutusvalta. Kuluneen kesän oikeisto-

lainen taantumusvirtaus on mahtavasti kiihottanut tätä uskoa. Sen sijaan, että se keväällä oli lamassa, nostaa se jo taantumuksen jäleltä mahtavasti päätänsä. Olemme sitä mieltä, että sosialidemokratia on käytännössä muodostuva lopultakin bolshevismiksi, huolimatta muutamain oikeistososialistien heikosta vastarinnasta.

Tästä syystä tulee agitatoorisella sosialismilla olemaan hyvin vaikutusvaltainen asema. Se loihtii ajan tullen pian toimeen uudet puoluejärjestöt. Niiden avulla he varmaan tulevat asettamaan kaikki kapinarikkojat marttyyri-asemaan ja esittämään kapinan kukistuksen köyhälistöä vastaan tähdätyksi teoksi.

Edelleen on luultavaa, että maassa tulee vuosikausia kestämään hyvinkin huonoja aikoja. Työväki on työnpuutteessa ollessaan aina vaikeassa taloudellisessa asemassa ja silloin helposti taivutettavissa sosialidemokratian äärimmäisyyksiä suosimaan.

Edelleen tuntuu taantumus kaikista merkeistä päättäen asettuvan vahvasti satulaan. Oikeiston voimakaspiirteinen ryhmittyminen merkitsee samalla sen taisteluun varustautumista. Kokemukset jäännös-eduskunnan aikaisesta oikeistopolitiikasta osoittavat, että sillä taholla nyt, varmemmin kuin kenties vuosikymmeneen edellisaikana, ajatellaan sosialismin vastustamista jarruttamalla edistystä.

Tämä kaikki ennustaa suurten yhteiskunnallisten valtataisteluiden aikaa. Se merkitsee samalla entistä jyrkempää luokkaryhmitystä käytännössä, samalla, kun se merkitsee yhteiskunnallista levottomuutta ja olojen epävakaisuutta.

Maalaisliitto on tähän saakka esiintynyt puolueena, joka on kaikessa rakentanut rohkean yhteiskuntakehityksen pohjalle, jonka päämääränä olisi maaseudun parannettu hyvinvointi, syvien rivien, ruumiillisen työntekijäin yhteiskunnallinen nousu, taloudellinen kehitys ja sivistyksen tekeminen tasaisesti kaikkien luokkien omaksi. Maalaisliitto on edelleen johdonmukaisesti ajanut Suomen riippumattomuuden ja tasavaltaisen hallitusmuodon asiaa.

Tietävätkö nämä edellisajan suuntamerkit mitään tulevaisuuden kamppailuihin nähden?

Kyllä, mikäli maalaisliittolaiset jaksavat kehittää suunnitelmiaan nyt toteuttamalla niitä.

Tässä suhteessa on maalaisliittolaisen ajatustavan tunkeutumisella kaikkiin tämän liikkeen kannattajiin tärkeä merkitys siksi, että opitaan käsittämään, että politiikka, joka perustuu tilapää-voittojen toiveisiin ja siis satunnaisiin syihin, pettää aina myöhemmin. Niin kauan kuin maalaisliitto on ollut pienenä, vähemmän vaikuttavana puolueena, on sen jäsenistö myöskin sikäli seuloutunut, että sen keskuuteen ei ole ilmestynyt huomattavammin vaikuttavia riitaisuuden syitä aatteiden toteuttamisessakaan. Mutta joukkojen kasvaessa tällainen tila muuttuu. Ja siltä varalta on edessä oleviin kamppailuihin varustauduttava *sisällisen voiman* tarkoitusperäisen kasvatuksen kautta.

Tämän voiman kokoomisen edellytyksinä maalaisliitolla on m.m.:

Talonpoikais- ja pienviljelijäväestön luonnollinen yhteenkuuluvaisuus, joka kehittyy sikäli, mikäli maalaisvalistus kasvaa luoden omia olojaan vastaavat sivistys-, talous- ja yhteiskuntamuotonsa.

Torppariväestön liittyminen yhteis- ja omaetusiteillä maalaisliittoon sitä mukaan kuin heidän vapaaksitekemisensä toteutuu ja maalaisliittolainen elämänkäsitys tulee heidän omakseen, on luonnollisen kehityksen välttämätön seuraus.

Maatyöväestön ja tilattomanväestön edut ovat välittämässä yhteydessä maanviljelystuotannon etujen kanssa, jos tuotannon harjoittajat sen ymmärtävät. Kapitalistinen suurteollisuus on työväestöön suhtautuessaan käyttänyt kahta vastakkaista keinoa. Toiset suurtehtaat ovat aina pitäneet huonoa huolta työväestään, heidän asunnoistaan, viihtymyksestään, palkastaan. Ne ovat olleet kumouksellisen sosialismin tärkeimmät kasvatuslaitokset. Toisissa on pidetty työmiehistä huolta, heidän asunnoistaan, viihtymyksestään, lapsistaan. Ja sellaisissa on työväestön kulttuuri noussut kehittymällä. Työväestä on tehty kansalaisia, joilla on syytä tukea yhteiskuntaa. Maanviljelysoloista meidän maassamme on viime talven kapinasyiden tutkimus punaisessa ja valkoisessa Suomessa todistanut samat ilmiöt.

Nämä tosiasiat silmäin edessä tulemme siihen, että *maalaisliittolaisuus velvoittaa* isäntäväkeä jokaisen ammatin alalla siihen, että kaikki orjuusajan jätteet työväen elämästä poistetaan työnantajan henkilökohtaisten toimenpiteitten kautta. Jos se tehdään, voi jo ennakolta mennä takaamaan, että tällä pohjalla liikkuva poliittinenkin työ tulee saavuttamaan kansan tunnustuksen niin että sosialidemokratian voidaan todeta löytäneen vastustajansa, jonka edessä luokkataistelun tunnuksen on pakko vaieta.

Mutta tämä tietää samalla myöskin sosiaalivakuuksien laajassa mitassa toteutumista, kasvatuksen uudistamista ja sivistyksen tekemistä tasa-arvoisesti kaikkien luokkien omaksi ja sen avulla maaseudun hyvinvoinnin ja viihtymyksen lisäämistä.

Tähän kaikkeen pääasiassa sisältyy maalaisliittolaisen käsitystavan mukaan se kansallinen kokoomus, jonka ympärille suomalaiset kansalliset voimat *voidaan* koota. Näihin myöskin suomalaisen kansallisuuden toteutumismahdollisuudet.

Menestyksen ehtona on siis se, voiko maalaisliittoliike luoda sellaista *tyytyväisyyttä* kansamme elämään, että se kykenee voimallaan tukahuttamaan sen *tyytymättömyyden* vuon, josta sosialismi imee voimansa. Ihmisissä on olemassa luontainen rauhankaipuu. Jos maalaisliittoliike voi suunnitella tyytyväisyyden mahdollisuudet yhteiskuntaamme varten, luontaisesta *rauhankaipuusta* se saa varmasti voimakkaan liittolaisen, jolla on omat mahtikeinonsa kukistaa kostonhimo ja sen liittolaisvoimat.

Mutta toteutuminen vaatii inhimillistä ja yhteiskunnallista uudesta synnyttämistä. Vain sen avulla voidaan tasa-arvo toteuttaa, luokkataistelu lakkauttaa ja uusi Suomi luoda sellaiseksi, jossa suomalainen kansallisuus toteuttaa itsensä.

7. *Kansanvallan menestyksen ehtoja*

On luonnollista, että yhteiskunta, joka tositeossa valmistuu nostamaan työväen luokkaa vaikuttavaan asemaan, asettaa sille myöskin velvollisuuksia. Nämä velvollisuudet vaaditaan

korvauksena niistä eduista, jotka uusi yhteiskunta heille valmistaa. Korvaukset eivät suinkaan ole mikään maksu niille luokille, jotka ennen pitivät valtaa käsissään, vaan ne ovat takauksena sen yhteiskuntajärjestyksen menestyksestä ja kannattavaisuudesta, joka näin luodaan. Siis vakuutena siitä, että tämä kansanvallalle perustuva, sen nojaan rakennettu yhteiskuntajärjestys pysyy pystyssä ja takaa sen kehityksen menestyksen, jota näillä uudistustoimenpiteillä tarkoitetaan.

Tämän vaatimuksen perustus on ikivanha. Sitä edellyttää luonnonlaki. Ja milloin siitä luovutaan, merkitsee se yhteiskunnallista onnettomuutta. Jos yläluokat ovat milloin alkaneet käyttää valtaansa siten hutiloimalla, etteivät ole enää täyttäneet niitä velvollisuuksia, joita hallitseva asemansa heille asetti, siitä on heti seurannut vallan laskukausi ja lopulta sen menetys. Katsokaa miten vallankumoukset ovat syntyneet, niin valtiolliset, taloudelliset kuin kirkollisetkin! Aina on vallanpitäjäin velvollisuuksiensa laiminlyönti ja valtansa väärinkäyttö olleet näiden kumousten varsinaisina aiheuttajina. Ja jos kansanvalta aijotaan hetkisenkin säilyväksi, täytyy sen perustua, ei luokkavaltaan, joka ei tunne velvollisuuksiaan, vaan *velvollisuudentuntoon* joka kohottaa nousevat luokat yhteiskunnan siveellisesti voimakkaimmaksi vallaksi.

Meidän sosialidemokratiamme oli viime vuosikymmenen kasvatusaikanaan jättänyt joukkojen siveellisen kasvatuksen kokonaan järjestelmästä syrjään. Se teroitti luokkatunnon heräämisen tarkoituksessa vain oikeuksia ja elämännautintoja. Siten syntyi kansan mielessä sosialismistakin kokonaan väärä kuva. Se muuttui itsekkääksi vallankaappausunelmaksi, jota toteuttamaan ei vaadittu muuta kuin luokkatietoisuutta. Ja kun kasvatus oli tällaista seurasi hedelmä sen mukaan. Patterityöläiset ja huligaanit ottivat ratkaisun hetkellä komennon, johtajat taipuivat langenneina orjina mukaan ja joukot seurasivat jälestä. Siten syntyi vallankumousyritys, jonka mielettömyys varmaan käy tulevien vuosien kuluessa vielä nykyistäkin selvemmäksi.

Mutta jo sitä ennen heti Venäjän vallankumouksen päätyttyä, alkoi sosialidemokratia siveellisesti horjua. Se lankesi hal-

lituksessa, eduskunnassa ja järjestöissä eri seuduilla maata tekoihin, jotka veivät nopeasti tältä liikkeeltä sen luottamuksen, jota porvaritkin osoittivat sille, asettuessaan vähemmistönä hallitukseen ja tuetessaan tämän hallituksen asemaa oman eduskuntaryhmänsä epälojaalisuutta vastaan.

Kansallisonnettomuus ja sosialidemokratian vararikko kapinassa oli kauhea. Mutta pelottavimmalta tulevaisuuteen nähden näyttää se, että nykyinenkään, oikeistososialistinen johto Helsingissä ei näy rohkenevan miehistellä niin, että se lehdessään katsoisi siveelliseksi velvollisuudekseen tehdä rehellisen synnintunnustuksen ja käydä parannuksen tielle. Jos työväen asia ja sosialidemokratian nimissä vielä ajettava kansanvallan asia joutuvat edelleen sellaisen johdon ja sellaisten periaatteiden varaan, johon merkit viittaavat, varmaa on, että se lykkää kansan syvien rivien, nimenomaan työväen asiain korjaamisen tässä maassa arvaamattomaan tulevaisuuteen.

Tässä maassa on horjuva harvainvalta saanut lujaa maata jalkainsa alle sen johdosta, että sosialidemokraattinen työväenliike on muuttunut bolshevistiseksi kapinaliikkeeksi, joka yhä uhkaa yhteiskuntaamme. Tämä taantumus saa lisää kannattajia jokaisen uuden "kapinan uudistajan" uhkapuheista, vaikkakin niillä olisi puoli-leikillinen tarkoitus.

Niiden siis, jotka todella aikovat elää ja tehdä työtä työväen asian ja rehellisen kansanvallan toteuttamiseksi, on viipymättä käännettävä selkänsä niille, jotka edelleen pyrkivät työväessä kasvattamaan kapinahenkeä ja selittämään bolshevistisia, väkivaltaan turvaavia vaatimuksia köyhälistön oikeutetun katkeruuden hedelmiksi.

Uusi yhteiskunta, uusi Suomi vaatii niiltä luokilta, jotka aikovat sen vallanpitäjiksi valmistua eräitä ehtoja, joiden suhteen ei kehityksen luonnonlait salli mitään lievennystä.

Mainitkaamme niistä muutamia.

Lojaalisuus valtiota, yhteiskuntaa ja kansakuntaa, isänmaata kohtaan. Jokainen itsekäs, omaan etuun, taikka luokkaetuun perustuva teko, joka vahingoittaa valtiota, yhteiskuntaa tai kansakuntaa on *rikos* joka tulee rangaistuksi vallan menetyksellä.

Työtarmo on jokaisen kansakunnan, kansanluokan ja yksityisen menestyksen ehdoton ehto. Laiskat, veltot ja tyhjäntoimittajat saattavat menestyä vain loisolijoina jonkun valtaluokan vanavesissä. Mutta milloin valtaa pitävä, tai valtaan pyrkivä yksityinen ihminen, yhteiskuntaluokka tai kokonaisen valtion kansa veltostuu ja laiskistuu, silloin alkaa se laskeutua historiansa huipulta ja kaivaa omaa hautaansa.

Siveys kaikissa muodoissaan on aina ollut ja tulee aina olemaan ihmissaavutusten kruunu. Hävitä sivistyksellä yksikin siveyden momentti — se alkaa heti rappeutua. Tuo esiin kansanluokka tai kansakunta, joka on hylännyt jonkunkin siveyden käskyistä, ja jokainen elämää kokenut tutkija voi osoittaa sinulle juuri siinä olevan sen perussyyn, joka valmisti tuon luokan tai sen kansakunnan häviötä.

Syvät rivit muodostavat nyt Suomen kansan valtaaineksen. Jos ne käyttävät valtaansa vain samoin, kuin yläluokat ovat sitä ennen usein käyttäneet, noustakseen luokkina omia etujaan valvomaan, Suomen itsenäisyysunelma tulee käymään lyhyeksi ja kansanvalta saa valmistua astumaan uusiin kahleisiin. Mutta jos kansalaiset tajuavat, että heidän siveellinen voimansa vaatii tällä suurella hetkellä terästämistä ja käyvät siinä mielessä miehissä itsekasvatustyöhön, Suomea odottaa heidän valtakautenaan hedelmällinen työn, varallisuuden karttumisen, hyvinvoinnin ja yleisen viihtymisen hyvä aikakausi.

Ja Suomen kansa, jonka historiallista etsikkohetkeä kohtasi onnettomuus, on kohottava kansanvallan kunniaan ja säilyttävä nimensä niiden kansojen joukossa, joilla on historiaa varten esitettävänä sellaisia uusia tekoja, joiden perustuksena eivät ole tilapäiset erehdykset, vaan ihmiskunnan historian johtavat aatteet.

(1919)

Santeri Alkio oli kirjailija, sanomalehtimies ja poliitikko. Tähän kokoelmaan valituissa kirjoituksissa puhuu radikaali Alkio, mies joka terävin analyysein ja rajuin sanoin taistelee köyhän puolesta. Nämä profeetalliset ajatukset ovat nyt hämmästyttävän ajankohtaisia. Monet Alkion pelot ja ennustukset ovat toteutuneet tai toteutumassa: kaupungistamisen ja keskittämisen aiheuttamat taloudelliset ja yhteiskunnalliset vauriot näkyvät kasvavissa kaupungeissa ja autioitetulla maaseudulla. Alkio ei kuitenkaan pysähdy tuhon ja sen syiden selvittämiseen, vaan esittää myös käytännöllisiä, oman maamme oloihin soveltuvia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. Suomen kansan on ratkaistava ongelmansa omien elinehtojensa mukaisesti.

KIRJAYHTYMÄ
30
Kansi: Erkki Poutiainen

SODANKYLÄN
KUNNANKIRJASTO
758N0084121